

TAMPEREEN YLIOPISTO

Oikeustieteiden laitos

Laura Lepola

**SVEITSIN YRITYSVEROJÄRJESTELMÄN TARJOAMAT EDUT SUOMALAISEN
YRITYKSEN SJOITTAUTUMISEN YHTEYDESSÄ**

Pro gradu-tutkielma

Vero-oikeus

Tampere 2007

Tampereen yliopisto

Oikeustieteiden laitos

LEPOLA, LAURA: Sveitsin yritysverojärjestelmän tarjoamat edut suomalaisen yrityksen sijoittautumisen yhteydessä

Pro gradu – tutkielma XII + 79 sivua + 3 liitesivua

Vero-oikeus

Kesäkuu 2007

Tutkielman tarkoituksena on selvittää, minkälaisia veroetuja Sveitsi tarjoaa yrityksille, ja miten niitä hyödyntäviä suomalaisia yrityksiä verotetaan sekä Sveitsissä että Suomessa. Lisäksi tehdään selkoa yrityksen kansainvälisen liiketoiminnan yhteydessä kohtaamista verotukseen vaikuttavista seikoista ja pyritään selvittämään edullisimpia toiminnan malleja. Tutkimus käsittelee Sveitsiin sijoittautuvan yrityksen verotusta myös yleisemmällä tasolla ja pyrkii selvittämään liittovaltiomuodosta johtuvia erikoisolosuhteita. Sveitsin keskimääräinen yritysverokanta on Suomen voimassa olevaa yhteisöverokantaa alempi, mutta paikoitellen Sveitsin verokanta on jopa korkeampi kuin Suomen, joten Sveitsin sisäinen verosuunnittelu tulee huomioida sijoittautumisessa.

Tutkimuksen tekee ajankohtaiseksi Euroopan unionin helmikuussa 2007 esittämä kritiikki Sveitsin paikoitellen alhaisia verokantoja sekä esimerkiksi valtion avustusten mahdollistamia holding-, seka- ja hallintoyhtiöille myönnettäviä veroetuja kohtaan. EU katsoo näiden olevan uhka sisämarkkinoille ja rikkovan Sveitsin ja EU:n välillä solmittuja sopimuksia. Mielenkiintoista Sveitsin yritysverojärjestelmässä on myös sen moniportaisuus, johon tutkimuksessa myös perehdytään. Valtion sisäinen verokilpailu on mahdollistanut verokilpailun laajuuden. Verotusoikeus on jaettu valtiolle, vahvan itsemääräämisoikeuden omaaville kantoneille ja kunnille, joten sijoittautuminen Sveitsiin voi olla monimutkaisempaa kuin moniin muihin perinteisempiin aggressiivista verokilpailua harjoittaviin valtioihin.

Tutkielmassa käytetään pääasiassa oikeusdogmaattista metodia Sveitsin voimassaolevan lainsäädännön tutkimiseen. Lisäksi tutkimuskohteena ovat verosopimusoikeus sekä Suomen sisäinen lainsäädäntö. Kansainvälisistä sopimuksista merkityksellisimpiä ovat Suomen ja Sveitsin välillä solmittu sopimus kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta sekä Euroopan unionin ja Sveitsin välillä solmitut bilateraaliosopimukset. Tutkimuksessa hyödynnetään myös jonkin verran oikeusvertailun metodia, muun muassa kantonien välisten erojen vertailussa.

Sisällysluettelo

SISÄLLYSLUETTELO	I
LÄHTEET	IV
LYHENTEET	IX
OIKEUSTAPAUKSET	X
1 JOHDANTO	1
1.1 TUTKIMUKSEN TAUSTA	1
1.1.1 <i>Kansainvälinen liiketoiminta</i>	1
1.1.2 <i>Confoederatio Helvetica</i>	2
1.1.3 <i>Sijoittautuminen Sveitsiin</i>	3
1.2 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUSMETODI.....	4
1.3 TUTKIMUKSEN RAJAUS JA RAKENNE	6
2 TOIMINNAN ALOITTAMINEN	8
2.1 KANSAINVÄLISEN LIIKETOIMINNAN ALOITTAMINEN	8
2.2 TOIMINTAMALLI	10
2.3 TOIMINTAMUODON VALINTA	11
2.3.1 <i>Kiinteän toimipaikan muodostuminen</i>	11
2.3.2 <i>Kiinteän toimipaikan verotus</i>	13
2.3.3 <i>Kiinteän toimipaikan lopettaminen ja toiminnan yhtiöittäminen</i>	17
2.3.4 <i>Sveitsiläinen tytäryhtiö</i>	17
2.4 YHTEISÖN VEROVELVOLLISUUSASEMA	19
2.4.1 <i>Verovelvollisuuden synty Sveitsissä</i>	19
2.4.2 <i>Yhteisön verovelvollisuusasema kantonissa</i>	20
2.4.3 <i>Verovelvollisuusasema Suomessa ja kaksoisasumiskonflikti</i>	21
2.5 VEROVELVOLLISUUSASEMAN JA TOIMINTAMUODON MERKITYKSESTÄ	22

3	SVEITSI YRITYKSEN TOIMINTAVALTIONA	25
3.1	VEROJÄRJESTELMÄN OMINAISPIIRTEITÄ	25
3.2	VEROTETTAVAN TULOKSEN JA VARALLISUUDEN LASKEMINEN	27
3.2.1	<i>Verotuskäytäntö</i>	27
3.2.2	<i>Tulon veronalaisuus</i>	29
3.2.3	<i>Vähennyskelpoiset menot</i>	31
3.2.4	<i>Varojen arvostaminen</i>	34
3.3	TULO- JA VARALLISUUSVEROT	35
3.4	MUUT VEROLAJIT.....	37
4	ERITYISET VEROKANNUSTIMET JA VEROKILPAILU	39
4.1	VALTION SISÄINEN VEROKILPAILU.....	39
4.2	VEROSTATUKSET JA VEROETUIHIN OIKEUTTAVAT RAKENTEET.....	42
4.2.1	<i>Taustaperiaatteita</i>	42
4.2.2	<i> Holding-yhtiöt</i>	43
4.2.3	<i> Domizil- ja hallintoyhtiöt sekä sekayhtiöt</i>	46
4.2.4	<i> Headquarters-rakenteet</i>	47
4.2.5	<i> Muut etuoikeudet</i>	52
4.3	TAX HOLIDAYS	54
5	VOITONSIIRTO JA VEROSUUNNITTELU.....	57
5.1	RAHOITUSMUODON VALINTA VEROSUUNNITTELUN NÄKÖKULMASTA.....	57
5.2	OSINGOT.....	58
5.2.1	<i> Rajat ylittävä osingonjako</i>	58
5.2.2	<i> Osingon käsitteestä</i>	59
5.2.3	<i> Sveitsistä maksettujen osinkojen lähdeverotus</i>	59
5.2.4	<i> Suomalainen yhteisö Sveitsistä maksetun osingon saajana</i>	62
5.3	KORKOTULOT	63
5.3.1	<i> Koron käsite</i>	63
5.3.2	<i> Korkojen lähdeverotus</i>	64
5.3.3	<i> Suomalainen yhteisö Sveitsistä maksetun koron saajana</i>	65

5.4	ROJALTIIT.....	65
5.5	RAHOITUSMUOTOJEN VERTAILUA.....	66
5.6	VEROSUUNNITTELUSSA ERITYISESTI HUOMIOITAVIA SÄÄNNÖKSIÄ.....	67
5.6.1	<i>Alikapitalisointi</i>	67
5.6.2	<i>Siirtohinnoittelu</i>	68
5.6.3	<i>Väilyhteisölainsäädäntö</i>	71
5.6.4	<i>Anti-Missbrauch-säännökset</i>	75
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	76

LIITE 1: Kantonit ja niistä käytetyt lyhenteet

LIITE 2: Kantonien verorasituksen vertailua

Lähteet

- Andersson – Ikkala 2005 Andersson, Edward – Ikkala, Jarmo: Elinkeinoverolain kommentaari. Talentum 2005.
- Athanas – Widmer 2000 Athanas, Peter – Widmer, Stefan: Kommentar zum schweizerischen Steuerrecht I/2 a. Helbing & Lichtenhahn, 2002.
- Baumann 2004 Baumann, Stephan: New Procedure announced for Direct Withholding Tax Reduction for Intragroup Cross-Border Dividends. Tax Alert 24.12.2004. http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D17636,00.html.
- Baumann 2005 Baumann, Stephan: Switzerland: 50/50 and 80/20 Practices Abolished. Tax Alert 28.6.2005, Deloitte Switzerland. http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D17636,00.html.
- BEDA 2007 Berne Economic Development Agency: Fact Sheet Taxation. 1.3.2007. <http://www.berneinvest.com/public/downloads/brochureusa/%20fact%20sheet%20taxation.pdf>
- Bessard 2007 Bessard, Pierre: The Swiss Tax System – key features and lessons for policy makers. Prosperitas, Vol VII, Issue I, 2007. <http://www.freedomandprosperity.org/Papers/swiss/swiss.shtml>
- Brülisauer 2006 Brülisauer, Peter: The attribution of profits to permanent establishments : IFA Branch reports: Switzerland. Julkaistu teoksessa Studies in international fiscal law. -91b/2006.
- David 1986 David, René: Nykyajan suuret oikeusjärjestelmät 2. Suomen lakimiesliiton kustannus, 1986.
- Deloitte & Touche 2002 Deloitte & Touche: Quick Guide to Taxation in Switzerland 2002. http://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/taxation2002_switzerland.pdf.
- Ernst & Young 2005a Ernst & Young: Tax News June 2005. http://www2.eycom.ch/publications/items/tax_news/20050629_taxnews/en.pdf

- Ernst & Young 2005b Hull, Howard R. Ernst & Young Switzerland: Headquarters & Principals in Switzerland. 2005. http://www2.eycom.ch/publications/items/its_headquarters_switzerland/en.pdf
- Ernst & Young 2006 Ernst & Young Switzerland: 2005-2006 Global Transfer Pricing Surveys. Tax Authority Interviews: Perspectives, Interpretations and Regulatory Changes. http://www2.eycom.ch/publications/items/global_tp_survey_200511/en.pdf
- EU External Euroopan unioni: The EU's relations with Switzerland. http://ec.europa.eu/external_relations/switzerland/intro/index.htm
- Fleiner 2000 Fleiner, Thomas: Constitution of the Federal State and the Cantons. Teoksesta: Federalism and Multiethnic States. The Case of Switzerland. Helbing & Lichtenhahn 2000.
- Geschichte-Schweiz.ch 2004 Geschichte-Schweiz.ch: The History of Switzerland. 2004. <http://history-switzerland.geschichte-schweiz.ch/>.
- Helminen 2007 Helminen, Marjaana: Kansainvälinen verotus. Online-versio. 30.3.2007 jatkuvatäydenteinen: www.wsoypro.fi.
- Hintsanen 2006 Hintsanen, Lari. Kansainvälisen vero- ja rakennesuunnittelun keskeiset puheenaiheet. Esitelmä Lakimiesliiton koulutuksessa 12.9.2006.
- Huber – Helbing – Wetli – Klaus 2005 Huber, Markus F. – Helbing, Andreas – Wetli, Roger – Klaus, Petra: Bilateral Agreements II: Savings Agreement between Switzerland and the EC. Ernst & Young Tax News June 2005. s. 1-3. <http://www2.eycom.ch/publications/de.aspx>.
- Husa 1998 Husa, Jaakko: Johdatus oikeusvertailuun: oikeusvertailun perusteet erityisesti julkisoikeutta silmällä pitäen. Lakimiesliiton kustannus, 1998.
- Höhn 1996 Höhn, Ernst: Internationale Steuerplanung. Eine Einführung in die Steuerplanung für internationale Unternehmen mit Bezug zur Schweiz. Haupt, 1996.
- Höhn 1984 Höhn, Ernst (kokoaja): Handbuch des internationalen Steuerrechts der Schweiz. Haupt, 1984.

Karhu 2002	Karhu, Kari: Kansainvälisen liiketoiminnan käsikirja. Edita, 2002.
KPMG 2006a	KPMG Swiss Tax Center New York: Swiss Principal Company. February 2006. http://www.kpmg.ch/library/pdf/20060302_KPMG_Tax_Principal_Company.pdf
KPMG 2006b	KPMG: Federal Law on Tax Holidays. Tax Update July 2006. http://www.kpmgtechnology.com/library/pdf/20060702_KPMG_Tax_BonnyBeschluss_E.pdf
KPMG 2006c	KPMG: Investment in Switzerland & Liechtenstein, 2006. http://www.kpmg.ch/library/pdf/20060223_KPMG_Tax_Investment_in_Switzerland.pdf
KPMG 2006d	KPMG: Corporate Tax Rate Survey 2006.
Kreisschreiben KS 17.	Schweizerische Steuerkonferenz 27.11.2001. http://www.steuerkonferenz.ch/d/kreisschreiben.htm
Kreisschreiben Nr. XX	Eidgenössische Steuerverwaltung EStV: Kreisschreiben. http://www.estv.admin.ch/data/dvs/index-druck-kreis-d.htm?druck/kreis/d/kreis.htm .
Kälin 2005	Kälin, Christian H.: Swiss Companies in International Tax Planning. Tax Planning International Review September 2005. http://subscript.bna.com/samples/TPR.NSF/MainView?OpenView .
Luzern Steuerverwaltung	Luzern Steuerverwaltung: Unternehmen – Kapitalgesellschaften - Allgemeines. http://www.steuern.lu.ch/index/unternehmen/u_kapitalgesellschaften/u_kg_allgemeines.htm
Malmgrén 2006	Malmgrén, Marianne: Suomalaisen yhtiön ulkomaantulojen tuloverotuksesta. Esitelmä Veropintopäivillä, 2006.
Mehtonen 2005	Mehtonen, Pekka: Siirtohinnoittelu, tuloverotus ja konsernistrategiat: erityisesti strategisen suunnittelun dokumentoinnista ja reaaliargumentaatiosta. Edita, 2005.

Merkblatt A 1995	ESTV. Merkblatt A 1995 - Geschäftliche Betriebe. Abschreibungen auf dem Anlagevermögen geschäftlicher Betriebe.
Myrsky – Linnakangas 2005	Myrsky, Matti – Linnakangas, Esko: Kansainvälinen henkilö- ja yritysverotus. Talentum, 2005.
Nordlund 2002	Nordlund, Marika: Kansainvälisen konsernin liiketoimintamalli. KPMG Tax & Legal View 2/2002. www.kpmg.fi/Binary.aspx?Section=166&Item=522 .
Oberson – Hull 2001	Oberson, Xavier – Hull, Howard R.: Switzerland in International Tax Law. IBFD Publications 2001.
OECD 1998	OECD: Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue. OECD Publishing, 1998.
OECD 2000	OECD: Model Tax Convention on Income and on Capital. OECD Publishing, 2000.
OECD 2001	OECD: Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. OECD Publishing, 2001.
Pennone & Partners 2005	GEM Global Estate Managers – Pennone & Partners: Geneva Tax and Legal Guide. Why Geneva 2005. http://www.geneva.ch/genevaguideintro.htm .
Pistone 2006	Pistone, Pasquale: The Impact of European Law on the Relations with Third Countries in the Field of Direct Taxation. Intertax 5/2006, s.234-244.
PwC 2004	PricewaterhouseCoopers Switzerland: Overview of the Swiss Tax System – Applicable to Corporate Taxpayers. http://www.tls.pwc.ch/tls/tlswebsite.nsf/PublicationList?OpenForm .
Rohatgi 2002	Rohatgi, Roy: Basic International Taxation. Kluwer Law International 2002.
Ruchti 2005	Ruchti, Martin: Holdingstandort Schweiz. www.wpnet.ch/downloads/HoldingStandort_Schweiz.pdf .
Sauvaire - Müller 2006	Sauvaire, Thierry - Müller, Andreas: How Switzerland attracts international headquarters. International Tax Review. April 2006. s.21-24.

SECO	Staatssekretariat für Wirtschaft. Verkkosivut: http://www.seco.admin.ch/
Swiss Tax Conference 2002	Swiss Tax Conference: The Advantages of the Swiss Tax System. Fiscal Information Office FIO 2002. http://www.estv.admin.ch/data/ist/e/index.htm .
Steuerinformationen 2005	Informationsstelle für Steuerinformationen: C. Steuersystem -Die geltenden Steuern von Bund, Kantonen und Gemeinden.. http://www.estv.admin.ch/data/ist/d/index_dok.htm?dossier.htm .
Steuern Bern	Berner Steuerverwaltung: http://www.fin.be.ch/site/sv-steuerverwaltung.htm
Steuern Luzern	Luzern Steuerverwaltung: Unternehmen – Kapitalgesellschaften - Allgemeines. http://www.steuern.lu.ch/index/unternehmen/u_kapitalgesellschaften/u_kg_allgemeines.htm
Steuern Obwalden	Obwalden Steuerverwaltung: Dienstleistungen/Weisungen zum Steuergesetz. http://www.ow.ch/de/verwaltung/aemter/welcome.php?amt_id=186&page=5&f_sel=bundIE_2 .
Steuern St. Gallen	St. Gallen Steuerverwaltung: Steuerbuch. http://www.steuern.sg.ch/home/sachthemen/knowledge_center/steuerbuch/inhaltsverzeichnis.html .
TEKES	Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus. Sanastoa. 2007. http://www.tekes.fi/rahoitus/yrityksjuridi/sanastoa.html
Thuronyi 2003	Thuronyi, Victor: Comparative Tax Law. Kluwer Law International, 2003.
Walker – Gehriger 2006	Walker, Jörg – Gehriger, Pierre-Olivier (KPMG): Schweiz, ein Steuerparadies? Attraktivität der Schweiz als Steuerstandort. 1.11.2006. http://www.kpmg.ch/library/pdf/20061101_TaxDataReport_Web.pdf
Walther 2001	Walther, Fridolin M.R.: Update to Introduction to the Swiss Legal System: A Guide for Foreign Researchers. LLRX Research Center 2001. http://www.llrx.com/features/swiss2.htm .

Oikeustapaukset

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

C-196/04, Cadbury Schweppes 75

Korkein hallinto-oikeus

KHO 2003/1807 74

Lyhenteet

AG	Aktiengesellschaft, osakeyhtiö
Art.	Artikla
Bilateraalisopimus	Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus säästöjen tuottamien korkotulojen verotuksesta annetussa neuvoston direktiivissä 2003/48/EY säädettyjä toimenpiteitä vastaavista toimenpiteistä
BV	Bundesverfassung, Sveitsin valaliiton perustuslaki
DBG	Bundesgesetz über die direkte Bundessteuer, Sveitsin valtion tuloverolaki
ESTV	Eidgenössisches Steuerverwaltung, Sveitsin valtion verohallinto.
EU	Euroopan unioni
EVL	laki elinkeinotulon verottamisesta, 24.6.1968/360
EY	Euroopan yhteisö
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung, rajoitetun vastuun yhtiö
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KS	Kreisschreiben, viranomaisohje
LähdeVL	laki rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotuksesta, 11.8.1978/672
Menetelmälaki	laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta, 18.12.1995/1552
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OECD malliverosopimus	Model Tax Convention on Income and on Capital
OECD siirtohinnoitteluohjeet	OECD Transfer Pricing Guidelines
OR	Schweizerisches Obligationenrecht, velvoiteoikeutta käsittelevä laki
SECO	Staatssekretariat für Wirtschaft, talousasioiden valtiosihteeristö
StG	Bundesgesetz über die Stempelabgaben, Sveitsin valtion leimaverolaki

StHG	Bundesgesetz über die Harmonisierung der direkten Steuern der Kantone und Gemeinde, Sveitsin valtion verojen harmonisointia koskeva laki
Säästödirektiivi	Euroopan neuvoston direktiivi säästöjen tuottamien korkotulojen verotuksesta, 2003/48/EY
TVL	tuloverolaki, 30.12.1992/1525
Verosopimus	sopimus Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan verotuksen välttämiseksi, 90/1993.
VML	laki verotusmenettelystä, 18.12.1995/1558
Väilyhteisölaki	laki ulkomaisten väilyhteisöjen osakkaiden verotuksesta

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

1.1.1 Kansainvälinen liiketoiminta

Yritysten kansainvälistyminen on yleistynyt viime vuosikymmenien aikana pääomaliikkeiden yleisen vapauttamisen myötä. Mahdollisuus tehdä ulkomaisia investointeja on helpottunut muun muassa OECD:n ja EU:n pyrkiessä poistamaan kansainvälisen toiminnan rajoituksia. Ulkomaille sijoittautumisen taustalla ovat lähes aina tuotannolliset ja taloudelliset tekijät, mutta niiden lisäksi on huomioitava muita tärkeitä seikkoja. Verotus on yksi merkittävistä tekijöistä yrityksen toiminnassa, niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Kansainvälisen toiminnan yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota verotukseen, sillä kyseessä ei silloin useinkaan ole ainoastaan kotimaan verolainsäädännön soveltaminen, vaan myös ulkomaantoiminnan kohdevaltion verolainsäädäntö tulee tuntea. Lisäksi kansainvälisen verotuksen periaatteiden soveltaminen ja verosopimusten tulkinta on tärkeässä osassa, kun toimitaan rajat ylittävissä ympäristöissä.

Koska ulkomaantoimintojen avulla voidaan tietyissä rajoissa lykätä veronmaksua tai jopa pienentää maksettavien verojen määrää, on niitä usein käytetty verosuunnittelun apuna. Kansainvälisen konsernin kannattaa useimmiten olla voitollinen siinä valtiossa, missä verotus on keveintä. On kuitenkin huomattava, ettei veroilta välttyminen ole ainoa mahdollinen seuraus. Ulkomaantoiminta voi aiheuttaa yritykselle myös suuria lisäkustannuksia, esimerkiksi huonosti suunniteltu ulkomaantoiminta voi johtaa jopa verorasituksen moninkertaistumiseen. Lisäksi huonosti toteutettua verosuunnittelua voidaan kohdella tietyissä tilanteissa jopa veronkiertona, josta aiheutuu useimpien valtioiden lainsäädännön mukaan sanktioita. Verotekijöiden huomioimisen tuleekin olla merkittävässä asemassa yrityksen sijoittautumispäätöksen yhteydessä.

1.1.2 Confoederatio Helvetica

Yritykset pyrkivät usein sijoittautumaan alhaisen verokannan maihin tai sellaisiin valtioihin, jotka tarjoavat erityisiä verohoukuttimia. Näiden avulla voidaan yrityksen kustannuksia pienentää myös sellaisissa valtioissa, jotka eivät kilpaile alhaisilla työvoima- tai tuotantokustannuksilla. Yksi tällaisista valtioista on Sveitsi, joka on maailman pienin liittovaltio. Sveitsin valaliitto koostuu 26:sta kantonista, jotka ovat alun perin olleet itsenäisen valtion asemassa.¹ Kantonit ovat Sveitsin osavaltioita ja niiden alaisia kuntia on lähemmäs 3.000. Kantoneille on annettu laajahkot verotusoikeudet, kun taas valtion asemaa on merkittävästi rajoitettu.

Valaliiton yhtenäinen historia alkaa useimpien lähteiden mukaan vuodesta 1291, jolloin kolmen itsenäisen alueen edustajat solmivat valaliiton perustamissopimuksen (Bundesbrief) pystyäkseen yhtenäisesti puolustautumaan vieraita valtoja vastaan.² Tällöin on ollut käytössä valtioliittomuoto eli konfедераatio. Vasta vuonna 1848 syntyi nykyisen muotoinen perustuslaillinen demokratia, jolla on liittovaltion rakenne ja itsenäinen oikeuslaitos. Perustamissopimuksen laatimisesta lähtien liittovaltion olemassaolo on perustunut kaikkien kantonien poliittisen tasa-arvon periaatteelle.³ Valaliiton virallinen nimi Confoederatio Helvetica on latinaa, sillä myös eri kielialueiden välillä halutaan säilyttää tasa-arvoinen asema.

Historian kulku on vaikuttanut merkittävästi sveitsiläiseen verotusjärjestelmään. Aiemmin, vuoteen 1848 asti, kantoneilla oli oikeus jopa periä tullia rajoillaan. Liittovaltion itsenäistymisen yhteydessä tullien perintä siirrettiin kokonaan liittovaltion tasolle. Kantonit kuitenkin säilyttivät oikeutensa verottaa asukkaidensa tuloja ja varoja. Toisen maailmansodan loppupuolella Sveitsi otti käyttöön liittovaltion leimaveron ja liittovaltion kulujen kasvaessa se alkoi periä myös välittömiä veroja. Vuonna 1941 otettiinkin liittovaltiontasoinen välitön vero virallisesti käyttöön. Nykyään se on arvonlisäverotuksen ohella Sveitsin liittovaltion tulojen tärkeimpiä kulmakiviä.⁴ Itsenäisten kantonien satojen vuosien olemassaolo on

¹ Sveitsin kantonit ovat: Aargau, Appenzell Ausserrhoden, Appenzell Innerrhoden, Basel-Stadt, Basel-Land, Bern, Freiburg, Geneve, Glarus, Graubünden, Jura, Luzern, Neuchatel, Nidwalden, Obwalden, Schaffhausen, Schwyz, Solothurn, St.Gallen, Thurgau, Ticino, Uri, Wallis, Vaud, Zug ja Zürich.

² Ks. tarkemmin muun muassa Geschichte.Schweiz.ch 2004

³ Walther 2001, s.2.

⁴ Swiss Tax Conference 2002, s.9.

vaikuttanut vahvasti koko sveitsiläisen oikeusjärjestyksen muodostumiseen ja siksi kantoneilla on huomattavan itsenäinen asema. Alueiden väliset eroavaisuudet voivat itsemääräämisoikeuden seurauksena olla hyvin suuria. Siksi sveitsiläisen oikeusjärjestyksen ja verotusjärjestelmän tunteminen on erittäin tärkeää maassa toimivalle yritykselle.

1.1.3 Sijoittautuminen Sveitsiin

Perinteisesti Sveitsiä ei ole nähty varsinaisena verokeidasvaltiona keskimääräistä yritysverokantaa tarkasteltaessa⁵, mutta paikoitellen alhaiset yritysverokannat ja muut sen tarjoamat veroedut ovat nostaneet sen usein keskustelun kohteeksi eri kansainvälisten yhteisöjen taholta. Euroopan unioni on arvostellut Sveitsin tiettyjen kantonien alhaisia veroasteita, vedoten muun muassa niiden aiheuttamaan kilpailun vääristymiseen EU:n alueella.⁶ Kantonien autonominen asema oikeuttaa ne yhä päättämään omista verokannoistaan, vaikka verojärjestelmiä on jo yhdenmukaistettu harmonisointilailla⁷, jonka siirtymäaika päättyi vuonna 2001. Valtion asema ei nykyisten periaatteiden mukaan anna sille oikeutta puuttua yksittäisen kantonin verokantoihin, vaikka ulkopuolinen kritiikki sitä vaatisi. Sveitsi ei myöskään ole Euroopan unionin jäsenvaltio, joten EU:n antama kritiikki aikaansaa mielenkiintoisen tilanteen ja sen oikeutuksesta on julkisuudessa esiintynyt monia erisuuntaisia mielipiteitä.

Kansainväliset yritykset ovat sijoittaneet Sveitsiin viime vuosien aikana erityisesti kansainvälisiä ja alueellisia pääkonttoreita, tai käyttäneet Sveitsiä holding-yhtiöiden ja kansainvälisiin lisensointitoimintoihin erikoistuneiden yhtiöiden sijoittamisvaltiona. Erityisesti holding-yhtiöiden suosio on kasvanut Sveitsin solmittua EU:n kanssa emoytätäryhtiödirektiiviä ja korko-rojaltidirektiiviä vastaavia sopimuksia. Toimialoista erityisesti lääketieteellisuuden, bioteknologia-alan ja niin kutsututtujen life sciences-alojen yritykset ovat sijoittautuneet viime vuosien aikana Sveitsiin ja niihin kohdistuvien sijoitusten odotetaan kasvavan myös tulevaisuudessa.

⁵ Sveitsi ei ollut vuonna OECD:n vuonna 1999 määrittelemien verokeitaiden listalla. Valtio esiintyy kuitenkin esimerkiksi OECD:n julkaisemassa raportissa ”Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue”.

⁶ Ks. tarkemmin esimerkiksi EU External.

⁷ Bundesgesetz vom 14. Dezember 1990 über die Harmonisierung der direkten Steuern der Kantone und Gemeinde (StHG).

Sveitsi tarjoaa alhaisen verotuksen lisäksi monia muita houkuttelevia tekijöitä, kuten optimaaliset kuljetusyhteydet, hyvä infrastruktuuri, poliittinen ja taloudellinen vakaus, tunnettu pankkisektori, koulutettu työvoima ja maantieteellisen sijainnin ihanteellisuus erityisesti eurooppalaisten yritysten näkökulmasta.⁸ Myös tiukka pankkisalaisuus on houkutellut varsinkin varakkaita yksityishenkilöitä, mutta siitä hyötyvät muutkin Sveitsiin sijoittavat. Säästödirektiivin myötä tietojenvaihto EU:n kanssa on lisääntynyt, sillä sopimus oikeuttaa pankkisalaisuuden raottamiseen niissä tilanteissa, joissa epäillään väärinkäytöksiä tai veronkiertoa. Sveitsi ei ole kuitenkaan ollut halukas laajentamaan viranomaisten tiedonsaantioikeuksia kuin kaikkein räikeimmissä tapauksissa.

Sveitsin talouskasvun ennustetaan hidastuvan lähitulevaisuudessa⁹, joten valtio on kehittänyt muun muassa kilpailukulttuurin muuttamiseen ja uusien innovaatioiden tukemiseen perustuvan suunnitelman kasvun piristämiseksi tulevaisuudessa.¹⁰ Yritykselle tämä tarjoaa edellytykset ihanteelliseen toimintaympäristöön, varsinkin tietyillä aloilla, kuten lääketeollisuudessa, joille kehityspaketti luo lisäetuja. Lisäksi erityisesti poliittinen stabiilius vetää usein puoleensa ulkomaisia sijoittajia epävakaaammistakin valtioista. Parhaimman sijoittautumisvaihtoehdon löytäminen voi kuitenkin Sveitsissä olla haasteellista. Omat ongelmansa aiheuttaa liittovaltiomuodosta johtuva oikeusjärjestyksen moniportaisuus.¹¹

1.2 Tutkimusongelmat ja tutkimusmetodi

Tämän pro gradu-tutkielman ensisijainen tutkimusongelma on selvittää, mitä etuja Sveitsin yritysverojärjestelmä tarjoaa. Keskeisen tutkimusongelman alakysymyksinä tutkitaan, mitä verotukseen vaikuttavia seikkoja suomalaisen yhtiön on huomioitava sijoittautuessaan Sveitsiin sekä mitkä säännökset Suomen lainsäädännöstä on huomioitava esimerkiksi voittojen kotiuttamisen yhteydessä. Tutkimuskohteina ovat Sveitsin sisäisen lainsäädännön lisäksi myös Suomen sisäinen lainsäädäntö, sekä Sveitsin valaliiton ja Suomen tasavallan välillä solmittu verosopimus¹². Koska Sveitsi ei kuulu Euroopan Unioniin, mutta se on erityisessä asemassa siihen nähden, tulee myös EU:n ja Sveitsin välillä solmitut kahdenväliset

⁸ Swiss Tax Conference 2002, s. 3.

⁹ SECO.

¹⁰ Nk. Wachstumspaket, joka valmistui jo vuonna 2004.

¹¹ Katso tarkemmin SECO.

¹² Sopimus Suomen tasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi 90/1993.

sopimukset huomioida tutkimuksessa. Lisäksi erityisesti Sveitsin kohdalla erityisen tärkeitä ovat viranomaisten antamat ohjeet¹³ ja määräykset.

Tutkimus on pääasiallisesti oikeusdogmaattista tutkimusta. Oikeusdogmatiikka eli lainoppi voidaan määritellä oikeustieteelliseksi tutkimukseksi, jonka tarkoituksena on selvittää voimassaolevan eli positiivisen oikeuden konkreettinen sisältö. Lainopin tehtävänä on auttaa niin oikeudellisia toimijoita, kuin tavallisia ihmisiäkin soveltamaan säädettyjä normeja arkipäiväisessä elämässä.¹⁴ Jonkin verran käytetään myös oikeusvertailun metodologiaa. Oikeusvertaileva tutkimus on laajimmalla mahdollisella tavalla määriteltynä yhteiskuntaa tutkiva tiede, jonka kohteena on oikeus. Oikeusvertailulle on leimallista se, että ulkomaisia oikeudellisia ratkaisuja tai käytäntöä voidaan tarkastella useilla toisiaan täydentävillä eri tasoilla.¹⁵ Oikeusvertailussa tutkitaan vähintään kahta eri oikeusjärjestystä rinnakkain tiedonhankkimista varten. Nimensä mukaisesti oikeusvertailu on siis lähtökohtaisesti kansainvälistä toimintaa, joka pyrkii vertailemaan jonkin yhteiskunnallisen ongelman eri järjestelmissä omaksuttua ratkaisua.¹⁶ Oikeusvertailun voidaan kuitenkin katsoa olevan tehokkainta silloin, kun vertailtavia oikeusjärjestyksiä on enemmän kuin kaksi.¹⁷

Oikeusdogmatiikalla on suuri merkitys tutkimuksessa, sillä työssä keskitytään pitkälti voimassaolevan lainsäädännön sisältöön ja sen tulkintaan. Kotimaisesta poikkeavan oikeusjärjestyksen taustaperiaatteiden ymmärtämisen lisäksi tulee tuntee sveitsiläisen lainsäädännön voimassaolevat säännökset ja pyrkiä tulkitsemaan niitä tarpeen mukaan. Työssä selvitetään myös lainsäädännön vaikutuksia yritysten sijoittautumispäätöksiin. Oikeusvertailun metodologiaa käytetään sivutessa sellaisia kysymyksiä, joissa vertaillaan Suomen ja Sveitsin lainsäädäntöä. Oikeusvertailun metodologiaa hyödynnetään myös tutkittaessa kantonien välisiä eroja, eli tällöin liikutaan horisontaalitasolla valtion rajojen sisällä. Koska kantoneita on 26, ei työn laajuuden huomioon ottaen ole mahdollista vertailla kaikkia, vaan vertailukohteiksi pyritään ottamaan toisistaan poikkeavia ja yritystoimintaan soveltuvimpia kantoneita.

¹³ Erityisesti valtion verohallinnon ohjeet, joiden saksankielisiä nimiä ovat Kreisschreiben ja Rundschreiben.

¹⁴ Husa 1995, s. 133 ss.

¹⁵ David 1986, s. 17.

¹⁶ Husa 1995, s. 13.

¹⁷ Oikeusvertailusta tarkemmin esimerkiksi Thuronyi 2003 tai Husa 1995.

1.3 Tutkimuksen rajaus ja rakenne

Tutkimuksen pääkohteena on Sveitsissä toimivaan yritykseen liittyvät verokysymykset, joten luonnollisia henkilöitä koskevia tilanteita ei työssä käsitellä. Tutkimus rajataan koskemaan ainoastaan välittömään verotukseen liittyviä kysymyksiä. Välillinen verotus on rajattu työn ulkopuolelle sen laajuuden vuoksi. Tutkimuksessa käsiteltävät Sveitsissä toimivaan tytäryhtiön verotukseen liittyvät tilanteet koskevat pääasiassa rajoitetun vastuun pääomayhtiöitä, sillä ne ovat yleisimmin käytettyjä muotoja. Muita oikeushenkilöitä, kuten yhdistyksiä tai henkilöyhtiöitä, ei tähän työhön ole otettu mukaan.

Kaikkien kantonien yksityiskohtainen käsittely ei ole työn luonne huomioiden mahdollista, joten tutkimuksessa käsitellään esimerkkeinä niistä mielenkiintoisimpia. Valinta perustuu sekä subjektiiviseen näkemykseeni että lähdemateriaaleissa useimmin esiintyviin esimerkkeihin. Lisäksi on huomioitava kieliseikat. Sveitsissä on neljä virallista kieltä: saksa, ranska, italia ja retoromania. Vaikka suurin osa dokumentaatiosta on saatavilla kaikilla neljällä kielellä, on monikielisyys rajoittanut osaltaan tutkimusta, mikäli saksan- tai englanninkielistä versiota ei ole saatavilla. Selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi työssä käytetään saksankielisiä termejä, mikäli sellainen on olemassa. Kantonien nimien kohdalla käytän kielialueen mukaista nimeä.

Työssä on oikeusvertailun kannalta tärkeimpänä lähtökohtana Sveitsin sisäisten eroavuuksien tarkastelu. Suomen ja Sveitsin sisäisten lainsäädäntöjen eroavuuksien keskinäinen vertailu jää näin ollen vähemmälle, sillä Sveitsin sisäisistä eroista johtuen yleispätevää vertailua ei olisi mahdollista tehdä kuin valtion tasoisista säännöksistä. Valtion osuus verolainsäädännössä on suhteellisen pieni, joten ei ole mielekäästä vetää johtopäätöksiä ainoastaan sen perusteella. Kantonien monimuotoisuus estää osaltaan myös säännösten yksityiskohtaisen tarkastelun monissa tapauksissa.

Tutkimuksen rakenne etenee lähtökohtaisesti yleisistä yrityksen sijoittautumiseen vaikuttavista tekijöistä voittojen kotiuttamisen yhteydessä huomioitaviin seikkoihin. Toisessa luvussa käsitellään kansainvälistymiseen johtavia tilanteita yleisellä tasolla, pohditaan kansainvälistymiseen liittyvien valintojen tekoa sekä tarkastellaan verovelvollisuuden syntyyn

vaikuttavia tekijöitä Suomessa sekä Sveitsissä. Kolmannessa luvussa esitellään Sveitsin yritysverojärjestelmän perusteita, eli tutkimuskohteena on Sveitsin sisäinen lainsäädäntö.

Myös neljäs luku käsittelee Sveitsin yritysverojärjestelmää, tässä luvussa pyritään kartoittamaan yrityksille tarjottavat erityiset verohoukuttimet ja niiden vaikutus Sveitsin asemaan verokilpailun näkökulmasta. Viidennessä luvussa tutkitaan, miten verosopimus ja sisäiset lainsäädännöt vaikuttavat suomalaisen yrityksen toimintaan Sveitsissä, muun muassa toimintamallin valintaan ja voittojen siirtämiseen suomalaiselle yhtiölle, sekä tarkastellaan mahdollisia verosuunnittelua rajoittavia tekijöitä. Viidennen luvun tarkoituksena ei kuitenkaan ole toimia kattavana verosuunnitteluoppaana, vaan kiinnittää huomiota tiettyihin seikkoihin, jotka voivat olla merkityksellisiä verosuunnittelun kannalta. Kuudenteen lukuun on kerätty tutkimuksen johtopäätökset.

2 Toiminnan aloittaminen

2.1 Kansainvälisen liiketoiminnan aloittaminen

Yrityksen kansainvälistymistarpeisiin vaikuttavat monet seikat ja erilaiset saavutettavat hyödyt, aina edullisista tuotantokustannuksista lähtien monimutkaisempiin eri maista saavutettavia etuja yhdisteleviin yritys rakenteisiin asti. Kansainvälinen liiketoimintaympäristö on aina varsin moniulotteinen, toimii yritys millä tasolla tahansa. Tämä moniulotteisuus asettaa yritykselle uusia haasteita, joihin kotimaassa ei välttämättä ole totuttu. Kansainvälistymisen toteuttamistapa on yhteydessä siihen, missä laajuudessa liiketoimintaympäristön vaikutukset koskevat yrityksen liiketoimintaa. Voidaan sanoa, että mitä syvempi kansainvälistymisen taso on, sitä suurempi luonnollisesti on liiketoimintaympäristön vaikutus. Mitään tekijöitä ei kuitenkaan voida jättää huomioimatta, vaikka kyse ei olisikaan laajamittaisesta investoinnista ulkomaille.¹⁸

Liiketoimintaympäristötekijät ovat jaoteltavissa ryhmiin, joista jokainen sisältää lukuisia erityyppisiä menestyksellisen liiketoiminnan saavuttamismahdollisuuksiin vaikuttavia tekijöitä. Karhu esittää esimerkkinä seuraavanlaista jaottelua:

1) Taloudellinen ympäristö
a. julkisen sektori
b. yksityinen sektori
2) Rahoituksellinen ympäristö
a. Rahoitusmarkkinat
b. valuuttaolosuhteet
3) Demografinen ympäristö
a. väestö
b. yrityskanta
4) Tekninen ympäristö
a. teknologinen ympäristö
b. toimintaympäristön fyysiset ominaisuudet
c. luonnonympäristö
5) Poliittinen ympäristö
a. hallintokoneisto
b. vallankäyttö
6) Juridinen ympäristö
a. oikeusjärjestelmä
b. oikeuslähteet
c. lainkäyttö
7) Kulttuurinen ympäristö
a. näkyvä kulttuuri
b. näkymätön kulttuuri
8) Sosiaalinen ympäristö
a. yhteiskunnan sosiaalinen rakenne
b. sosiaalinen hyvinvointi

¹⁸ Karhu 2002, s. 11.

Sveitsiin sijoittautumisen avulla saavutettavia veroetuja koskevan tutkimuksen kannalta merkityksellisimmiksi nousevat taloudellinen sekä juridinen ympäristö. Analyysi ei kuitenkaan saa rajoittua ainoastaan kansalliselle tasolle, sillä sekä kansainväliset että tarkemmat maan sisäiset tekijät vaikuttavat toimintaedellytyksiin. Siksi työssä tarkastellaan Sveitsiä kansainvälisen vertailun näkökulmastakin. Lisäksi tärkeään asemaan nousee kantonien välisten eroavaisuuksien selvittäminen, sillä liittovaltiomuotoisessa valtiossa erot voivat olla huomattavia. Esimerkiksi tietyllä alueella käyttökelpoinen toimintamuoto ei välttämättä sovellu sellaisenaan ollenkaan käytettäväksi toisella alueella, tai sillä saavutettavat veroedut eivät ole yhtä suuria.

Yrityksen tulee harkita useita seikkoja aloittaessaan liiketoimintaa ulkomailla. Tärkeitä kysymyksiä ovat muun muassa toimintavaltion, toimintamallin, toimintamuodon sekä rahoitusrakenteen valintaan liittyvät asiat. Toimintavaltion valintaan vaikuttavat mahdollisuudet sisäisen lainsäädännön hyväksikäyttöön että verosopimusten käytön tarjoamat edut. Tässä työssä mahdollisena toimintavaltiona tarkastellaan Sveitsiä. Sen sisäistä verolainsäädäntöä tarkastellaan luvussa 3.

Toimintamallilla tarkoitetaan tässä työssä kansainvälistymisen tasoa, eli toisena ääripäänä näkisin vientitoiminnan ja toisessa päässä itsenäisen yhtiön perustamisen. Toimintamuodon valinnassa on päätettävä perustaako itsenäinen yhtiö vai toimitaanko kiinteän toimipaikan avulla. Rahoitusrakenteen kohdalla pohdittavaksi tulee valinta oman tai vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen välillä.

Toiminnan aloittamiseen vaikuttavat myös pitkän tähtäimen suunnitelmat. Päätösten vaikutukset tulee huomioida niin lyhyen kuin pitkän aikavälin mukaan. Lyhytkestoisia etuja tavoiteltaessa toimintamallin ja -muodon valinta vaikuttaa ratkaisevasti, sillä kaikkia toiminnan muotoja ei voi aloittaa ja lopettaa vaivattomasti. Oman ongelmansa erityisesti verotuksen lähtökohdista tarkasteltuna aiheuttaa myös kotimainen lainsäädäntö. Ulkomaisesta toiminnasta saadut hyödyt voidaan pahimmassa tapauksessa menettää, mikäli niitä ei saada siirrettyä edullisesti kotimaahan.

2.2 Toimintamalli

Yrityksen kansainvälinen toiminta voi Karhun mukaan olla joko ulkomaankauppaa, sopimusoperaatioiden avulla toteutettua toimintaa tai kyseessä voivat olla ulkomaiset investoinnit. Ulkomaankauppa käsittää sekä tuonnin että viennin eri aspektit. Ne edustavat kansainvälistymisen matalinta tasoa. Niiden sisältämät riskit ja ongelmat ovat periaatteessa samanlaisia ja melko vähäisiä. Pelkkä vienti ei muodosta kiinteää toimipaikkaa eikä synnytä verovelvollisuutta Sveitsissä, joten ulkomaankaupan tarkempi tarkastelu ei ole relevanttia tässä yhteydessä.¹⁹

Erilaisia sopimusoperaatioita taas voivat olla esimerkiksi projektivienti, lisensointi, franchising tai yritysyritys. Investointeja voidaan tehdä joko joint venture- muodossa (yhteisyritys) tai erillisen ulkomaisen yksikön kautta. Lisäksi kyseeseen voi joissakin tapauksissa tulla portfolioinvestointi.²⁰ Joint venture tarkoittaa kahden tai useamman yrityksen yhteistä, yhteiseen lukuun toimivaa erityistä yritystä, joka on perustettu jatkuvaksi tarkoitettua toimintaa varten.²¹ Kansainvälisissä tilanteissa joint venturea toimintamallina käytettäessä vähintään yhden osapuolista tulee olla toisessa maassa kotipaikkaansa pitävä. Yhteisyrityksen osakkaana voivat olla yksityiset elinkeinonharjoittajat, erimuotoiset yhtiöt tai mahdollisesti taloudelliset yhdistykset ja julkisyhteisöt.²²

Kansainvälistymisen pisimmälle menevä ja eniten resursseja vaativa muoto on erillisen ulkomaisen yksikön kautta toimiminen. Tämän toimintamallin päätyypit ovat kiinteä toimipaikka ja tytäryhtiö, joita käsitellään seuraavassa. Resurssivaatimustensa takia oman yksikön käyttäminen on ollut useimmiten suurten yritysten valinta, mutta nykyään yhä useammat pk-yrityksetkin ovat käyttäneet tätä operaatiomuotoa.²³

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat verotuksen lisäksi luonnollisesti tulevan toiminnan laatu, perustajien määrä, pääoman tarve, haluttu riskin taso ynnä muut tekijät. Ulkomaille sijoittautumisen täytyy aina olla taloudellisiin kokonaistekijöihin perustuva ratkaisu. Toimiminen vieraassa maassa asettaa tietysti omat haasteensa. Sveitsiläinen

¹⁹ Eri toimintamuotojen käytöstä Sveitsissä esimerkiksi Höhn 1996, ss.463.

²⁰ Ks. tarkemmin esimerkiksi Karhu 2002 tai Helminen 2007.

²¹ TEKES.

²² Karhu 2002, s. 241.

²³ Karhu 2002, s. 253.

toimintaympäristö ei suuresti eroa suomalaisesta, joten kulttuurista johtuvat tekijät eivät nouse suuriksi esteiksi. Yhtiön perustamisvaiheessa kulttuuritekijät kannattaa kuitenkin aina selvittää.

Konsernin valitsemalla liiketoimintamallilla on huomattava merkitys tappioiden vähentämisessä ja konsernin tuloksen tasauksessa. Useimmiten liiketoiminnassa käytetään keskitettyä mallia. Se alentaa ja tasoittaa lähdevaltioiden tuloksia pienentämällä siellä otettuja riskejä. Sveitsissä tällaista mallia koskevat nk. headquarters-rakenteita varten annetut säännökset ja ohjeet. Keskitetty liiketoimintamalli koostuu yleensä päämiehestä, sopimusvalmistajasta ja jakelijoina toimivista komissionäreistä, joiden avulla menot ja tulot saadaan tehokkaasti kohtaamaan, sekä riskit jaettu niiden välillä.²⁴

2.3 Toimintamuodon valinta

2.3.1 Kiinteän toimipaikan muodostuminen

Suomalainen yritys on ilman erillistä yhtiötä Sveitsissä toimiessaan lähtökohtaisesti rajoitetusti verovelvollinen. Sveitsin verotusoikeus rajoittuu sieltä saatuihin tuloihin, tai siellä sijaitsevaan kiinteistöön kohdistuviin tuloihin. Tilanne kuitenkin muuttuu, jos suomalaisen yhtiön toiminta muodostaa Sveitsiin kiinteän toimipaikan. Tällöin Sveitsin verotusoikeus laajenee koskemaan kaikkea kiinteään toimipaikkaan kohdistettavaa tuloa. Kiinteää toimipaikkaa koskevia määritelmiä löytyy sekä Suomen ja Sveitsin sisäisistä lainsäädännöistä, että Suomen ja Sveitsin välisestä verosopimuksesta. Sveitsissä suoritettavan liiketoiminnan kannalta on tärkeintä tarkastella Sveitsin sisäisestä lainsäädännöstä ja verosopimuksesta löytyviä kiinteän toimipaikan määritelmiä.

Sveitsin valtion tuloverotusta koskevan lain (DBG) 51.1 §:n mukaan yritys kuuluu verovelvollisuuden piiriin taloudellisista syistä, mikäli sille muodostuu kiinteä toimipaikka Sveitsiin. Kiinteän toimipaikan verovelvollisuus alkaa siitä hetkestä, kun sen katsotaan muodostuneen. DBG 51.2 §:ssä määritellään tarkemmin kiinteän toimipaikan eri ilmenemismuotoja. Mikäli yritys harjoittaa liiketoimintaansa joko kokonaan tai osittain kiinteistä liiketiloista, syntyy tästä kiinteä toimipaikka. Kiinteitä toimipaikkoja ovat etenkin

²⁴ Hintsanen 2006, s.13.

sivuliikkeet, tuotantolaitokset, työpajat, myyntitilat, pysyvät edustajat, kaivokset ja muut mineraalivaroja hyödyntävät laitokset sekä rakennus- ja kokoonpanolaitokset, joiden toiminta kestää vähintään 12 kuukautta. Erona OECD:n mallisopimuksen määritelmän käyttämään yritystoiminnan harjoittamiseen (Unternehmenstätigkeit) Sveitsissä kiinteän toimipaikan muodostuminen edellyttää liiketoimintaa (Geschäftstätigkeit). Tämä tarkoittanee, ettei esimerkiksi pelkkien hallinnollisten toimien harjoittaminen muodosta DBG:n mukaan kiinteää toimipaikkaa.²⁵

Koska Suomen ja Sveitsin välillä on voimassaoleva verosopimus, tarkastellaan kiinteän toimipaikan syntymistä Sveitsiin erityisesti verosopimuksen määrittelemien edellytysten perusteella. Suomen ja Sveitsin välisen verosopimuksen määritelmä vastaa hyvin pitkälti DBG:n määritelmää. Positiiviset edellytykset ovat sananmuodon mukaan lähes identtiset. Verosopimuksen 5 art. 4 mom. kuitenkin määrittellään myös sellaisia tilanteita, joissa kiinteää toimipaikkaa ei muodostu. Lisäksi edustaja voi muodostaa yritykselle kiinteän toimipaikan yleisestä määritelmästä riippumatta. Käsitteen ulkopuolelle rajataan verosopimuksen perusteella seuraavat tilanteet:

- a) järjestelyt, jotka on tarkoitettu ainoastaan yritykselle kuuluvien tavaroiden varastoinnista, näytteillä pitämisestä tai luovuttamista varten
- b) yritykselle kuuluvan tavaravaraston pitäminen ainoastaan varastoinnista, näytteillä pitämisestä tai luovuttamista varten
- c) yritykselle kuuluvan tavaravaraston pitäminen ainoastaan toisen yrityksen toimesta tapahtuvaa muokkaamista tai jalostamista varten
- d) tavaroiden ostamista tai tietojen keräämistä varten pidetty kiinteä liikepaikka
- e) ainoastaan muun luonteeltaan valmistelevan tai avustavan toiminnan harjoittamiseksi pidetty kiinteä liikepaikka
- f) kiinteän liikepaikan pitäminen ainoastaan a)-e) kohdassa mainittujen toimintojen yhdistämiseksi, edellyttäen että koko se kiinteästä liikepaikasta harjoitettava toiminta, joka perustuu tähän yhdistämiseen, on luonteeltaan valmistavaa tai avustavaa.²⁶

²⁵ Athanas – Widmer 2000, art. 51 N 38.

²⁶ Kiinteän toimipaikan muodostumisesta esimerkiksi Myrsky – Linnakangas 2005, ss. 217.

Kiinteän toimipaikan muodostuminen verosopimuksen perusteella edellyttää fyysistä olemassaoloa. Yleisesti ottaen esimerkiksi pelkkä internet-sivuston, pankkitilin tai muun vastaavan olemassaolo ei vielä synnytä kiinteää toimipaikkaa, vaan toiminnan täytyy olla konkreettista, esimerkiksi toimintaa tietystä paikasta tai kyseessä täytyy olla vaikkapa pysyvän laitteiston käyttö. Olennaista on myös se, että liikepaikkaa käytetään liiketoiminnan harjoittamiseen. Toiminnalta edellytetään lisäksi tiettyä pysyväisluonteisuutta, muutaman kuukauden kestävä toiminta harvemmin aikaansaa kiinteää toimipaikkaa.²⁷

Suomessa TVL 13a §:ssä on määritelty kiinteän toimipaikan muodostuminen. Sen mukaan kiinteän toimipaikan muodostaa ensisijaisesti paikka, jossa on erityinen liikepaikka elinkeinon pysyvää harjoittamista varten tai jossa on ryhdytty erityisiin järjestelyihin. Määritelmä on hyvin pitkälti verosopimuksen mukainen.²⁸ Suomen ja Sveitsin välillä kiinteän toimipaikan määrittäminen ei luultavasti aiheuta suurempia ongelmia, sillä lainsäädännöt sekä verosopimus ovat suhteellisen samankaltaisia. Ainoana suurempana erona on Sveitsissä käytetty liiketoiminnan vaatimus verrattuna yleiseen yritystoiminnan määritelmään.

Kun suomalainen yritys perustaa kiinteän toimipaikan ulkomaille, se yleensä siirtää sinne omia varojaan. Koska kiinteä toimipaikka on edelleen Suomen verotusoikeuden piirissä, ei siirrosta synny Suomessa verotettavaa myyntivoittoa. Sveitsikään ei verota kiinteän toimipaikan käyttöön siirrettyjä varoja, vaikka verosopimuksen liiketuloa koskeva 7 artikla tähän teoriassa oikeuttaisikin. Kiinteän toimipaikan perustamisesta ei myöskään synny emissioverovelvollisuutta kuten tytäryhtiön perustamisen yhteydessä.²⁹

2.3.2 Kiinteän toimipaikan verotus

Suomen ja Sveitsin välisen verosopimuksen 7.2 artiklan mukaan kiinteän toimipaikan tuloksi lasketaan se tulo, jonka toimipaikan olisi voitu olettaa tuottavan, jos se olisi ollut erillinen yritys, joka harjoittaa samankaltaista toimintaa vastaavien edellytysten vallitessa. Näihin edellytyksiin luetaan lisäksi se, että erillinen yritys päättäisi itsenäisesti liiketoimista sen

²⁷ Helminen 2007, luku 6. Kiinteä toimipaikka.

²⁸ Helminen 2007, luku 6. Kiinteän toimipaikan käsite.

²⁹ Höhn 1996, s. 550. Katso kiinteän toimipaikan käsitteestä Sveitsissä tarkemmin myös Höhn 1984, ss. 179 (Thomas Husy).

yrittäjien kanssa, jonka kiinteä toimipaikka se on. Kiinteän toimipaikan tuloa arvioidaan kuin sillä ei olisi minkäänlaisia siteitä päätoimipaikkaan.

DBG 49 § ja StHG 20 §:n mukaan kiinteää toimipaikkaa kohdellaan Sveitsissä oikeushenkilöitä vastaavalla tavalla, eli se rinnastetaan mm. erilliseen osakeyhtiöön. Kiinteän toimipaikan verotus tapahtuu Sveitsin sisäisen lainsäädännön mukaisesti luvussa kolme käsitellyllä tavalla, joten kiinteään toimipaikkaan Sveitsissä kohdistuva verorasitus riippuu kantonin ja kunnan valinnasta. Verosopimuksen 24 artiklan syrjäntäkielto estää kiinteän toimipaikan verotuksen muodostumisen epäedullisemmaksi, kuin kiinteän toimipaikan sijaintivaltiossa toimivan vastaavan yrityksen verotus.

Tulon kohdistaminen kiinteälle toimipaikalle tapahtuu Sveitsin sisäisen lainsäädännön mukaan kantonien kahdenkertaisen verotuksen poistamista varten määriteltyjen säännösten mukaisesti.³⁰ Se tarkoittaa, että koko yhtiön tulo jaetaan osiin kiinteän toimipaikan ja päätoimipaikan toiminnan suhteessa, eli käytetään nk. kiintiöperusteista jakometodia. Tämän verotusoikeuden rajoituksen oikeudellinen perusta löytyy DBG 52.3 §:stä. Sveitsi ei siis aina käytä suoraa, erilliseen kirjanpitoon perustuvaa yksittäisten tulo- ja menoerien perusteella tapahtuvaa erottelua vaan kohdistaminen voi tapahtua myös epäsuorasti erityisiä indikaattoreita käyttäen (Hilfsfaktoren).³¹

Epäsuoran metodin käyttö voidaan estää verosopimuksessa, mutta Suomen ja Sveitsin verosopimuksessa ei tällaista kieltoa ole. Verosopimuksen 7.4 artiklan mukaan kiinteään toimipaikkaan kuuluvaksi luettava tulo voidaan määrittää jakamalla yrityksen kokonaistulo eri osien kesken, mutta jakamismetodin tulee kuitenkin johtaa verosopimuksen periaatteiden mukaiseen lopputulokseen. DBG 52.4 §:ssä on lisäksi säädetty, että kiinteän toimipaikan verotettavan tulon tulee olla vähintään Sveitsistä saadun voiton suuruinen. Vero-objektien mukaista kohdistusmetodia käytetään silloin, kun se johtaa korkeampaan verotettavaan tulokseen kuin kiintiöperusteinen jako.³²

³⁰ Periaate on saksankieliseltä nimeltään der Grundsätze des Bundesrechts über das Verbot der interkantonalen Doppelbesteuerung

³¹ Höhn 1996, s. 510.

³² Höhn 1996 s. 510.

Jakometodin valinta riippuu myös mahdollisista tappioista.³³ Jos sveitsiläisen kiinteän toimipaikan toiminta on tappiollista samaan aikaan kun suomalainen yhtiö ja muut kiinteät toimipaikat ovat voitollisia, voi epäsuoran tulokohdistusmetodin perusteella laskettu tulo olla suurempi, kuin efektiivinen sveitsiläinen tulo. Tällöin tappioiden vähennysmahdollisuus kiinteän toimipaikan tulosta poistuu. Sveitsin ja Suomen verosopimuksen perusteella tämä ei kuitenkaan ole sallittua, vaan tällaisissa tapauksissa tulo on laskettava suoran metodin perusteella.³⁴

Koska Suomessa yleisesti verovelvollisen yhtiön sveitsiläisen kiinteän toimipaikan lopullisen veron määrä muotoutuu Suomen verolainsäädännön mukaiseksi verosopimuksen hyvitysmenetelmän perusteella, on suomalaisesta näkökulmasta tarkoituksenmukaista tarkastella ulkomaisen kiinteän toimipaikan verokohtelua Suomessa. Lisäksi sveitsiläiselle konserniyhtiölle voi muodostua Suomeen kiinteä toimipaikka, jolloin myös tämän konserniyhtiön tuloja voidaan verottaa Suomessa. Suomen kirjanpito- ja verolakien mukaan määritellään se tulos, joka kohdistetaan kiinteälle toimipaikalle. Tulot voivat olla syntyneet missä valtiossa tahansa, kunhan ne ovat syntyneet kiinteän toimipaikan toiminnasta. Samoin määritetään se tulos, jonka perusteella suomalaisen yhtiön ulkomailla olevan kiinteän toimipaikan tuloksesta maksama vero on hyvitetävissä Suomessa.³⁵

Koska kiinteää toimipaikkaa kohdellaan teoriassa päätoimipaikasta erillisenä yrityksenä, tulee niiden välisten liiketoimien olla aina markkinaehtoperiaatteen mukaisia. Kummankin valtion sisäinen lainsäädäntö määrittää, syntyykö kiinteän ja päätoimipaikan välisistä transaktioista verotettavaa tuloa. Suomen ja Sveitsin tapauksessa näistä kuvitteellisista tulonsiirroista ei synny erillisiä tuloveroseuraamuksia kummassakaan valtiossa, sillä molemmissa näiden toimien katsotaan olevan yrityksen sisäisiä liiketoimia.

Kiinteän toimipaikan voiton kotiuttaminen Suomeen toteutuu ilman lisäveroseuraamuksia. Sveitsiläisen kiinteän toimipaikan tuloja verotetaan samoin kuin muitakin yleisesti verovelvollisen yhtiön tuloja eli 26 %:n verokannan mukaan. Kiinteän toimipaikan tulot lasketaan Suomen verotusta varten elinkeinoverolain ja tuloverolain mukaisesti, eli samojen

³³ Höhn 1996, s. 510.

³⁴ Höhn 1996, s. 522.

³⁵ Ks. esimerkiksi Helminen 2007, luku 6. Kiinteä toimipaikka.

periaatteiden mukaisesti kuin yhtiön Suomesta saamat tulot. Sama koskee myös menoja ja esimerkiksi poistoja, eli nekin määritetään Suomen sisäisen lainsäädännön mukaisesti Suomen verojen laskemista varten.

Suomen ja Sveitsin välisessä verosopimuksessa Suomi soveltaa liiketulon osalta hyvitysmenetelmää, joten kiinteän toimipaikan menot ovat normaalisti vähennyskelpoisia tuloista. Yhtiön tulona tulee siis Suomessa verotettavaksi myös Sveitsissä suoritetusta toiminnasta saatu tuotto. Verosopimuksen hyvitysmenetelmän soveltamisen perusteella kiinteän toimipaikan tappiot ovat vähennettävissä Suomesta saadusta kyseessä olevan tulolähteen tulosta, eli tappio vähentää Suomessa veronalaisen tulon määrää. Hyvitysmenetelmän perusteella Suomi verottaa siis vain yhteistulosta, josta on jo vähennetty sveitsiläisen kiinteän toimipaikan tappiot. Jos koko yrityksen tulos on voitollinen, voidaan kiinteän toimipaikan tappio vähentää kerralla. Muulloin tappio voi myös sisältyä tulolähteen vahvistettuun tappioon, jolloin se voidaan vähentää seuraavina vuosina.³⁶ Suomessa hyvitysmenetelmän käytöstä säädetään laissa kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta (18.12.1995/1552 Menetelmälaki).

Sveitsi erottaa ulkomaisen kiinteän toimipaikan tulon kokonaan yhtiön verotettavan tuloksen laskennasta DBG 52.1 §:n perusteella. Sveitsiläisen tytäryhtiön suomalaista kiinteää toimipaikkaa ei siis veroteta Sveitsissä lainkaan. Koska Sveitsin sisäisessä lainsäädännössä on käytössä liiketulon vapautusmenetelmä, on verosopimukseen otettu sama tilanne. Sveitsissä laskettavan tytäryhtiön tuloon ei siis lisätä suomalaisen kiinteän toimipaikan tuloja, riippumatta siitä, onko kiinteä toimipaikka maksanut Suomeen veroja vai ei. Tappioiden vähentäminen on mahdollista vain silloin, kun kiinteä toimipaikka kuuluu sveitsiläiselle pääkonttorille, ne ovat satunnaisia ja niitä ei ole vielä vähennetty carry-back järjestelmän mukaisesti kiinteän toimipaikan toimivaltiossa.³⁷

³⁶ Helminen 2007, luku 6. Kiinteä toimipaikka.

³⁷ Brülisauer 2006, s.645.

2.3.3 Kiinteän toimipaikan lopettaminen ja toiminnan yhtiöittäminen

Kiinteän toimipaikan lopettaminen on lähtökohtaisesti melko helppoa velvoiteoikeudellisesta näkökulmasta. Kiinteä toimipaikka ei ole erillinen yhtiö, joten sen toiminnan myynti tai lopettaminen ei vaadi suuria velvoiteoikeudellisia toimenpiteitä. Toiminnan päättämiseen liittyy kuitenkin suurehko verotuksellinen riski. Kiinteän toimipaikan myynnistä tai lopettamisesta saatu voitto aikaansaa Sveitsissä verovelvollisuuden. Yhtiö maksaa siis Sveitsiin veroa heti, kun kiinteän toimipaikan toiminta lakkaa. Kun Suomessa realisoituu myyntivoittoa vasta silloin, kun omaisuuseriä myydään yhtiöstä ulos, voi Sveitsiin maksettu vero jäädä hyvittämättä, mikäli samana vuonna ei synny vastaavaa voittoa.³⁸

Yhtiö ei välttämättä halua lopettaa kiinteän toimipaikan toimintaa, vaan päinvastoin usein toiminta voi vakiintua tai kasvaa siinä määrin, että kiinteän toimipaikan yhtiöittäminen tulee kyseeseen. Yhtiöittäminen tapahtuu lähes samoilla periaatteilla kuin tytäryhtiön perustaminen. Mahdolliset veroseuraamukset tulee kuitenkin kartoittaa ennen yhtiöittämistä.³⁹

2.3.4 Sveitsiläinen tytäryhtiö

Itsenäisen tytäryhtiön kautta toimiminen lienee yleisin tapa harjoittaa liiketoimintaa ulkomailla. Tytäryhtiön perustaminen tapahtuu Sveitsin oikeusjärjestyksen mukaisessa järjestyksessä. Myös olemassa olevan suomalaisen yhtiön toiminta voidaan siirtää Sveitsiin ja sitä käsitellään silloin samoin kuin vastaavia sveitsiläisiä yhtiömuotoja. Sveitsissä käytössä olevat yhtiömuodot vastaavat hyvin pitkälti suomalaisten oikeushenkilöiden käyttämiä toimintamuotoja, eli ristiriitoja esimerkiksi osakeyhtiön kohtelussa ei pitäisi syntyä.

Kun suomalaisen yrityksen yhtiömuoto on samankaltainen kuin joku sveitsiläisistä yhtiömuodoista, yritys voi perustaa Sveitsiin sivuliikkeen merkitsemällä sen perustamispaikan mukaiseen kaupparekisteriin. Tytäryhtiön perustaminen tapahtuu normaalin yhtiön perustamisjärjestyksen mukaan. Ulkomaisille sijoittajille ei ole tarjolla erityisiä yritysmuotoja.⁴⁰ Seuraavassa taulukossa esitellään lyhyesti kaksi Sveitsissä yleisesti käytössä olevaa pääomayhtiömuotoa eli Aktiengesellschaft (AG) sekä Gesellschaft mit beschränkter

³⁸ Kiinteän toimipaikan lopettamisen veroseuraamuksista Sveitsissä Brülisauer 2006, s.648-650

³⁹ Liiketoimintasiirrosta muunnettaessa kiinteää toimipaikkaa tytäryhtiöksi esimerkiksi Malmgrén 2006, s. 51.

⁴⁰ Pennone & Partners 2005, s. 27.

Haftung (GmbH). Muut yhtiömuodot jätetään käsittelyn ulkopuolelle, sillä kyseiset yhtiömuodot ovat ehdottomasti suosituimpia ulkomaisten sijoittajien keskuudessa.

	AG	GmbH
Alkupääoman määrä	min. 100.00 CHF	min. 20.000 CHF
Perustajajäsenten lkm	min. 3	min. 2
Edut	- rajoitettu vastuu - osakkeiden siirto helppoa - osakkeenomistajien anonymiteetti	- rajoitettu vastuu - vain 2 perustajajäsentä - alhainen alkupääoma
Haitat	- korkeat hallinnointikustannukset - enemmistö hallituksen jäsenistä tulee olla Sveitsin kansalaisia (holding-yhtiöillä erioikeuksia)	- joustamattomuus - vähintään yksi sveitsiläinen Managing Director

Vaihtoehto uuden yrityksen perustamiselle on jo olemassa olevan sveitsiläisen yhtiön osakekannan lunastaminen. Näin suomalainen emoyhtiö saa haltuunsa liiketoiminnan joko kokonaan tai osittain, halutusta omistusosuudesta riippuen. Toisaalta myös ostettavan yhtiön ja myyjän velvoitteet siirtyvät emoyhtiön vastuulle, joten perusteellinen kokonaisharkinta ja riskien kartoitus lienee tarpeen. Muita mahdollisuuksia yritystoiminnan laajentamiseen tytäryhtiön muodossa on esimerkiksi liiketoimintasiirto.⁴¹

Sveitsissä sijaitsevaa suomalaisen yhtiön tytäryhtiötä verotetaan erillisenä verovelvollisena Sveitsin sisäisen verolainsäädännön mukaisesti kuten kiinteää toimipaikkaa. Verosopimuksen liiketuloa koskevan 7 artiklan perusteella Suomella ei kuitenkaan ole verotusoikeutta tytäryhtiön tuloihin. Verosopimuksessa ei oteta kantaa verotettavan tulon laskemiseen sopimusvaltioissa, eli sveitsiläisen tytäryhtiön tulos muodostuu täysin Sveitsin sisäisten säännösten perusteella.

Suomen sisäisellä lainsäädännöllä ei ole merkitystä tytäryhtiön tulojen verotuksessa, mutta se on merkityksellistä suomalaisten osakkeenomistajien saamien tulojen kohdalla, eli esimerkiksi siirrettäessä sveitsiläisen tytäryhtiön voittoja suomalaiselle emoyhtiölle tai siinä tapauksessa, jos Sveitsissä toimivalle yhtiölle muodostuu Suomeen kiinteä toimipaikka. Tytäryhtiön perustamisen yhteydessä on erityisen tärkeää selvittää, miten tulojen siirtoja verotetaan Suomessa eri tulolajien osalta sekä esimerkiksi mahdollisuudet tappioiden

⁴¹ Katso tarkemmin esim. Helminen 2007, Kansainväliset yritysjärjestelyt ja Sveitsin osalta esimerkiksi Kreisschreiben 1.6.2004 Nr. 5: Umstrukturierung ss. 18.

vähentämiseen ja konsernituen antamiseen. Lisäksi tytär- ja emoyhtiön välisissä toimissa on noudatettava markkinaehtoperiaatetta.

Tytäryhtiön toiminnan lopettaminen on huomattavasti monimutkaisempaa kuin kiinteän toimipaikan päättäminen. Mahdollisia lopettamistapoja on monia. Emoyhtiö voi esimerkiksi myydä tytärhtiön osakekannan, jolloin syntyy joko luovutusvoittoa tai -tappiota.⁴² Toinen toiminnan päättämiseen johtava keino on ulkomaisen tytärhtiön purkaminen. Sen verovaikutukset riippuvat niin yhteisön kotivaltion kuin sen omistajien asuinvaltion verolainsäädännöstä. Suomessa katsotaan purkautumisesta syntyvän purkuvoittoa tai -tappiota ja omistajille määritetään jako-osuus. Ennen liiketoiminnan päättämistä voidaan mahdollisesti osa liiketoiminnasta siirtää Suomeen. Tällöin kyseessä on liiketoimintasiirto, jonka verovaikutukset riippuvat Sveitsin verolainsäädännöstä.⁴³ Kaiken kaikkiaan tytärhtiön lopettamisen yhteydessä syntyy monia verotuksellisia kysymyksiä, joiden vaikutukset tulee selvittää. Lisäksi toiminnan päättämiseen liittyy useita velvoiteoikeudellisia tekijöitä, joista Sveitsin sisäisessä lainsäädännössä on säädetty Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Fünfter Teil: Obligationenrecht):ssa.⁴⁴

2.4 Yhteisön verovelvollisuusasema

2.4.1 Verovelvollisuuden synty Sveitsissä

Verovelvollisia ovat valtion tuloverolain (DBG) 49 §:n mukaan kaikki oikeushenkilöt, joiden kotipaikka tai tosiasiallinen hallinto sijaitsee Sveitsissä. Yleinen verovelvollisuus alkaa heti yhtiön saavutettua oikeushenkilöllisyyden, siirrettyään kotipaikan tai tosiasiallisen hallinnon Sveitsiin. Vastaavasti verovelvollisuus päättyy, kun mikään edellytyksistä ei enää täyty, jolloin yhtiöstä tulee rajoitetusti verovelvollinen. Kotipaikan määrittäminen tapahtuu sen perusteella, mihin kaupparekisteriin yhtiön pääkonttori on rekisteröity.

⁴² EVL 6 b §:n verovapausedellytysten tai osakevaihtoja koskevan säännön (EVL 52f §) mahdollinen soveltuminen tulee huomioida.

⁴³ Liiketoimintasiirrosta ja muista yritysjärjestelyistä on annettu Sveitsin valtion verohallinnon ohje Kreisschreiben 1.6.2004 Nr.5: Umstrukturierung. Yritysjärjestelyjen teko on helpottunut Sveitsissä näiden uusien ohjeiden myötä, jotka perustuvat yhtiöoikeuden puolella tehtyihin lakimuutoksiin. Asiaa on käsitelty esimerkiksi Brülisauer.

⁴⁴ Lyhenne OR.

Vaikka yhtiön kotipaikka ei olisikaan Sveitsissä, sitä voidaan kuitenkin pitää verotuksellisesti Sveitsissä asuvana, mikäli sitä tosiasiaassa johdetaan Sveitsistä käsin. Tämän perusteen käyttö on osoittautunut hankalaksi, sillä Sveitsin liittovaltion verohallinto ESTV ei ole antanut tarkkoja ohjelinjoja siitä, miten tosiasiallisen hallinnon sijainti on perusteltava. Viranomaiset tekevät päätöksensä erinäisten seikkojen yhteisvaikutuksen perusteella. Tutkittavia seikkoja ovat muun muassa tosiasiallista hallintoa johtavien henkilöiden asuinpaikka, yhtiön pankkitilien sijainti, postiosoite sekä asiakirjojen säilytyspaikka. Kansainväliset verosopimukset tulevat sovellettaviksi sellaisissa tapauksissa, joissa verovelvollisuus ei ole selvä.⁴⁵

Sveitsissä asuviksi katsotut yhtiöt ovat yleisesti verovelvollisia maailmanlaajuisista tuloistaan. Rajoitetusti verovelvolliset yhtiöt maksavat sinne veroa vain sellaisesta tulosta, joka on saatu sveitsiläisestä lähteestä eli toisesta yhtiöstä, kiinteästä toimipaikasta tai kiinteistöstä. Sveitsissä ei ole kotimaisten yhtiöiden ulkomaisista toimipaikoista saatuja tuloja koskevaa erityistä väliyhteisölainsäädäntöä, mutta ulkomaisten yhtiöiden omistaessa sveitsiläisen tytäryhtiön tulee emoyhtiön maan mahdollinen väliyhteisölainsäädäntö aina ottaa huomioon.⁴⁶

2.4.2 Yhteisön verovelvollisuusasema kantonissa

Yhtiön yleinen verovelvollisuus tietyssä kantonissa syntyy kotipaikan tai tosiasiallisen hallinnon sijainnin perusteella. Mikäli tosiasiallinen hallinto ei tapahdu yhtiön kotipaikan mukaisesta kantonista, määräytyy verovelvollisuus siis sen mukaan, missä yhtiön päätökset tehdään. Yhtiö on verovelvollinen lähtökohtaisesti kaikista maailmanlaajuisista tuloistaan siinä kantonissa, jossa se katsotaan yleisesti verovelvolliseksi. Mikäli yhtiöllä kuitenkin on kantonissa ainoastaan esimerkiksi kiinteistöjen hallintaa, supistuu kantonintasoinen verotus koskemaan vain näistä omistuksista saatujen tulojen verotusta.⁴⁷ Yhtiön katsotaan silloin olevan rajoitetusti verovelvollinen kyseisessä kantonissa.

Usein yhtiö saattaa toimia usean kantonin alueella. Mikäli verovelvollisuus syntyy kahteen kantoniin, verovelvollinen voi joutua kantonien välisenä⁴⁸ yrityksenä tilanteeseen, jossa olisi

⁴⁵ Oberson – Hull 2001, s. 39. Kts. asiasta tarkemmin myös KPMG 2006c, s.13.

⁴⁶ Pennone & Partners 2005, s.18.

⁴⁷ Steuern Luzern.

⁴⁸ Myöhemmin käytetään sanaa interkantonaalinen, englanniksi ”intercantonal”.

mahdollista, että kaksi kantonia verottaa samasta tulosta, esimerkiksi tilikauden voitosta. Interkantonaalinen monenkertainen verotus on kuitenkin kielletty perustuslain (BV) 127.3 §:ssä, sillä tällaisessa tilanteessa veronmaksajan rasitus muodostuisi kohtuuttomaksi. On teoreettisesti mahdollista, että yritys toimii jopa kaikissa 26 kantonissa, jolloin yritys joutuisi maksamaan veroja 26 kertaa samoista tuloista.

Interkantonaalisena yrityksenä pidetäänkin yhtiötä, joka toimii useamman kuin yhden kantonin alueella niin, että sille muodostuu niihin esimerkiksi kotipaikka tai tosiasiallinen toimipaikka. Tällaista yhtiötä on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena, jotta kaksinkertaisen verotuksen muodostuminen voidaan välttää. Jokainen kantoni verottaa tietyn prosenttiosuuden yhtiön tulosta ja varallisuudesta niin, ettei kokonaisprosenttimäärä ylitä 100 prosenttia. Näiden prosenttiosuuksien (kiintiöiden) määrä voidaan selvittää kahdella eri tavalla. Menetelmät ovat suora metodi, jossa eri kantoneissa sijaitsevien toimipaikkojen kirjanpitoja tarkastellaan erillisinä, sekä epäsuora metodi, jolloin määrittelyperusteena käytetään esimerkiksi liikevaihtoa ja tuotannontekijöitä.⁴⁹ Samoja metodeja käytetään tulon allokointiin myös kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisen yhteydessä. StHG 22 § mukaan yhtiö on verovelvollinen molempiin kantoneihin myös silloin, mikäli se siirtyy toiseen kantoniin verotuskauden aikana.⁵⁰ Verotuspäätöksen tekevä viranomais on kuitenkin kauden lopussa olleen sijaintipaikan mukainen.

2.4.3 Verovelvollisuusasema Suomessa ja kaksoisasumiskonflikti

TVL 9.1 §:n mukaan verovuonna Suomessa asunut yhteisö on täällä tuloistaan verovelvollinen maailmanlaajuisista tuloistaan. Yhtiön verovelvollisuusasema määräytyy sen perusteella, missä maassa yhtiö katsotaan kotimaiseksi. Suomen verolaeissa ei ole olemassa erityisiä määräyksiä siitä, milloin yhtiö on kotimainen, joten asema on yleensä ratkaistu yleisen verotuskäytännön perusteella. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhtiötä on kohdeltava Suomessa yleisesti verovelvollisena, mikäli se on rekisteröity Suomeen ja

⁴⁹ Kreisschreiben KS 17, s.1.

⁵⁰ Siirtymisellä tarkoitetaan lain mukaan toimipaikan tai tosiasiallisen hallinnon siirtämistä.

perustettu Suomen lakien mukaisessa järjestyksessä.⁵¹ Rajoitetusti verovelvollisena on taas pääsäännön mukaan pidettävä yhtiötä, joka on rekisteröity ulkomaille.

Erona Suomen ja Sveitsin kotimaisten lakien välillä on se, että Sveitsissä yleisesti verovelvollisena voidaan kohdella myös sellaista yhtiötä, jonka tosiasiallinen johtopaikka on Sveitsissä. Suomen verotuskäytännössä ei tällaista ole sovellettu, eli pelkän johtopaikan sijainti Suomessa ei riitä yhtiön verovelvollisuusaseman muuttumiseen rajoitetusta yleiseksi. Tämä voi aiheuttaa kaksinkertaiseen verotukseen johtavia tilanteita silloin, kun yhtiön tosiasiallisen johtopaikan katsotaan olevan Sveitsissä, mutta se on rekisteröity Suomeen, joten sitä pidetään molemmissa valtioissa yleisesti verovelvollisena. Tällaisessa tilanteessa kaksoisasumiskonflikti ratkaistaan verosopimuksen perusteella.

Kaksoisasumiskonfliktissa syntyy kansainvälistä juridista kahdenkertaista verotusta, joka tulee kansainvälisen vero-oikeuden periaatteiden mukaan pyrkiä poistamaan. Suomen ja Sveitsin välisessä kaksoisasumiskonfliktissa etsitään ratkaisu verosopimuksesta, sillä Suomessa poistetaan kaksinkertainen verotus sisäisessä lainsäädännössä Menetelmälain 1.1 §:n mukaan vain toisesta valtiosta saaduista tuloista maksetun veron osalta. Sveitsin sisäisessä lainsäädännössä on sama tilanne, eli erityisiä juridisen kahdenkertaisen verotuksen poistamiseen liittyviä säännöksiä ei ole, vaan ratkaisu perustuu aina verosopimukseen. Verosopimuksen 4.3 artiklassa säädetään, että mikäli yhtiö katsotaan molemmissa sopimusvaltioissa asuvaksi, ratkaisevat sopimusvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset asian keskinäisin sopimuksin. Keskinäisestä sopimusmenettelystä säädetään sopimuksen 25 artiklassa.

2.5 Verovelvollisuusaseman ja toimintamuodon merkityksestä

Yhtiön verorasitukseen voidaan vaikuttaa suunnittelemalla, mihin valtioon yhtiö perustetaan ja missä sen johtopaikka sijaitsee. Kun Sveitsiin perustetaan tytäryhtiö, ei Suomen yhteisöverotus koske sitä, sillä tällöin ainoastaan Sveitsillä on verotusoikeus yhtiön tuloihin. Tämä on hyödyllistä silloin, kun Sveitsin verorasitus on alhaisempi kuin Suomen. Siksi on

⁵¹ Helminen2007, Luku 5 Verovelvollisuusasema ja asuinvaltio. Verovelvollisuusaseman määräytyminen. Yhteisöt.

tärkeää selvittää myös verovelvollisuuden muodostuminen kantoneissa, sillä jos suuri osa yrityksen tulosta allokoidaan sellaiseen kantoniin, jonka verorasitus mahdollisesti jopa ylittää Suomen verotuksen, on yritykselle epäedullista olla Sveitsissä yleisesti verovelvollinen.

Koska Suomella ja Sveitsillä on erilaiset kotipaikan määrittämiseen vaikuttavat artikkelit, on periaatteessa mahdollista, ettei kumpikaan valtio verota yhtiötä.⁵² Nollaverotukseen johtavat tilanteet olisivat yhteisön verosuunnittelun kannalta mielenkiintoisia. Tällaiset tilanteet lienevät kuitenkin harvinaisia ja verosopimuksen määräykset poistavat niitä.

Kiinteän toimipaikan muodostuminen Suomeen voi myös johtaa Sveitsissä toimimisesta mahdollisesti saatavien veroetujen menettämiseen. Tällöin Suomen verotusoikeus ulottuu kaikkiin kiinteän toimipaikan tuloihin. Kiinteän toimipaikan ja tytäryhtiön verokohtelun suurimmat erot johtuvatkin verotusoikeuden jakoon liittyvistä seikoista. Tytäryhtiön voitto verotetaan ainoastaan Sveitsissä, jollei kyse ole jostakin erikoistapauksesta.

Kiinteän toimipaikan tuloa taas voidaan verottaa molemmissa valtioissa, ja Suomi hyvittää Sveitsissä maksetun veron. Tästä seurauksena tytäryhtiön verorasitus on yleensä vain Sveitsissä muodostuneen verotuksen kohteena, ja voi näin ollen olla melko alhainenkin, kun taas kiinteän toimipaikan lopullinen verorasitus on Suomen verokannan mukainen. Kiinteän toimipaikka ja tytäryhtiö ovat Sveitsissä velvollisia maksamaan samat verot, mutta verotettavan tulon muodostuminen eroaa usein toisistaan. Tähän vaikuttavat menetelmät, joilla kiinteän toimipaikan tulo kohdistetaan. Eroja syntyy myös eri muotojen tappioiden vähennysoikeudessa.⁵³

Toimintamuodolla on vaikutusta myös konserniavustuksen antamiseen. Lähtökohtaisesti ulkomaisen yhtiön suomalaiselle yhtiölle antama konserniavustus ei ole mahdollinen, mutta tilanne muuttuu jos ulkomaiselle yhtiölle muodostuu Suomeen kiinteä toimipaikka. Verosopimuksen syrjäntäkieltoartikla estää kiinteän toimipaikan epäedullisemmän kohtelun, joten ainakin silloin konserniavustus on mahdollinen.⁵⁴

⁵² Helminen 2007, Luku 5. Verovelvollisuusaseman määrittäminen. Yhtiöt ja kuolinpesät.

⁵³ Höhn 1996, s.501.

⁵⁴ Helminen 2007, Luku 8. Tappiontasausmahdollisuudet. Konserniavustus.

Koska Suomessa ja osittain myös Sveitsissä sovelletaan vero-objektin mukaista laskentaa, on kiinteän toimipaikan erityisen tärkeää pitää transaktiokohtaista erilliskirjanpitoa.⁵⁵ Kun kiinteän toimipaikan tulos tulee laskea sekä Suomen että Sveitsin verotusta varten, aiheutuu tästä yritykselle usein lisää työtä. Monesti yrityksen tulee pitää kummankin valtion verotusta varten erilliskirjanpitoa, jonka perusteella verotettava tulo lasketaan. Kirjanpidossa tulee todennäköisesti erotella kaikki liiketoimet, jotta kunkin valtion veroviranomaiset voivat tarvittaessa tarkastaa verotettavan tuloksen laskennan oikeellisuuden.

⁵⁵ Helminen 2007, Luku 6. Kiinteä toimipaikka. Kiinteän toimipaikan tulon määrittely.

3 Sveitsi yrityksen toimintavaltiona

3.1 Verojärjestelmän ominaispiirteitä

Sveitsi on valtiomuodostaan liittovaltio, joka koostuu 26 kantonista. Kantoneilla on alusta asti ollut hyvin itsenäinen asema ja niiden itsemääräämisoikeus on edelleenkin suuri. Liittovaltiomuoto on vaikuttanut oikeusjärjestyksen kehitykseen, ja esimerkiksi verotusvaltoja on federalismin periaatteita ilmentäen kolme: valtio (Bund), kantonit (Kanton) ja kunnat (Gemeinde). Perustuslaki säätelee valtion, kantonien ja kuntien oikeutta kantaa veroja. Tarkoituksena on säilyttää sellainen fiskaalinen suvereniteetti, ettei yksikään kolmesta elimestä hankaloita toisen toimintaa. Pyrkimyksenä on myös estää veronmaksajien verorasituksen muodostuminen suhteettoman suureksi. Tämä on toteutettu niin, että perustuslaki muun muassa kieltää kantonien välisen kaksinkertaisen verotuksen. Liittovaltion ja kantonien välisen kompetenssin jakoa ohjailevat periaatteet voidaan johtaa perustuslain (Bundesverfassung, BV) 3 §:stä, jonka mukaan kantonit ovat suvereenit, mikäli niiden suvereniteettia ei rajoiteta liittovaltion perustuslaissa; ne käyttävät kaikkia oikeuksia joita ei ole siirretty liittovaltiolle. Tarkemmin liittovaltion ja kantonien suhteesta säädetään perustuslain kolmannessa luvussa.

Kun BV 3 § sovelletaan verotukseen, se johtaa siihen, että liittovaltio voi kantaa vain niitä veroja, joihin perustuslaki myöntää sille oikeuden. Perustuslaissa ei kuitenkaan ole erityistä kieltoa, etteivät kantonit saa kantaa samanlaisia veroja kuin liittovaltio. BV 3 § ei siis anna liittovaltiolle yksinoikeutta tiettyyn veroon, vaan joissakin tapauksissa sekä liittovaltio että kantonit perivät samanlaisia välittömiä veroja, kuten tuloveroa. Kantoneilla on periaatteessa oikeus periä minkälaista veroa tahansa ja päättää, kuinka niistä saatavat tuotot käytetään, jollei perustuslaki tätä nimenomaisesti kiellä. Liittovaltiolla ei ole yksinoikeutta kuin suhteellisen harvoihin verolajeihin, joten kantoneilla on laajat oikeudet määrittää oma verolainsäädäntönsä. Kuntien verotusoikeudesta päättää se kantoni, johon kunta kuuluu.⁵⁶

⁵⁶ Swiss Tax Conference 2002, s. 11.

Koko Sveitsin verotusjärjestelmä ilmentää hyvin vahvasti federalismin periaatteita toimivallan jakoineen ja yhteisine tavoitteineen. Perustuslaista löytyvät myös yleiset verotusta koskevat periaatteet, joita ovat

1. oikeudellisen yhdenvertaisuuden periaate (BV 8 §)
2. elinkeinonvapauden periaate (BV 27 § sekä 94–107 §)
3. omistuksentakuun periaate (BV 26 §)
4. uskonnon- ja omantunnonvapauden periaate (BV 15 §)
5. interkantonaalisen kaksinkertaisen verotuksen kieltö (BV 127.3 §)
6. epäoikeudenmukaisten veroetuuksien kieltö (BV 129.3 §).

Sveitsissä toimittaessa on huomattava erityisesti kantonien monimuotoisuus. Kantonit ovat säilyttäneet itsenäisyytensä alusta alkaen, joten niihin ovat vaikuttaneet eri tekijät, kuten maantieteelliset esteet ja uskonto. Niiden lisäksi sijainnilla on ollut suuri vaikutus. Ranskankielisten alueiden siviilioikeus on muotoutunut osaksi Code Napoléonin pohjalta, kun taas Itävallan tai Saksan läheiset alueet ovat ottaneet oppia niiden lakikokoelmista (esimerkiksi Saksan Bürgerliches Gesetzbuch).⁵⁷ Lisäksi kantonien kokoerot vaikuttavat siihen, minkälaista lainsäädäntöä kunkin on kannattavinta ylläpitää. Veroprosentit eivät ole ainoita, jotka vaihtelevat kantoneittain, vaan kantonien välistä verokilpailua ylläpidetään nykyään monilla eri keinoilla. Kantonien sijainti ja niistä käytetyt lyhenteet esitellään liitteessä 1.

Sveitsi aloitti välittömien verojen harmonisoinnin vuonna 1990 voimaantulleella veroharmonisointilailalla (StHG), joka luo perustan uudelle verojärjestelmälle. Implementoinnin takaraja ylitettiin vuonna 2001, joten nykyisin kaikkien kantonien välittömiä veroja koskevien päätösten tulee perustua veroharmonisointilakiin, vaikka ne eivät olisikaan muuttaneet omaa verolainsäädäntöään.⁵⁸ Toisin sanoen uusi laki on ylemmäntasoinen kuin kantonien omat lait. Harmonisointi yhtenäisti verolakeja, ja monet StHG:n säädökset otettiin suoraan käyttöön, mutta kantoneilla säilyi silti itsemääräämisoikeus mm. veroprosenttien päättämisessä. Harmonisoinnin toteutumisen jälkeen kaikkien kantonien lakien tulee olla linjassa StHG:n kanssa, ja siksi käsiteltäessä kantonien ja kuntien verotusta kokonaisuutena

⁵⁷ Fleiner 2000, s. 104-105

⁵⁸ Oberson – Hull 2001, s.23.

viitataan lähtökohtaisesti tähän lakiin. Laki on kuitenkin yleisluontoinen, eli mikäli tarkastellaan tietyn kantonin tilannetta, tulee huomioida ensisijaisesti kantonin oma laki. Koska kantoneita on 26 ja kuntia n. 3 000, on eroavaisuuksia silti olemassa, eikä edelleenkään voida puhua täysin yhtenäisestä verolainsäädännöstä. Harmonisoinnin vaikutukset eivät myöskään ole poistaneet maan sisäistä verokilpailua, joka on edelleen kovaa.

3.2 Verotettavan tuloksen ja varallisuuden laskeminen

3.2.1 Verotuskäytäntö

Sveitsissä veroviranomaiset toimivat kahdella tasolla. Valtion veroviranomaiset käsittelevät arvonlisäveroon, osingoista kannettavaan lähdeveroon, koron maksuihin ja leimaveroon liittyviä asioita. Kantonien viranomaiset laskevat ja tilittävät sekä valtion, kantonien että kuntien tulo- ja varallisuusverot sekä laskevat niiden pohjana olevien tulojen määrän.⁵⁹ Yleinen käytäntö on hakea etukäteen verotuspäätöksiä joko valtion tai kantonien veroviranomaisilta sen mukaan, kumman alaan kyseinen asia kuuluu. Esimerkiksi menojen vähennyskelpoisuutta koskevat päätökset haetaan kantonien veroviranomaisilta, kun myös tulo lasketaan sillä tasolla.

Ennakkopäätösten hakemisen käytännön merkitys on, että näin pystytään kontrolloimaan monitasoisen verotusjärjestelmän soveltumista omiin tarkoituksiin varsinkin, kun selvitetään, sovelletaanko tiettyä lainsäädäntöä kyseisessä tapauksessa.⁶⁰ Normaali hakemuksen käsittelyaika on neljästä kuuteen viikkoa, mutta sitä voidaan kiireellisissä tapauksissa lyhentää. Verotuspäätökset myönnetään useimmiten määräämättömäksi ajaksi, kunhan olosuhteet pysyvät samoina.⁶¹ Viranomaisilla onkin laajat mahdollisuudet myöntää eri tilanteisiin soveltuvia ratkaisuja, kuitenkin lain asettamissa rajoissa. Siksi jokaisen yrityksen tilanne on erilainen, eikä yleispäteviä neuvoja voi juurikaan antaa ilman varmistusta viranomaisilta. Veroviranomaisten suhtautuminen verovelvollisiin on enemmän liikekumppanimainen kuin auktoriteetin asemassa oleva. Sveitsin yksi kilpailuvaltti onkin veroviranomaisten lähestyttävyyys ja saatavien ennakkoratkaisujen luotettavuus.

⁵⁹ Pennone & Partners 2005, s. 8.

⁶⁰ Esimerkiksi tietyt verostatukset tulee aina hakea etukäteen, jotta niitä koskevia vapautuksia ja vähennyksiä voidaan soveltaa yhtiön verotuksessa.

⁶¹ PwC 2004, s. 5.

Muuten verotuskäytäntö vastaa osittain suomalaista. Tulo- ja varallisuusverot ovat jaksottaisia veroja kuten Suomessakin, eli verot määrätään verovuositain. Kaikissa kantoneissa on käytössä niin kutsuttu Postnumerando-systeemi⁶², joka ottaa huomioon kaikki kuluva verokauden tulot, ja maksu tapahtuu laskentaperiodin päätyttyä. Laskentaperiodi on sama kuin verovuosi ja verovuotena pidetään yleisesti ottaen tilikautta. Mikäli tilikausi eroaa kalenterivuodesta, verovuoden tulona pidetään tuloa siltä tilikaudelta, joka päättyy kyseisenä verovuonna. Sama laskuperiaate on myös valtion veron perusteena, sillä kantonien veroviranomaiset laskevat yrityksen verotettavan tulon myös kunnallis- ja valtionverotusta varten. Verotettava tulo ei kuitenkaan ole kaikilla tasoilla sama, sillä verolaeissa on eroja esimerkiksi poistoprosenttien hyväksytyissä määrissä.⁶³ Yrityksen on DBG 79 §:n mukaan esitettävä jokaiselta kalenterivuodelta tase ja tuloslaskelma, pois lukien perustamisvuosi. Lisäksi tilinpäätös on annettava myös mm. johtopaikan siirron yhteydessä.

Veroilmoitukset täytetään lähtökohtaisesti kirjanpidon perusteella ja niiden palautusaika on yleensä maaliskuusta kesäkuuhun, riippuen kantonista. Myöhässä annetusta ilmoituksesta määrätään automaattinen veronkorotus, mutta palautusajankohtaan voi kuitenkin mahdollisesti saada pidennystä etukäteisellä hakemuksella. Verotuksen toimittaminen vastaa pitkälti suomalaista käytäntöä. Veroviranomaiset käsittelevät ilmoitukset ja kuulevat verovelvollista tarvittaessa ennen verotuksen vahvistamista. Verotuksen vahvistamisen jälkeen verovelvollisella on oikeus tehdä oikaisuvaatimus 30 päivän sisällä valtion veroviranomaisille. Kantoneissa on olemassa samanlainen oikaisuvaatimusmahdollisuus, mutta niiden jatkokäsittely vaihtelee kantoneittain. Joissakin kantoneissa on mahdollista valittaa liittovaltion oikeuteen, kun taas toisissa kantonin hallinto-oikeuden päätös on lopullinen. Valitusaika- ja käytäntö ovat siis hyvinkin erilaisia kuin Suomessa.⁶⁴ Verotuskäytäntö on enemmän ennakkoratkaisuihin nojautuvaa, joten valitusten määrä lienee pienempi.

⁶² Postnumerando on latinankielinen termi ja tarkoittaa vapaasti käännettynä jälkikäteen maksettavaa. Postnumerando-järjestelmä otettiin käyttöön koko maassa vuoden 2001 alusta StHG:n tultua voimaan.

⁶³ KPMG 2006c, s.33.

⁶⁴ KPMG 2006c, s.46-47.

3.2.2 Tulon veronalaisuus

Verotettavan tuloksen laskemisesta säädetään DBG:ssä. 58 § on yleispykälä, jonka mukaan puhdas verotettava tulo muodostuu tuloista, joita ei ole katettu taloudellisesti perusteltavissa olevilla menoilla sekä tietyistä vähennyskelvottomista eristä. Verotettavat tulot ovat yleensä hyvin pitkälti linjassa kirjanpidon tulojen kanssa. Veronalaisia tuloja ovat myyntitulot, osinkotulot, korkotulot, saadut rojaltit sekä pääomasta saadut tulot, eli lähinnä vuokratulot ja luovutusvoitot. DBG 58 §:n mukaan veronalaisia tuloja ovat edellä mainittujen lisäksi mm. liikeomaisuuden arvonnousu, kirjanpidossa tehdyt verovähennyskelvottomat poistot ja varaukset, varaston lisäys, peitelty voitonjako sekä sellaiset lahjoitukset kolmansille, joilla ei ole liiketoiminnallisia perusteita.

Osinkotulot

Osinkotulot ovat lähtökohtaisesti veronalaista tuloa yritykselle. Valtion verotuksessa voidaan kuitenkin myöntää ns. osakkuusvapautus kolminkertaisen verotuksen välttämiseksi konserniyritysten osalta. Vaikka Sveitsissä ei ole olemassa varsinaisia konserneja koskevia säännöksiä ja jokaista yhtiötä kohdellaan lähtökohtaisesti omana yksikkönään, voidaan konserniyhtiöiden välillä maksetuista osinkotuloista ja luovutusvoitoista myöntää valtionverotuksessa vapautus. Myöntämisedellytyksenä on vähintään 20 prosentin tai kahden miljoonan frangin omistusosuus osinkoa maksavasta yrityksestä. Verovähennyksestä säädetään DBG 69 §:ssä ja 70 §:ssä. 207a § käsittelee siirtymäsäännöksiä vuonna 1997 yritysverouudistuksen yhteydessä säädettyihin muutoksiin. Vähennys myönnetään hakemuksesta.

DBG 69 §:n mukaan mikäli yritys täyttää edellä mainitut ehdot, vähennetään tuloverosta näiden osakkuuksien tuottamien voittojen ja nettovoiton suhteen mukainen määrä. Vähennys lasketaan verovuositain seuraavan kaavan mukaisesti:

$$\text{Vähennyksen määrä} = \text{Yrityksen tulovero} \times \frac{\text{Osinkojen/luovutusvoittojen nettomäärä}}{\text{Kokonaisvoitto (netto)}} \quad 65$$

⁶⁵ Oberson – Hull 2001, s.63.

DBG 70.1 § tarkentaa osakkuustuottojen nettomäärän laskentaa. Nettomäärä lasketaan vähentämällä bruttotulosta siihen liittyvät rahoituskustannukset, joita ovat lainoille maksetut korot ja muut kustannukset. Lisäksi vähennetään 5 prosenttia tuotosta hallinnollisia kustannuksia varten. Hallintokustannukset voidaan vähentää myös pienempinä, mikäli ne pystytään näyttämään toteen.

DBG 70.2 §:ssä määritellään tulot, joita ei lasketa osakkuustuotoiksi. Niitä ovat tulot, jotka katsotaan taloudellisesti perustelluiksi menoeräksi osinkoa maksavalle yritykselle sekä osakkuuksista saadut arvonkorotustuotot. Saman pykälän 3 momentin mukaan vähennyksen perusteena käytettäviksi tuloiksi ei voida hyväksyä sellaisia tuloja, jotka ovat johtaneet poistojen tekoon verotettavaa tuloa laskettaessa. Tämä estää kaksinkertaisen vähennyksen tekemisen samasta erästä.

Osakkuusvapautuksen hyväksikäytössä on otettava huomioon myös DBG 70.4 §, jonka mukaan sellaista tulonsiirtoa, joka aikaansaa aiheetonta veroetua, ei voida hyväksyä vähennyksen perusteeksi. Aiheettomiksi katsotaan sellaiset veroedut, jotka aiheutuvat kun luovutusvoitto, luovutustappio tai pääoman poisto ovat yhteydessä toisiinsa. Mikäli tällaisia eriä on maksettu, ne katsotaan täysimääräisesti veronalaiseksi tuloksi.

Luovutusvoitot

Luovutusvoitot ovat osinkotulojen tapaan normaalisti verotettavaa tuloja. Luovutusvoittojen ja – tappioiden laskennassa saadusta tulosta vähennetään verotusarvo, joka on normaalisti sama kuin kirjanpidossa poistamattoman hankintamenon määrä. Osakkuuksista saatujen luovutusvoittojen osalta on otettava huomioon osakkuusvapautukseen oikeutetut tulot, jotka eivät ole veronalaista tuloa. Osakkuusvapautukseen oikeutettuja luovutusvoittoja ovat omistusoikeusrajan ylittävien osakkeiden ja merkintäoikeuksien myynnistä saadut tulot. Ne otetaan DBG 70.4 §:n mukaan huomioon vähennystä laskettaessa silloin, kun myyntituotot ylittävät sijoituksen määrän ja kun omistuksen määrä on ollut vähintään 20 prosenttia omistetun yhtiön osakepääomasta ja se on omistettu yli vuoden.⁶⁶

⁶⁶ Oberson – Hull 2001, s.62.

Verovapaat tulot

Veronalaista voittoa ei synny pääomayhtiöiden tai osuuskuntien jäsenten tekemistä pääomasijoituksista, Sveitsin sisällä tehdyistä johto- tai liikepaikan siirroista (mikäli siinä yhteydessä ei realisoidu tuloa tai arvonnousua) eikä perinnöksi tai lahjaksi saaduista tuloista. Verotettavasta tulosta säädetään kantonien osalta harmonisoinnista annetun lain (StHG) 24 §:ssä.

3.2.3 Vähennyskelpoiset menot

Verotettavaa yritystuloa laskettaessa vähennyskelpoisia ovat lähtökohtaisesti kaikki taloudellisesti perusteltavissa olevat vähennykset, kunhan ne on tehty asianmukaisesti kirjanpidossa. Mitään erityisiä verotuksellisia vähennyksiä ei siis tunneta, mutta joitakin rajoituksia on säädetty menojen vähennyskelpoisuuteen. Aiemmin tietyn tyyppisten yritysten on ollut mahdollista vähentää kulunsa kertasummana ilman tositteita, mutta nykyisin kaikki kulut on näytettävä toteen.⁶⁷ Verotettavan tulon laskeminen pohjautuu siis hyvin pitkälti kirjanpidon periaatteisiin ja taloudellinen perusteltavuus esiintyy avainsanana useimmissa vähennyksissä.

Verotettavan tulon muodostumisessa on huomioitava verojen vähennyskelpoisuus. Verot voidaan siis vähentää tulosta, jolloin efektiivinen verokanta muodostuu alhaisemmaksi. Verojen vähentäminen on mahdollista ainoastaan oikeushenkilöiden kohdalla, sillä ne katsotaan yhtiön toiminnasta johtuvaksi vähennyskelpoiseksi menoksi. Verojen vähennyskelpoisuus vähentää verovuoden kokonaisverotusta, mutta niitä ei voida siirtää vähennettäväksi seuraavina vuosina.

Poistot

Poistoista säädetään yleisellä tasolla DBG 62 §:ssä. Sen mukaan liiketoiminnallisesti perusteltavissa olevat aktiivojen poistot ovat hyväksyttäviä, kunhan ne on tehty myös kirjanpidossa tai mikäli yritys ei ole kirjanpitovelvollinen, esitetty erillisessä taulukossa. DBG 62 § 2 momentin mukaan poistot lasketaan omaisuuserän tosiasiallisesta arvosta tai sen todennäköiseen käyttöikään suhteutetusta arvosta. Kirja-arvo ei kuitenkaan saa koskaan

⁶⁷ Ks. tarkemmin luku 4.2.5 Muut etuoikeudet: 50/50- ja 80/20-käytännöt.

ylittää todellista arvoa. ESTV määrittää ohjelinjaukset suurimmista hyväksyttävistä poistoprosenteista, mutta ohjelinjauksia suuremmatkin poistot ovat hyväksyttäviä, mikäli ne ovat taloudellisesti perusteltavissa. Kantonien tasolla hyväksyttävät poistoprosentit noudattavat pitkälti verohallinnon linjauksia, mutta joissakin kantoneissa on mahdollista esimerkiksi tietyin edellytyksin vähentää koko hankintahinta kertapoistona, jolloin kyseinen poisto tulee hyväksyttäväksi myös liittovaltiotason verotuksessa.⁶⁸ Käytössä yleisimmin hyväksyttävät poistomenetelmät ovat menojäännöspoisto ja tasapoisto. Seuraavassa on esitelty kirja-arvosta tehtävien poistojen yleisimmin hyväksytyt prosentit.⁶⁹

Kiinteistöosakeyhtiöiden asuintalot sekä yksityiset asuintalot	
- pelkät rakennukset	2 %
- rakennus ja maapohja yhteensä	1,50 %
Liikekiinteistöt, liike- ja pankkirakennukset, tavaratalot ja elokuvateatterit	
- pelkät rakennukset	4 %
- rakennus ja maapohja yhteensä	3 %
Teollisuusrakennukset, varastorakennukset sekä tiettyä elinkeinotoiminnallista tarkoitusta varten rakennetut rakennukset (esim. verstaat ja viljasiiilot)	
- pelkät rakennukset	6 %
- rakennus ja maapohja yhteensä	3 %
Mikäli käyttötarkoituksia on useampia, lasketaan suhteellinen käyttö.	
Valmistukseen käytettävät koneet ja kalusto	30 %
Liikeirtaimisto, irtain työpaja- ja varastovälineistö	25 %
Konttorikoneet	40 %
Nestesäiliöt, kontit	20 %
Immateriaalioikeudet (sis. mm. patentit, lisenssit ja goodwill-arvon)	40 %
Tietotekniikka (hardware ja software)	40 %
Kuljetusvälineet (pl. Moottoriajoneuvot)	30 %
Moottoriajoneuvot	40 %
Ankarissa olosuhteissa käytetyt koneet (esim. tienrakennuskoneet)	40 %
Vesijohdot teollisiin tarkoituksiin	20 %
Rautatieyhteydet	20 %

Lisäpoistojen teko ja poistoajankohdan siirto täytyy aina perustella liiketoiminnallisilla syillä. Lisäksi kantoneissa voi olla joitakin omia poistosäännöksiä, joita yleensä noudatetaan myös valtion verotuksessa, mikäli ne johtavat pitkällä tähtäimellä samankaltaiseen lopputulokseen

⁶⁸ PwC 2004, s.8. Esimerkiksi Zürichin ja Basel-Stadtin kantoneissa on käytössä menetelmät, jotka sallivat hankintahinnan vähentämisen kertapoistona.

⁶⁹ESTV: Merkblatt A 1995 – Geschäftliche Betriebe. Maa- ja metsätalouden alalla toimivilla yrityksillä, sekä laivanvarustusyhtiöillä ja muutamilla muilla erikoisaloilla on lisäksi omat poistoprosenttinsa.

kuin valtion viranomaisten antamat suositukset. Joissakin kantoneissa on kuitenkin otettu käyttöön ”poistokannustimia”, eli otettu myös verotettavan tulon laskeminen osaksi verokilpailua. Epäselväksi jää, lisääkö valtio omassa verotuksessaan kantonien hyväksymät ylisuuret poistot takaisin tuloon. Esimerkiksi Bernin kantonissa yritys voi vähentää uusista valmistusteollisuuskiinteistöistä sekä liikerakennuksista 20 % menojäännöspoistot ensimmäisen neljän vuoden aikana, ja sen jälkeen 10 %.

Varaukset

Varaukset ovat yleensä vähennyskelpoisia. Lisäksi on mahdollista vähentää varaston arvoa varauksella, joka voi olla maksimissaan 1/3 varaston arvosta. Verotettavaa tulosta laskettaessa hyväksytään DBG 63§:n mukaan kirjanpidossa tehtyjä varauksia. Tilikauden aikana syntyneitä sitoumuksia ja velvoitteita varten, joiden arvo on vielä epävarma, voidaan tehdä varaus, jonka määrät ovat yleensä 5 – 10 % kotimaisista saatavista ja 10 – 20 % ulkomaan saatavista.⁷⁰ Lisäksi vaihto-omaisuuseriä koskevaa todennäköistä menetystä varten tehty varaus hyväksytään verotuksessa, kuten myös muita välittömästi uhkaavia, tilikauden aikana havaittuja mahdollisia menetyksiä varten tehdyt varaukset. Erityisesti on myös mainittu ulkopuoliselle tahon suorittamia tutkimus- ja kehitystoimia varten tehtävä varaus. Sen maksimimäärä on 10 prosenttia veronalaisesta tulosta, kuitenkin enintään miljoona frangia. Varaukset palautetaan tuloon heti kun niille ei ole enää perusteita.

Kantoneilla voi olla valtion verotuksessa hyväksyttävistä varauksista poikkeavia ohjeita. Usein poikkeavat ohjeet kuitenkin osuvat valtion verotuksessa annettujen rajojen sisään. Esimerkiksi Bernin veroviranomaisten⁷¹ ohjeissa on määritelty seuraavat varauksia koskevat maksimiprosentit, jotka kelpaavat myös valtion verotuksessa:

- Luottotappiovaraus:
 - 5 % kotimaan saatavista
 - 10 % Sveitsin frangin määräisistä ulkomaansaatavista
 - 15 % ulkomaan valuutan määräisistä ulkomaisista saatavista
- Takuuvaraus 2 % liikevaihdosta
- Varastosta tehtävä varaus 35 % inventaariarvosta.

⁷⁰ Deloitte & Touche 2002, s. 7

⁷¹ Steuern Bern.

- Tutkimus- ja kehitysvaraus 10 % verotuksen perusteena olevasta puhtaasta tulosta, max. 10 % kirjanpitoarvoisesta omasta pääomasta
- Kiinteistöjen suuriin korjauksiin tehtävä varaus 2 % rakennuksen vakuutusarvosta max. 4 vuodelle
- Työnantajamaksuvaraus max. vuosittaiset työnantajamaksut x 5, jotka on maksettava viimeistään kuuden kuukauden sisällä päättymisajasta
- Työnhankintavarauksen max. 15 % vuosittaisesta puhtaasta tulosta, minimi 10.000 frangia, maksimimäärä 20 % vuosittaisesta palkkasummasta

Korot

Kaikki maksetut korot ovat normaalisti vähennyskelpoisia tulosta. Poikkeuksena ovat osakkuusyrittäjiltä saatujen lainojen korot, joiden tulee olla käyvän arvon mukaisia. EStV julkaisee vuosittain korkojen suuruutta koskevat ohjelinjaukset, joista voidaan poiketa, mikäli pystytään osoittamaan, että käytetyt korot ovat arm's length -periaatteen mukaisia.⁷² Mikäli korkokulut katsotaan vähennyskelvottomiksi, ne lisätään verotettavan tulon määrään.

Tappiot

Sveitsissä tappioiden vähennyskelpoisuus ulottuu DBG 67 §:n mukaan seitsemän vuotta eteenpäin tappion syntymisvuodesta. Tappiot vähennetään aina vanhimmasta alkaen, jotta niiden vanhenemiselta vältyttäisiin. Sveitsissä ei ole konserniavustuksen antamiseen oikeuttavia säännöksiä, vaan jokaisen yhtiön tappiot tulee vähentää yhtiön omasta tulosta.

3.2.4 Varojen arvostaminen

Yrityksen varallisuuteen voidaan laskea ne varallisuuserät, jotka ovat tarpeellisia yrityksen liiketoiminnassa. Varojen arvostamisesta säädetään yleisesti StHG 29 §:ssä, joka käsittelee varallisuusveroa. Varojen arvostamisessa lähtökohtana on käytössä aktiivan korkeimman arvon periaate, poiketen siis kirjanpidossa vaaditusta alimman arvon periaatteesta.

Varallisuuden hankintakustannukset kirjataan kokonaisuudessaan tasearvoon. Myöhemmät arvonalisäykset ovat mahdollisia, mutta niiden tekemiseen ei velvoiteta. Arvonlisäyksen tekeminen synnyttää verotettavaa tuloa (Aufwertungsgewinn) korotuksen mukaisen määrän.

⁷² PwC 2004, s. 7.

Myös arvonalentumiskirjausten teko on mahdollista arvonalentumispoiston muodossa. Velvoiteoikeuden puolella on olemassa erityisiä säännöksiä mm. omien osakkeiden omistuksesta. OR 659 §:n mukaan omien osakkeiden määrä saa olla maksimissaan 10 % osakepääomasta. Mikäli määrä ylittää 10 %, voi ylitys aiheuttaa veroseuraamuksia osakkaille.⁷³

3.3 Tulo- ja varallisuusverot

Yritysverotuksessa tärkein liittovaltiotason vero on yrityksen voitosta maksettava vero (Gewinnsteuer). BV 128.1 §:n toisessa kohdassa säädetään, että valtion vero saa olla korkeintaan 9,8 prosenttia nettotulosta. Nykyinen liittovaltiotason yritysveroprosentti on DBG 68 §:n mukaan 8,5 % yrityksen puhtaasta tulosta.

Sekä välittömät että välilliset verot ovat vähennyskelpoisia tulosta. DBG 59.1a §:n mukaan kaikki kunnille, kantoneille sekä valtiolle maksetut verot ovat vähennyskelpoisia. Tämä aiheuttaa sen, etteivät lakisääteiset veroprosentit vastaa efektiivistä veroastetta. Efektiivinen veroaste valtion veroista on 7,83 %.⁷⁴ Ulkomaiset verot, joita ei ole hyvitetty, ovat myös vähennyskelpoisia, mikäli kansainvälinen verosopimus ei myönnä ylimääräistä vapautusta hyvitysmenetelmää käyttäen.⁷⁵

Lähes kaikki kantonit ja kunnat verottavat pääomayhtiöitä ja yhdistyksiä niiden puhtaasta tulosta sekä varallisuudesta.⁷⁶ Puhtaasta tulosta kannettavat verot lasketaan useimmiten suhteellisen veroprosentin perusteella, joissakin kantoneissa on käytössä kuitenkin progressiivinen verotus. Progressiivisessa verotuksessa minimi- ja maksimimäärät ovat ennalta määrättyjä ja veroprosentit määräytyvät voiton suhteesta pääomaan ja varoihin.⁷⁷ Eri menetelmien esiintyvyyttä kuvataan seuraavassa kuvassa.

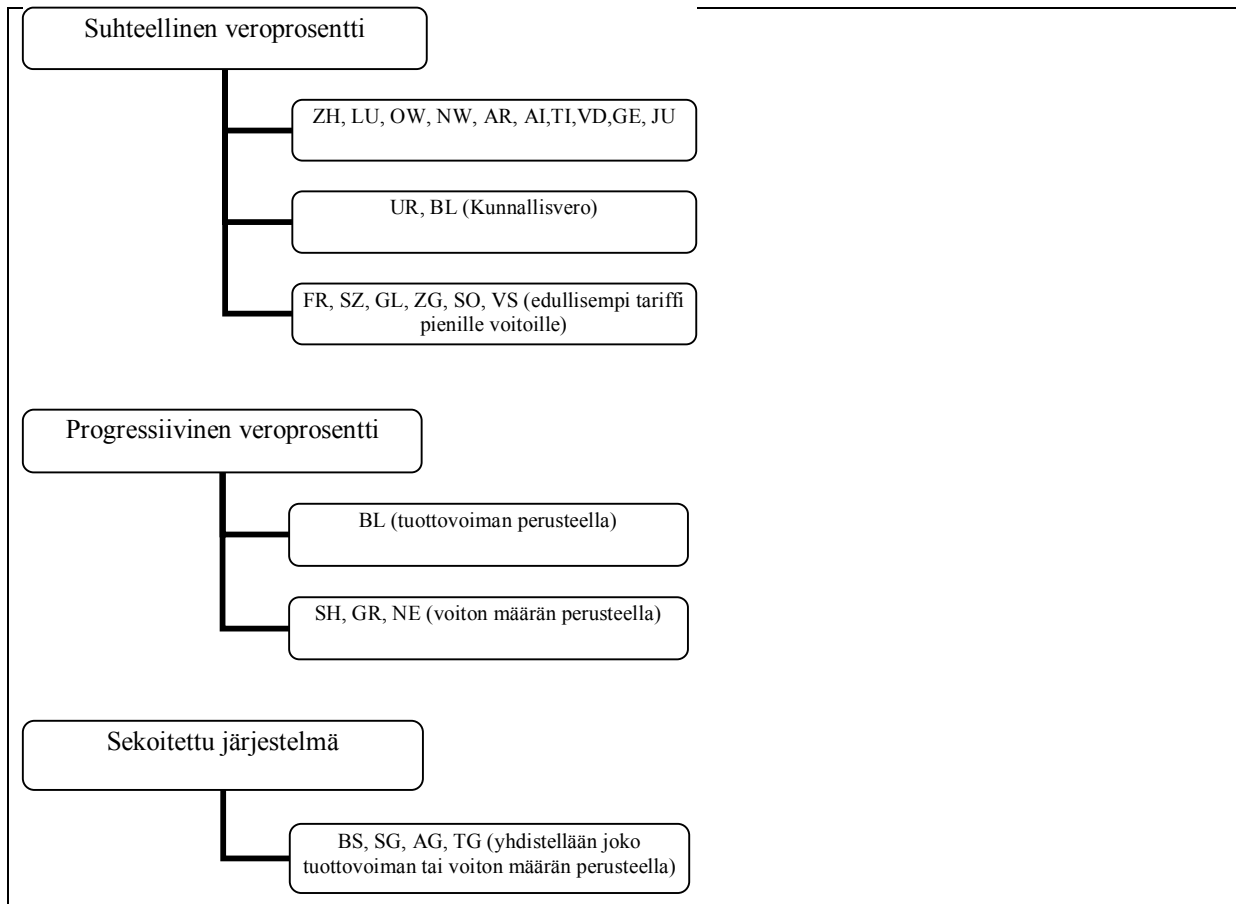
⁷³ Kyseessä on ns. Teilliquidation, josta tarkemmin mm. Steuern St. Gallen, StB 33 Nr. 5.

⁷⁴ KPMG 2006c, s.44.

⁷⁵ Oberson – Hull 2001, s. 29.

⁷⁶ Kantoneissa Basels ja Obwalden ei ole lainkaan kunnallista yritysveroa.

⁷⁷ Steuerinformationen 2005, s.29.

Kuva 1: Käytetyt tuloverotusmenetelmät

Alhaisin verokanta on noin 6,6 %, jolloin kaikki verot yhdistettynä efektiivinen veroprosentti on 12,97. Korkein efektiivinen verokanta on 29,07 %.⁷⁸ Myös kantonien efektiiviset verokannat ovat alempia kuin lakisääteiset. Keskiarvo verokannoista on 14,6 %, jolloin tuloveron kokonaismäärä (sisältäen valtionveron) olisi 21,3 %. Verokannat siis vaihtelevat erittäin paljon eri kantonien välillä. Kantonien välistä verokilpailua ja verokantojen eroja käsitellään jaksossa 4.1.

Yritysten varallisuusverot (Kapitalsteuer) vaihtelevat välillä 0,15 % - 0,6 % ja ovat melkein kaikissa kantoneissa suhteellisia. Valais'n kantonissa varallisuusvero on kuitenkin lievästi progressiivinen.⁷⁹ Monet kantonit ovat viimeaikoina laskeneet varallisuusverojen määrää. Tietyn verotusstatuksen omaavilla yrityksillä, kuten holdingyhtiöillä, varallisuusveroprosentti voi olla huomattavasti alhaisempikin. Varallisuusvero lasketaan nettopääomasta, johon kuuluvat yleisimmin osakepääoma, ylijäämä, rahavarat ja jakamattomat voittovarot. Lisäksi

⁷⁸ KPMG 2006d, s. 21.

⁷⁹ Steuerinformationen 2005, s.29.

siihen lasketaan mukaan verotuksessa vähennyskelvottomat varaukset ja alikapitalisointisäännösten vastainen lainapääoma, eli laina jota on pidettävä oman pääoman ehtoisena.⁸⁰

3.4 Muut verolajit

Suurimmassa osassa kantoneista on käytössä minimivero (Minimalsteuer) kaikkien oikeussubjektien kohdalla.⁸¹ Minimivero määrätään tavallisen veron sijaan liikevaihdosta, kiinteästä omaisuudesta ja sijoitusomaisuudesta silloin kun se muodostuu suuremmaksi kuin tavallinen vero. Vero on kehitetty, jotta voittoa tavoittelemattomien yritysten taloudelliset toiminnot tulevat verotetuiksi.⁸²

Minimiveroa joutuvat maksamaan myös erityisen verostatuksen omaavat yhtiöt, mikäli sitä ei ole erikseen vapautuksena saatu. Useimmissa kantoneissa holding- ja hallintoyhtiöt maksavat minimiveron määrän kiinteistöiden arvosta. Esimerkiksi Luzernin kantonin verolain 95 §:ssä säädetään, että minimivero kiinteistöistä kannetaan, mikäli se on suurempi kuin yhtiön vero muista tuloista yhteensä. Fiskaalinen merkitys minimiverolla ei ole järin suuri, sillä sen määrä on muutamia promilleja kiinteistön verotusarvosta. Esimerkkinä olevassa Luzernin kantonissa minimivero on 0,02 %.

Valtion leimaveroista (Stempelabgaben, StG) säädetään leimaverolaissa ja -asetuksessa.⁸³ Leimavero voidaan yritysverotuksessa erottaa kahteen eri osaan, emission yhteydessä maksettavaan veroon (Emissionsabgabe) sekä omaisuuden luovutuksen yhteydessä maksettavaan veroon (Umsatzabgabe). Emissioleimavero on määrältään 1 %, ja se lasketaan kaikista yli 250 000 frangin osakeanneista.⁸⁴ Leimaveron alaisia ovat kaikenmuotoiset panostukset sveitsiläisiin yhtiöihin, paitsi StG 6.2 §:n mukaan uudelleenorganisoinnin, fuusion tai muiden vastaavien toimien yhteydessä suoritettujen uusien osakkeiden liikkeellelaskut.

⁸⁰ PwC 2004, s.14.

⁸¹ Kantonit Luzern, Obwalden, Nidwalden, Fribourg, Basel-Stadt, Schaffhausen, Appenzell Ausserrhoden, Appenzell Innerrhoden, St. Gallen, Aargau, Thurgau, Ticino, Vaud ja Valais.

⁸² Steuerinformationen 2005, s.30.

⁸³ Bundesgesetz vom 27. Juni 1973 über die Stempelabgaben (StG) ja Verordnung vom 3. Dezember 1973 über die Stempelabgaben (StV)

⁸⁴ Pennone & Partners 2005, s. 22.

Omistuksen siirtojen yhteydessä maksettava vero määrätään sellaisista arvopapereiden myynneistä tai vaihdoista, jotka on suoritettu arvopaperivälittäjää käyttäen. StG 13.3 §:n mukaan arvopaperivälittäjiä ovat sellaiset sveitsiläiset pankit ja vastaavat laitokset, jotka on määritelty pankkilaissa⁸⁵, sekä sellaiset sijoitusrahastohoitajat, jotka vastaavat StG:n määritelmää. Veron määrä on 0,15 % sveitsiläisten myymien osakkeiden määrästä. Ulkomaalaisille vero on 0,3 %. Veron perusteena on luovutettujen arvopapereiden markkinaperusteinen arvo. Verotaakka jaetaan yleensä ostajan ja myyjän kesken.⁸⁶

Kantonien tasolla verotetaan myös rakentamattomien kiinteistöjen luovutusvoitot. Kaikissa kantoneissa luovutusvoittovero on erityisvero (Sondersteuer). Puolessa kantoneista verovelvollisia ovat sekä luonnolliset että oikeushenkilöt. Lopuissa erityisverovelvollisia ovat vain luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöillä tulo lisätään muihin verotettaviin tuloihin, jolloin vero määräytyy normaalin tuloverotuksen perustein.

Kiinteistökaupoissa oikeushenkilöitä koskevat myös tietynlaista ostajan varainsiirtoveroa (die Handänderungssteuer) käsittelevät säännökset. Suurimmassa osassa maata verotusoikeus on kantoneilla, ainoastaan kantoneissa Schwyz, Aargau, St. Gallen ja Graubünden kunnilla. Varainsiirtovero on suhteellinen, 1-3 prosenttia ostohinnasta kantonista riippuen.⁸⁷

⁸⁵ Bankengesetz vom 8. November 1934.

⁸⁶ Pennone & Partners 2005, s. 23.

⁸⁷ Steuerinformationen 2005, s.35.

4 Erityiset verokannustimet ja verokilpailu

4.1 Valtion sisäinen verokilpailu

Kansainväliset yhteisöt ovat viime aikoina kritisoineet Sveitsin tuloverokantoja useissa yhteyksissä.⁸⁸ Lisäksi Sveitsin tarjoamat erilaiset verokannustinjärjestelmät ovat erityisesti olleet kansainvälisen tarkastelun alaisina. Sveitsi osallistuu kansainväliseen verokilpailuun niin luonnollisten henkilöiden kuin yritystenkin verotuksen osalta. Sveitsin kansainvälisen verokilpailun tehokkuuden mahdollistaa maan sisäisen verokilpailun laajuus, joka juontaa lähteensä federalismin periaatteisiin.

Kansainvälisissä vertailuissa Sveitsin yritysverokanta ei kokonaisuutena kuitenkaan sijoitu yleensä kovinkaan korkealle. KPMG:n vuonna 2006 tekemän selvityksen mukaan Sveitsi sijoittui vasta sijalle 13. Ero kärkitilastossa oleviin Kyprokseen ja Irlantiin oli monta prosenttiyksikköä.⁸⁹ Sveitsiä onkin usein tarkasteltu osina, eli huomioon on otettu koko maan keskiarvon sijasta alhaisimman verotuksen kantoneita, jolloin Sveitsin sijoitus nousee reippaasti, sillä alhaisimmat veroasteet ovat hyvin matalia. Obwaldenin kantoni on päässyt kansainvälisissä tilastoissa kolmanneksi, kun se on erotettu itsenäiseksi vertailukohteekseen. Lähelle huippua pääsevät myös Schwyz ja Zug. Ainoastaan Graubünden on maailmanlaajuisessa vertailussa korkeimpien yritysverokantojen luokassa.⁹⁰

Koska kantonien itsemääräämisoikeus on hyvin vahva, ne ovat päätyneet kilpailemaan keskenään monissa asioissa, erityisesti verotuksessa. Kantonien välinen verokilpailu perustuu niiden valtaan päättää omien verojensa suuruudesta ja oman budjettinsa menoista sekä valtion taholta tulevaan taloudelliseen tukeen, joka poistaa muun muassa kokoerojen aiheuttamaa eriarvoisuutta kantonien välillä. Verokilpailu on pohjimmiltaan kansalaisten itsensä aikaansaamaa, sillä vahvan demokratian periaatteiden mukaisesti hyvin monista verokysymyksistä järjestetään kansanäänestys.

⁸⁸ Esimerkiksi EU:n kritiikki koskien muun muassa Zug:n kantonin yritysverotuksen tasoa, sekä OECD:n haitallista verokilpailua koskevan tutkimuksen tulokset.

⁸⁹ Walker – Gehriger 2006, ss. 4.

⁹⁰ Walker – Gehriger 2006, s. 5.

Sveitsissä kantonien välinen verokilpailu nähdään pääasiassa positiivisena asiana. Verokilpailua pidetään tärkeänä tekijänä uusien verojärjestelmien ja tehokkaiden verotusmetodien kehittämisessä. Verokilpailun katsotaan tuottavan verotukseen monimuotoisuutta, valinnanmahdollisuuksia, tehokkuutta sekä uusia innovaatioita. Yksi tärkeimmistä perusteista verokilpailun ylläpitoon ja siihen kannustamiseen lienee federalismin tuottaman itsemääräämisoikeuden säilyminen koskemattomana. Lisäksi verokilpailu tarjoaa kilpailuvaltin ulkovaltoihin nähden.⁹¹

Sveitsillä ei ole tarjota ulkomaisia sijoittajia ajatellen esimerkiksi laajaa raaka-ainetuotantoa, joten verokilpailulla voidaan tasoittaa tällaisia eroja. Sama pätee myös kantonien välisessä kilpailussa, sillä esimerkiksi vuoristoalueilla sijaitsevat kantonit eivät muilla tekijöillä pystyisi houkuttelemaan lisää yrityksiä alueille, joissa toiminta muuten saattaisi olla melko kannattamatonta. Verotus ei kuitenkaan ole ainoa tekijä kantonien välisessä kilpailussa, vaan yrityksiä houkuttelevat myös monilla muilla kannustinjärjestelmillä. Näitä tuetaan muun muassa uudella tilakonseptisuunnittelulla ja markkinointikampanjoilla. Kannustinjärjestelmiin kuuluvat apurahat, hyvät luotonsaantimahdollisuudet ja korkoavustukset, kiinteistöjen hankinnassa avustaminen, hallinnollinen avustaminen sekä muut taloudelliset kannustimet.⁹²

Verokilpailu kantonien välillä näkyy yritysverotuksessa lähinnä verokantojen vaihteluna. Alhaisimmat yritysverokannat ovat perinteisesti olleet Zug:n ja Schwyzin kantoneissa, mutta esimerkiksi Obwaldenin kantoni on laskenut yritysten tuloveroprosentin 6,6 %:iin. Valtion verokannan ollessa 8,5 % muodostuu efektiiviseksi verokannaksi tällöin 13,1 %. Liitteessä 2 on vertailtu kantonien verorasitusta. Obwalden on alentanut myös yritysten pääomaveroa holding- ja hallintoyhtiöiden osalta 2 %:sta 0,01 %:iin. Lisäksi verotuksellisia eroja syntyy muun muassa tax holidayiden myöntämisessä. Kuten liitteestä 2 voidaan huomata, vaihtelevat kantonien verojen määrät myös tulon ja varallisuuden mukaan, joten sisäinen vertailu tulee suorittaa myös ne huomioon ottaen.

Sisäisen verokilpailun kiihtyminen viime vuosina johtuu pitkälti valtion taloudellisen tukiohjelman tehostamisesta, jonka seurauksena enemmän valtion tukea saavat kantonit

⁹¹ Bundesrat:n johtaja Hans-Rudolph Merz on käsitellyt Sveitsin verokilpailua 18.1.2007 pitämässään puheessa.

⁹² Deloitte & Touche 2002, s.4.

voivat laskea veroprosentteja ja muuttaa verotuskäytäntöjään yhä edullisemmiksi.⁹³ Taloudellisen tukiohjelman periaatteena on taloudelliseen kapasiteettiin perustuva varojen jako. Tähän lasketaan verorasituksen lisäksi mm. erityisolosuhteista johtuvat tekijät, eli esimerkiksi vuoristossa sijaitsevat tai harvaan asutetut alueet ovat oikeutettuja suhteessa suurempiin tukiosuuksiin.⁹⁴

Erityisesti pienten kantonien, kuten Zug:n ja Obwaldenin alhaiset verokannat lienevät seurausta suuremmista tukiosuuksista, sillä varsinkin Zug on perinteistä maatalousaluetta, jonka elinkeinoelämää pyritään monimuotoistamaan. Lisäksi myönnettävien ”verolomien” pituudet ja myöntämisperusteet korreloivat kantoneiden muita verotekijöitä. Korkeita tuloveroprosentteja ylläpitävät kantonit saattavat myöntää verovapauden helpommin ja pidemmäksi aikaa kuin alhaisen verotuksen alueet. Näin pyritään saamaan alueelle varsinkin alkuvaiheen uusia investointeja myös ulkomailta, ja uudet yritykset tuovat jatkossa lisää työpaikkoja ja näin ollen mahdollisesti myös lisää verotuloja alueelle.

Kantonien verokannat riippuvat siis pitkälti myös verotettavan tulona ja nettovarallisuuden määrästä, sillä osa veroprosenteista on progressiivisia tai ne lasketaan myös pääoman perusteella. Koska maksettavat yritysten tuloverot voivat riippua ratkaisevasti myös kunnallisverotuksesta, ei jokaisen kantonin verotuksen yksityiskohtainen läpikäyminen ole tämän työn tarkoituksen mukaista. Esimerkkinä voidaan esittää yritys, jonka pääoma on 2 miljoonaa frangia (n. 1,2 miljoonaa euroa), jolle lasketaan 4 %:n tuotto, eli nettotulot ovat 80.000 CHF (n. 48 000 eur). Yrityksen tulovero Zug:n kantonissa olisi 5,53 % ja 15,98 % Geneven kantonissa, eli lähes kolminkertainen määrä. Jos taas tuotto on 50 %, eli 1 miljoona frangia (n. 60 000 eur), tulovero vaihtelee Zug:n kantonin 9,02 %:sta Basel-Land:n 18,9 %:iin.⁹⁵ Esimerkin veroprosentit ovat pelkkiä kantonien veroja, eivätkä sisällä esimerkiksi kunnallisveroa lainkaan. Liitteessä 2 on esitelty muutamien erikokoisten yritysten verojen määrä eri kantoneissa. Kuntien verotuksen huomioiminen on myös tärkeää, sillä verokantojen vaihtelu kantonien sisällä on suurta. Pahimmillaan verotus voi olla kaksinkertainen toiseen kuntaan verrattuna.

⁹³ Bessard 2007, s.3.

⁹⁴ Katso esimerkiksi BEDA 2007.

⁹⁵Bessard 2007, s.13.

4.2 Verostatukset ja veroetuihin oikeuttavat rakenteet

4.2.1 Taustaperiaatteita

Sveitsiläiseen verojärjestelmään kuuluvat olennaisena osana kantonien tietyn tyyppisille yrityksille tarjoamat erityiset etuoikeuksiin oikeuttavat veroedut (Steuerprivileg). Kaikkien kantonien verolainsäädännössä on eri veroetuja koskevia säännöksiä, mutta käytännössä näistä erityisoikeuksista täytyy neuvotella kantonien veroviranomaisten kanssa. Kun yritykselle on myönnetty tietty erityisoikeus tai tietty status, se pysynee muuttumattomana siihen asti kunnes olosuhteet muuttuvat. Varsinaisia verostatuksia ovat tiukan tulkinnan mukaan vain holding- ja domizil-yhtiöiden statukset, sillä ne ovat ainoat joista on erikseen säädetty verolaeissa. Muut ovat lähtökohtaisesti erityisiä etuja, joihin ovat oikeutettuja tiettyjä konserninsisäisiä toimintoja suorittavat yritykset. Edut perustuvat ESTV:n ohjeisiin ja niiden oikeudelliset taustaperiaatteet ovat holding- ja domizil-yhtiöitä koskevasta lainsäädännössä (StHG 28 §). Lisäksi uusien yritysten on mahdollista vapautua joko kokonaan tai osittain veroista määräajaksi, eli ne voivat saada ns. tax holiday-päätöksen, mikäli täyttävät vaadittavat kriteerit. Valtion tasolla etuja voivat saada mm. prinzipal-rakenteita hyödyntävät yhtiöt sekä valtion verolomaan oikeutetut yhtiöt.

Kaikki veroedut myönnetään vain erityisestä hakemuksesta, veroviranomaiset eivät tee niitä koskevia päätöksiä viran puolesta. Yritykset voivat hyödyntää näitä käytäntöjä sijoittautumispaikkaa valitessaan hakemalla edullisimpia ennakkoratkaisuja eri kantoneista. Lopputuloksena yrityksen verotus onkin usein räätälöity juuri sen omia tarpeita vastaavaksi. Parhaiten eduista hyötyvät yleensä ulkomaisten yhtiöiden pääkonttorit, jotka sijoitetaan Sveitsiin. Verostatusten tarjoamista ei kuitenkaan viranomaisten tai lainsäätäjän taholta pidetä erityisenä verohoukuttimena. Esimerkiksi holding-yhtiöille myönnetty verovapaus nähdään taloudellisen kolminkertaisen verotuksen alentamiseksi käyttöönotettuna keinona.⁹⁶

Statuksista ja muista veroeduista käytetyt nimikkeet vaihtelevat eri lähteissä, sillä vaikka kantoneiden lainsäädännöt noudattelevat harmonisointilakia, on osa eduista sellaisia, joista ei nimenomaista lainsäädäntöä ole olemassa. Vielä 2000-luvun alussa käytössä oli mm. laskennallisia kuluvähennyksiä, joista oli ainoastaan verohallinnon ohjeita. Lisäksi

⁹⁶ Tämä on ollut eräänä perusteena Sveitsin vastineessa EU:n kritiikille.

harmonisointilain pykälää on voitu soveltaa jokaisen kantonin omassa lainsäädännössä, jolloin termit ovat voineet muuttua.

Seuraavassa taulukossa on yhteenvetona esitelty osa verostatuksista. Sitä on kuitenkin pidettävä vain ohjeellisena yhteenvetona, sillä eri käytäntöjen runsaus ja osittainen päällekkäisyys aiheuttaa ristiriitoja. Seuraavassa jaksossa käsitellään muutamia verostatuksia ja veroetuihin oikeuttavia rakenteita myös tarkemmin. Koska verotuskäytäntö perustuu pitkälti ennakkoratkaisujen hakemiseen, yritystoimintaa perustettaessa kannattaa aina hankkia veroviranomaisten kannanotto, sillä statukset ja muut veroedut voivat jäädä saamatta, jos kaikkia yksityiskohtia ei ole huomioitu.

Yhtiön tyyppi	Yhtiömuoto	Yhtiövero kaikilla tasoilla	Huomioita	Mahdollisuus tax holidayn saamiseen
Tavallinen, yleisesti verovelvollinen yhtiö	AG, GmbH	13,7-21,6 %		Mahdollinen kantonien ja kuntien tasolla, valtion tasolla mm. alueellisia rajoituksia. Maksimiaika 10 vuotta.
Kansainvälinen pääkonttori	AG, GmbH, joka toimii domisiili- tai avustavana yhtiönä	7,8-12,7 %	Sovellettava verokanta riippuu toimintojen laadusta tai henkilökunnan määrästä Sveitsissä	Tax holiday tietyin rajoituksin mahdollinen sekä tuloista että pääomasta.
Kansainvälinen pääkonttori - Principal-status	AG, GmbH, joka toimii toimeksiantoyhtiönä. Komissionäärit maailmanlaajuisista tuloista.	4,6-7,8 %	Komissionääreille kohdistettu tulo ei ole Sveitsin tuloveron alaista: osittainen vapautus tuloista.	Katso ylläoleva.
Holding-yhtiö	AG, GmbH	0 % puhtaalle holding-yhtiölle.		Tietyissä tilanteissa mahdollinen pääomatuloveroista.
Rahoitusyhtiö	Tytäryhtiö	1-1,6 %		Erittäin alhainen pääomaverotus useissa kantoneissa.
Ulkomainen tuotantoyhtiö	AG, GmbH	13,7 - 21,6 %		Jopa 100 % verovapaus mahdollinen kaikilla tasoilla 10 vuodeksi

4.2.2 Holding-yhtiöt

Kantonien tasoinen holding-yhtiöitä koskeva verovapaus on tärkeä Sveitsiin tehtyjä ulkomaisia investointeja koskeva etu. Kantonien tasolla holding-yhtiöstatuksen vaatimukset

on helpompi täyttää kuin valtion osakkuusvapautuksessa.⁹⁷ Lisäksi kantonien tasoinen verovapaus koskee lähes kaikkia yhtiön saamia tuloja, kun taas valtion osakkuusvapautuksessa vain tietyt osinkotulot ja luovutusvoitot ovat verovapaita. Statuksen saamisesta säädetään StHG 28.2 §:ssä. Sen mukaan yhtiöt, joiden sääntömääräinen tehtävä on osakkuuksien pitkäaikainen hallinnointi ja joilla ei ole lainkaan kaupallista toimintaa Sveitsissä, eivät maksa lainkaan tuloveroa, kunhan osakkuuksien tai niistä saatujen tuottojen määrä on vähintään kaksi kolmasosaa aktiivoista tai tuloista.⁹⁸ Vapautus koskee vain pääomayhtiöitä, ei yhdistyksiä eikä henkilöyhtiöitä.

Lähtökohtaisesti myös ulkomaisten yhtiöiden kiinteillä toimipaikoilla on oikeus holding-yhtiön etuoikeuksiin, mikäli ne täyttävät vaaditut edellytykset. Esimerkiksi Bernin kantonin verolain 75.3 §:n sanamuodon mukaan myös sellaiset ulkomaiset oikeushenkilöt, joilla ei ole erillistä juridista henkilöllisyyttä Sveitsissä, ovat verovelvollisia samoista tuloista kuin vastaavat Sveitsissä oikeushenkilöllisyyden omaavat yhtiöt. Tähän viitaten saman lain 98.1 §:n mukaan myös holding-yhtiöstatuksen voi saada, vaikkei ole Sveitsissä erillinen yhtiö.

Puhtaat holding-yhtiöt voivat käytännössä toimia Sveitsissä täysin verovapaasti, sillä ne ovat oikeutettuja myös osakkuusvapautukseen valtion veron kohdalla ja niiden tulot koostuvat pääasiallisesti osinkotuloista. Pääomaverotus on kuitenkin mahdollinen monissa kantoneissa, esimerkiksi Zug:ssa holding-yhtiöiden veron määrä on 0,075% pääomasta. Valtion verotuksessa myönnettävä osakkuusvapautus ei koske kaikkia tuloja, mutta kantonien tasoinen vapautus ulottuu mahdollinen pääomaverotus pois lukien kaikkiin muihin paitsi sveitsiläisistä kiinteistöistä saatuihin tuloihin, sekä niihin ulkomaisiin tuloihin joista on saatu hyvitys verosopimuksen perusteella. Näin ollen kantonien holding-yhtiöille tarjotut edut ovat laajemmat kuin valtion tasolla.

Osakkuuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä intressiyhteydessä olevien yhtiöiden osakkuuksia. StHG:ssa ei ole määritelty osakkuuden käsitettä, eikä mitään tiettyä intressiyhteyden

⁹⁷ Oberson – Hull 2001, s. 64.

⁹⁸ Ks. tarkemmin Oberson – Hull 2001, s.65. Toiminnan tarkoitus tulee olla mainittu yhtiöjärjestyksessä ja sitä tulee myös toteuttaa käytännössä ja määritettäessä pitkäaikaisten osakkuuksien suhdetta kokonaisvaroihin, tulee käyttää markkina-arvoja. Osakkuus-termiä eikä pitkäaikaisuutta ei ole tarkemmin määritelty StHG:ssä, joten kantonit saavat tulkita niitä miten parhaaksi näkevät. Sama pätee tuloihin, joita osakkuuksista saadaan ja siksi tulot voivat olla muitakin kuin osinkoja, esimerkiksi luovutusvoittoa ja korkotuloja.

aikaansaavaa omistusrajaa, joten kantonien tulkintamahdollisuudet ovat laajat. Yleinen tendenssi kuitenkin on, että omistusrajat noudattelevat ESTV:n ohjeistusta.⁹⁹ Esimerkiksi Zug:n kantonissa käytetään 20 %:n tai 2 miljoonan frangin (1,2 miljoonaa euroa) omistussuusrajaa. Omistuksen määrää laskettaessa veroviranomaiset hyväksyvät markkina-arvon kirjanpidollisen arvon sijaan. Omistussuuden ei tarvitse täyttyä heti holding-yhtiön perustamishetkellä, vaan viranomaiset yleensä myöntävät statuksen, kunhan edellytykset täyttyvät tietyn ajan kuluessa.¹⁰⁰

Holdingsyhtiö-statuksen saaminen edellyttää sitä tiettyjen kriteerien täyttämistä. Yhtiöjärjestyksessä tulee olla maininta siitä, että yrityksen pääasiallinen tehtävä on eri yhtiöihin sijoitetun pääoman pitkäaikainen hallinnointi. Tällä pyritään siihen, etteivät arvopapereita välittävät yritykset voi hyötyä holding-yhtiöille tarkoitetuista veroeduista. Mikäli osuuksien hankinta ja luovutus on jatkuvaa tai nopeatempoista, ei statusta yleensä myönnetä. Zug:ssa rajaksi on asetettu yhden vuoden minimiomistus, mutta intensiivinen osakekauppa voi olla statuksen saamisen esteenä myös tällöin.¹⁰¹

Lisäedellytyksenä on, ettei yhtiö harjoita lainkaan kaupallista toimintaa Sveitsissä. Ulkomaisen liiketoiminnan harjoittaminen kiinteästä toimipaikasta ei vaikuta statuksen myöntämiseen. Liiketoiminnan harjoittaminen Sveitsissä yleensä estää statuksen saamisen, vaikka liiketoiminta olisi vähäistäkin. Aiemmin hyväksyttävän toimintana on pidetty yrityksen hallintotehtävien hoito ja rahoitustoiminnot, sekä esimerkiksi tiettyjen immateriaalioikeuksien hallinnointi.¹⁰² Liiketoimintoihin rinnastettavan toiminnan parissa tulee kuitenkin olla erityisen tarkkaavainen, jotta holding-yhtiöön oikeuttavat kriteerit täyttyvät.

Oikeuskäytännössä on lähivuosina esimerkiksi lisenssien myöntäminen muiden konserniyhtiöiden tukitoimintona katsottu liiketoiminnan luonteiseksi, ja sen seurauksena kyseinen yhtiö on menettänyt holding-statuksensa.¹⁰³ Tällaisissa tapauksissa otetaan

⁹⁹ Kreisschreiben No: 9, 9.7.1998.

¹⁰⁰ Ruchti 2005, s. 12.

¹⁰¹ Kreisschreiben No:9, 9.7.1998.

¹⁰² Oberson – Hull 2001, s. 66.

¹⁰³ Tapauksesta on annettu ratkaistu 9.6.2005, jota ei ole julkaistu. Lisätietoja Ernst & Young 2005a, Tax News June 2005 ss.7.

huomioon toiminnan luonteen lisäksi myös sen määrä. Mikäli liiketoiminta on vähäistä¹⁰⁴, se voidaan tietyissä olosuhteissa hyväksyä. Konsernin tukitoimintojen suorittaminen on hyväksytyjen toimintojen listalla joissakin kantoneissa, mutta tällöinkin edellytetään markkinaperiaatteen noudattamista hinnoittelussa.

4.2.3 Domizil- ja hallintoyhtiöt sekä sekayhtiöt

Domizil-yhtiön statuksen voi saada sellainen yhtiö joka ei harjoita Sveitsissä lainkaan liiketoimintaa. Sillä ei saa olla Sveitsissä juuri muuta kuin postiosoite, eli ei henkilökuntaa tai toimitiloja, vaan ne on hoidettava muissa valtioissa. Sen pääasiallisia tehtäviä ovat liiketoiminnan ja rahoitustoiminnan harjoittaminen ulkomailla.¹⁰⁵ Hallintoyhtiön statuksen voi StHG 28.3 §:n mukaan saavuttaa yritys, jolla on Sveitsissä ainoastaan hallinnollisia tehtäviä. Yhtiö ei saa harjoittaa Sveitsissä mitään muuta liiketoimintaa, jotta status voidaan myöntää. Hallintoyhtiöitä voivat olla pääomayhtiöt, osuuskunnat sekä säätiöt.

Muuta liiketoimintaa harjoitetaan tällaisissa tapauksissa lähes yksinomaan Sveitsin ulkopuolella. Hallinnollisia tehtäviä voidaan katsoa olevan liikkeenjohdolliset tai taloushallinnolliset tehtävät sekä omaisuuserien hallinnointi.¹⁰⁶ Hallintoyhtiöt saavat vapautuksen kantonin ja kunnan verosta sellaisista osinkotuloista ja luovutusvoitoista, jotka on saatu vähintään 20 % tai 2 miljoonan frangin (1,2 miljoonaa euroa) omistuksista, eli usein tällaiset yritykset ovat oikeutettuja samojen tulojen verovapautteen myös valtion osakkuusvapautuksen myötä.

Näiden yhtiöiden ulkomaisesta kaupankäynnistä saadut tulot verotetaan huomattavasti alemmilla veroprosenteilla. Muista tuloista, jotka on saatu joko Sveitsistä, hallintoyhtiötä verotetaan StHG 28.3b §:n mukaan normaalisti. Saman momentin c kohdassa säädetään, että muut ulkomailta saadut tulot verotetaan normaalisti siltä osin kuin ne ovat yhdistettävissä yhtiön hallinnollisiin toimiin. Säädos on useimmissa kantoneissa otettu suoraan verolakeihin, mutta sen tulkinnat vaihtelevat kantoneittain.¹⁰⁷ Tästä johtuen kyseisten yhtiöiden efektiivinen

¹⁰⁴ Joissakin yhteyksissä lisenssitoiminnan vaaditaan olevan jopa ”mitätöntä”, jotta status voidaan myöntää.

¹⁰⁵ KPMG 2006c, s.40.

¹⁰⁶ Katso esimerkiksi Steuern Obwalden: Domizilgesellschaften ab 1.1.2006.

¹⁰⁷ Oberson – Hull 2001, s. 67. Oberson & Hull käsittelevät myös tarkemmin lain soveltamista Geneven kantonissa s. 67 – 68.

veroaste ulkomaisesta tulosta vaihtelee välillä 7,83 % -11 %.¹⁰⁸ Esimerkiksi Bernin kantonin verolain 99 § vastaa täysin StHG:n säädöstä.

Ns. sekayhtiön saamista eduista säädetään StHG:n 28.4 §:ssä. Tällä kantonintasoisella verostatuksella on monta eri nimitystä eri kantoneissa, mutta kansainvälisessä käytössä sekayhtiö (mixed company) on yleisin termi. Se on hyvin samantyylinen kuin hallintoyhtiöille myönnettävä status ja myös sitä tulee erikseen hakea veroviranomaisilta. Sekayhtiö saa rajoitetusti harjoittaa Sveitsissä muutakin liiketoimintaa kuin hallintotoimintaa.

Yleisvaatimuksena on, että 80 prosenttia tuloista saadaan ulkomaisista lähteistä, mutta monissa kantoneissa vaaditaan lisäksi, että 80 prosenttia toiminnan kustannuksista tulee aiheutua ulkomaisista toiminnoista. Sekayhtiöstatus oikeuttaa alennettuun verokantaan niin tuloverojen kuin pääomaveronkin osalta, ja lisäksi ulkomaantuloista 5 % - 25 % on veronalaista kantonien ja kuntien verotuksessa.¹⁰⁹ Sekayhtiö on myös oikeutettu osinkotulojen ja luovutusvoittojen osalta osakkuusvapautukseen sekä vastaavaan vapautukseen kantonien ja kuntien tasolla.

4.2.4 Headquarters-rakenteet

Perinteisesti tuotantoyhtiöt ovat itse huolehtineet raaka-aineiden hankinnasta, tuotteiden valmistuksesta ja niiden myynnistä. Myös toimintaan liittyvät riskit on kannettu täysin itse. Yleisenä kehityssuuntana on, että yhtiöt keskittävät tiettyjä toimintoja yhteen ja mahdollisesti ulkoistavat niitä esimerkiksi riskienhallintaan liittyvistä syistä. Tällaisessa rakenteessa toinen konserniyhtiö tai joskus myös ulkopuolinen yritys suorittaa tietyt toiminnot pääkonttorin (headquarters) puolesta, mutta sen toimeksiantamana. Tyypillisiä toimintoja ovat ostotoiminnot, tuotanto- ja jakelutoiminnot, varastojen hallinta, logistiikan suunnittelu, myyntitoiminnot ja markkinointistrategian kehitys. Sveitsissä erotetaan erikseen principal-muodossa toimivat pääkonttorirakenteet ja esimerkiksi hallintotoimintoja hoitavat pääkonttorirakenteet.¹¹⁰

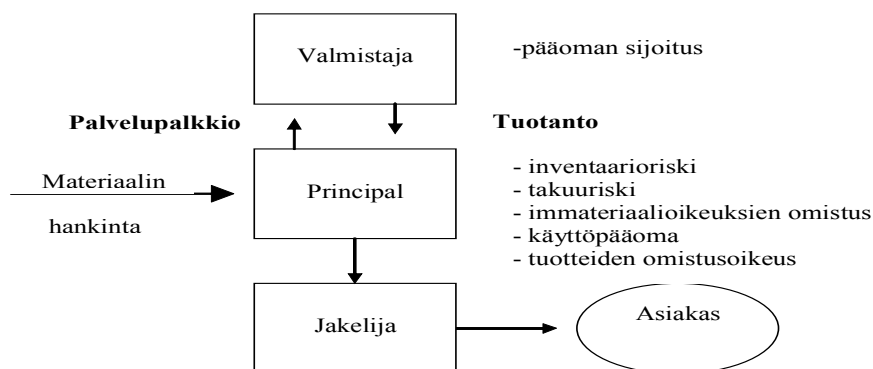
¹⁰⁸ PwC 2004, s.14.

¹⁰⁹ PwC 2004, s.14.

¹¹⁰ Kreisschreiben No:8, 18.12.2001.

Principal-muotoiset pääkonttorit ovat mukana yhtiön liiketoiminnassa. Ne suorittavat tiettyjä tärkeitä tehtäviä ja ottavat lisäksi niihin kohdistuvat riskit omalle vastuulleen. Principal-rakenteessa entiset tuotantoyhtiöt voidaan muuttaa sopimusvalmistajiksi ja jakeluyhtiöt komissionäreiksi tai vastaaviksi. Tuotanto tapahtuu useimmiten principal-yhtiön toimesta ja sen laskuun, mutta tuotannon suorittaja on toinen konserniyhtiö tai ulkopuolinen. Principal-yhtiö ottaa vastuulleen toiminnan riskit, principal-yhtiö maksaa korvausta tällaiselle yhtiölle valmistuskustannusten ja voittolisän perusteella suhteutettuna toiminnan riskeihin.¹¹¹ Koska nämä komissionäarit yms. myyvät yleensä tuottamansa tuotteet omilla nimissään, mutta principal-yhtiön lukuun, voidaan niitä pitää OECD:n malliverosopimuksen 5 art. 5 kohdan mukaan principal-yhtiön ulkomaisina kiinteinä toimipaikkoina, joille voidaan kohdistaa osa principal-yhtiön myyntivoitoista.¹¹² Jotkut rakenteet kuitenkin on tehty niin, että tuotteet palautuvat principal-yhtiölle ulkopuoliselta agentilta. Mahdollisia pääkonttorirakenteita on esitelty seuraavassa.¹¹³

a) Consignment (Toll)-valmistus

Kuva 2: Consignment-valmistus

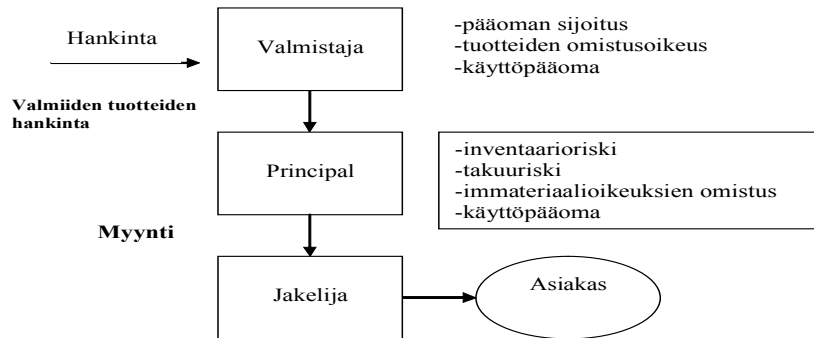
Toll-valmistuksessa sveitsiläinen pääkonttori organisoii valmistus- ja myyntitoimintoja, jotka ulkopuoliset yhtiöt hoitavat. Principal-yhtiö hankkii raaka-aineet ja tuotteet pysyvät koko ajan sen omistuksessa, joten valmistajalle maksetaan ainoastaan tuotannosta.

¹¹¹ KPMG 2006a, s.1.

¹¹² Kreisschreiben No:8, 18.12.2001.

¹¹³ Rakenteiden lähteenä Ernst & Young 2005, ss.6

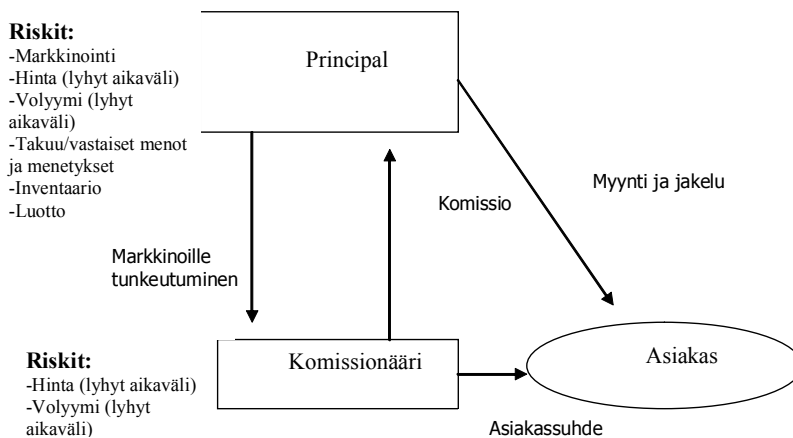
b) Sopimusvalmistus

Kuva 3: Sopimusvalmistus

Sopimusvalmistuksessa valmistusyhtiö hankkii raaka-aineet ja myy valmiit tuotteet principal-yhtiölle, joka myy tuotteet edelleen jakelijalle. Sopimusvalmistuksessa riski jakaantuu myös valmistajalle ja jakelijalle

c) Komissiokauppa

Kuva 4: Komissiokauppa

Komissiokaupassa paikalliset myyntiyhtiöt myyvät komissiota vastaan tuotteet paikallisille asiakkaille omissa nimissään, mutta pääkonttorin lukuun. Pääkonttori omistaa tuotteet siihen asti, kunnes ne myydään asiakkaalle.

Pääkonttorirakenteita hyödyntävät yhtiöt ovat oikeutettuja veroetuihin valtion tasolla. Kantonien ja kuntien verolainsäädännössä on myös mahdollistettu vastaavanlaisten rakenteiden käyttö kansainvälisen tulon allokoinnissa, mutta valtion tasolla annetut ohjeet

eivät sido niitä. Principal-rakenteen avulla saavutettavista eduista tärkein lienee mahdollisuus siihen, että ulkomaisten, korkean verotuksen maissa sijaitsevien yhtiöiden, voittoja voidaan suurelta osalta siirtää OECD:n yleisten siirtohinnoitteluohjelmien mukaisesti sveitsiläiselle pääyhtiölle. Näin ne tulevat verotetuksi alhaisemmalla verokannalla ja niiden toiminnan riskit pysyvät alhaisina.¹¹⁴ Principal-yhtiöiden verotusta koskien valtion veroviranomaiset ovat julkaisseet ohjeen 18.12.2001 Kreisschreiben No:8. Siinä on määritelty ne ehdot, joilla kansainvälinen voittojen kohdistus principal-yhtiön ja sen ulkomaisten kumppanien välillä on suoritettava.

Myyntitoimintojen osalta 100 % sveitsiläisen principal-yhtiön myyntivoitoista voi periaatteessa hyötyä verohyvityksestä ulkomaisen kiinteän toimipaikan tulona. Kaikki muut voitot tulee yleensä kohdistaa suoraan principal-yhtiön tuloksi ja ne ovat siis veronalaista tuloa Sveitsissä. Kreisschreibenin mukaan jopa 50 % principal-yhtiön myyntituloista voidaan kohdistaa ulkomaisten kumppanien toimintoihin ja vain 50 % niistä tuloista on Sveitsissä veronalaista tuloa. Sopimusvalmistustapauksissa 30 % myyntituloista voidaan kohdistaa valmistusprosessiin ja sen seurauksena niitä ei voida kohdistaa ulkomaisen kiinteän toimipaikan tuloksi.¹¹⁵ Siirtohinnoitteluohjeiden noudattaminen on tärkeää, jotteivät mahdolliset siirtohinnoitteluvoimat vaikuta tulojen allokointiin.

Kreisschreibenissa¹¹⁶ on esitetty seuraava esimerkki principal-yhtiön tulon kohdistamisesta sopimusvalmistusrakenteessa.

Voitto-osa	
Yhteenlaskettu nettovoitto	2000
Rahoitustuotot	-400
Muiden kuin tuotanto- ja myyntitoimintojen tuotot	-200
Tuotanto- ja myyntitoimintojen voitto (100%)	1400
Tuotannolle kohdistettava voitto (30 %)	420
Myyntitoiminnoille kohdistettava voitto (70 %)	980

¹¹⁴ Kälin 2005, s.4.

¹¹⁵ Nordlund 2002, s. 23.

¹¹⁶ Kreisschreiben Nro: 8, 18.12.2001.

Ulkomaille kohdistettavan tulon määrä on esitetty seuraavassa esimerkissä:

Voitto-osa	Yhteensä	Toisessa valtiossa	Sveitsissä
Tuotannon nettovoitto	420 (30%)		420
Myyntitoimintojen nettovoitto (50/50%)	980 (70%)	490	490
Rahoitustuotot	400		400
Muut tuotot	200		200
Verotettava nettovoitto	2000	490	1510

Kokonaisverorasitus kustannusten jakoa käyttävissä rakenteissa on yleensä noin 6-7 %, riippuen kantonien lainsäädännöstä, sopimusvalmistusrakenteissa noin 7-8 % myyntitulojen määrästä. Jotta ulkomaisia etuyhteydessä olevia myyntiyhtiöitä kohdeltaisiin ulkomaisina kiinteinä toimipaikkoina, on erittäin tärkeää tuoda sopimuksissa ilmi niiden välinen taloudellinen riippuvuussuhde. Kaikki tuotteiden myyntiin liittyvät riskit tulee kohdistaa sveitsiläiselle principal-yhtiölle. Siksi principal-yhtiössä täytyy työskennellä useita avainhenkilöitä, jotka ovat vastuussa sopimusmyyjien myyntitoimintojen koordinoinnista ja valvonnasta. Sveitsin näkökulmasta ei ole väliä, onko myyntitoimintoja suorittava yhtiö komissionäärin asemassa vai toimiiko se osto-myynti-yhtiönä.

Esimerkki: Suomalaisen A Oy:n sveitsiläinen tytäryhtiö X AG hankkii oikeuden toimia tiettyjen korkeaan voittoon johtavien kansainvälisten toimintojen keskuksena. Erityisesti X AG ottaa hoitaakseen myyntitoiminnot. Se hakee Sveitsin veroviranomaisilta päätöksen alhaisen verokannan noudattamisesta, jonka perusteella yritysvero kaikilta tasoilta on 7 %. X AG osoittaa Suomessa ja muissa valtioissa toimiville myyntiagenteille niiden tehtävät ja hallinnoi niiden toimintaa. Myyntiagenttien itsemääräämisoikeus on rajoitettu ja liiketoimintariski hyvin alhainen, sillä X AG on vastuussa toiminnasta. Myyntiagenteille kohdistettu voitto on rakenteen seurauksena alhainen, sillä X AG saa suuren osan voitoista, joka verotetaan Sveitsissä alhaisen verokannan mukaan.¹¹⁷

Principal-rakenteiden käyttöön verosuunnittelussa liittyy passiivisen tulon kohdistusongelma. Koska principal-yhtiöllä on käytettävissään usein suuria summia käteistä, se luonnollisesti

¹¹⁷ Kreisschreiben Nr:8, 18.12.2001.

pyrkii sijoittamaan ylimääräisen. Näistä sijoituksista saatu passiivinen tulo voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia, sillä sitä ei voida kohdistaa ulkomaille, vaan se on veronalaista tuloa Sveitsissä. Verosuunnittelullisesta näkökulmasta voidaan pyrkiä käyttämään offshore-tytäryhtiöitä tai sveitsiläis-luxemburgilaisia rahoitusrakenteita, jotta verorasitusta saataisiin alennettua. Sveitsissä ei ole väliyhteisölainsäädäntöä, joka estäisi tällaiset ratkaisut.¹¹⁸

Principal-rakenteen käyttöä täytyy myös harkita tarkasti Sveitsin ulkopuolisen verolainsäädännön kannalta. Se voi nousta kynnyksymykseksi helposti silloin, kun rakennetta ryhdytään toteuttamaan puhtaasti verotuksellisista syistä. Konsernin siirtyminen esimerkiksi sopimusvalmistusrakenteeseen täytyy olla liiketaloudellisesti perusteltua ja strategian käyttöönotto on suunniteltava huolellisesti. Toisen valtion verotusoikeus muodostuu silloin kun principal-yhtiön voitto perustuu tässä valtiossa oletetusti sijaitsevaan kiinteän toimipaikan tuloon. Tällöin toisella valtiolla on verotusoikeus myös osaan principal-yhtiön tulosta. Kiinteän toimipaikan muodostuminen tutkitaankin aina tapauskohtaisesti. Yrityksen tulisi siis esimerkiksi sopimusvalmistuksen käyttöönottoa harkittaessa lähteä liikkeelle nykytilasta ja siitä mitkä ovat yrityksen toiveet. Myös muiden lakiseikkojen huomioiminen on tärkeää verolainsäädännön lisäksi.¹¹⁹ Hallintotehtäviä suorittavien päätoimipaikkojen verotus vaihtelee 8 % ja 12 %:n välillä. Perustamisen yhteydessä ei synny suuria verokustannuksia Sveitsissä ja koska Suomessa ei ole exit tax- säännöksiä, voidaan veropohja siirtää myös siltä osin ilman veroseuraamuksia.

4.2.5 Muut etuoikeudet

Sveitsi tarjoaa kansainvälisille yhtiöille hyvät mahdollisuudet sijoittaa rahoitustoimintoja tarjoamalla veroetuja rahoitusyhtiöille. Sivuliikkeet, jotka suorittavat pankkien liiketoiminnan kaltaista toimintaa, ovat oikeutettuja etuihin rahoitusyhtiöinä. Kaikilla kolmella tasolla on mahdollista vähentää merkittävä osa tuotoista ennen veron määräämistä. Edellytykset rahoitusyhtiöetujen saamiselle ovat valtion tasolla sekä useimmissa kantoneissa samanlaisia. Sivuliikkeellä tulisi olla kolmen vuoden kuluessa perustamisesta varoja vähintään 100 miljoonaa frangia. Toiminnan tulee olla pääasiallisesti rahoitustoimintaa, esimerkiksi

¹¹⁸ Sauvaire – Müller 2006, s. 23.

¹¹⁹ Nordlund 2002, s.20. Verolainsäädännöstä on huomaittava myös erityisesti siirtohinnoittelu ja ALV-säännökset.

lainanantoa ja kassanhallintaa, eivätkä muusta kuin rahoitustoiminnasta syntyneet bruttotulot saa olla yli ¼ sivuliikkeen kokonaisbruttotuloista. Sivuliikkeen sveitsiläiselle tytäryhtiölle myöntämät velat tai ennakot eivät saa ylittää 10 prosenttia sivuliikkeen kokonaisvaroista.¹²⁰

Vähennyksen tekemisen taustalla on se, että jos sivuliike olisi pankki, se voisi olla pääomitettu sellaisella tavalla, että se saisi tehdä merkittäviä korkovähennyksiä.¹²¹ Tuloverotuksessa oletetaan, että sivuliikkeen toiminnot rahoitetaan lainalla, ja debt/equity-suhde on 10:1. Alikapitalisointisäännökset eivät sovellu näihin rakenteisiin, vaan ovat poikkeustapauksena yleisissä ohjeissa. Tällöin maksetut korot ovat sivuliikkeelle vähennyskelpoisia, mutta eivät veronalaista tuloa pääkonttorille.¹²² Seurauksena tästä rahoitusyhtiön verotettava tulos pienenee huomattavasti. Useimmiten tällaiset rahoitustoimintaan erikoistuneet sivuliikkeet ovat usein luxemburgilaisten yritysten tytäryhtiöitä.¹²³ Kantonit tarjoavat rahoitusyhtiöille omia etujaan, esimerkiksi Geneven kantoni myöntää rahoitusyhtiöiden nettotulosta lisävähennyksen tulon tyyppin mukaan.¹²⁴ Efektiivinen veroaste voi parhaimmillaan olla jopa alle 1 %.¹²⁵

Ennen 1.7.2005 Sveitsissä ovat olleet käytössä hallinnolliset 50/50- ja 80/20-metodit, jotka eivät ole olleet varsinaisia verokannustimia, vaan niillä on pyritty välttämään oikeudenkäyntejä kulujen vähennyskelpoisuudesta sekä voitonjaon oikeellisuudesta. Ne ovatkin siis lähinnä olleet verotettavan tuloksen laskemista helpottavia metodeja. Niillä määritettiin tiettyjen yritysten veron peruste esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, joissa yrityksen on ollut vaikeaa näyttää toteen syntyneitä kustannuksiaan. 50/50-käytännössä Sveitsiin perustetut kansainväliset myyntiyritykset, joiden pääasiallinen tarkoitus on ollut harjoittaa kauppaa Sveitsin ulkopuolella, ovat saaneet vähentää arvioituina kustannuksina 50 % bruttotuotostaan. Immateriaalipääomaa (intellectual property, esimerkiksi patentit ja lisenssit) hallinnoineet sivuliikkeet ovat saaneet vähentää 80 % ulkomaan bruttotuloistaan arvioituina kustannuksina. Kyseessä ovat yleisesti käytössä olleet käytännöt, joilla ei kuitenkaan ole ollut laillista perustetta.¹²⁶

¹²⁰ Oberson – Hull 2001, s. 72.

¹²¹ Oberson – Hull 2001, s.73.

¹²² Pennone & Partners 2005, s.16.

¹²³ BEDA 2007, s.4.

¹²⁴ Oberson – Hull 2001, s.73.

¹²⁵ Pennone & Partners 2005, s.17.

¹²⁶ Baumann 2005.

Valtion verohallinto ESTV on kesäkuussa 2005 antanut ohjeen, jossa se ilmoittaa luopuvansa kyseisten päätösten myöntämisestä.¹²⁷ Kaikkien kulujen tulee tästä lähtien olla taloudellisesti perusteltavissa ja toteen näytettävissä. Tämä on vastine OECD:n kritiikille, etteivät käytännöt toteuta arm's length-periaatetta. Ennen 1.7.2005 haetut päätökset ovat kuitenkin voimassa siirtymäajan vuoden 2008 loppuun asti. Kulujen vähennyskelpoisuudesta voi edelleen hakea sitovia etukäteisiä päätöksiä, niiden tulee kuitenkin perustua todellisiin liiketapahtumiin.¹²⁸

Samansuuntaista kehitystä on huomattavissa palveluyhtiöiden (service companies) kohdalla. Palveluyhtiöitä ovat yhtiöt, jotka tarjoavat teknistä, hallinnollista tai tieteellistä tukea saman konsernin yrityksille. Erityinen status on niille saatavilla siksi, että tuloksen määrittäminen on hankalaa kun kyseessä ovat samaan konserniin kuuluvat yhtiöt. Aiemmin valtion verohallinto on antanut ohjeet tuloksen määrittämisestä, mutta nykyään tulos tulee laskea arm's length-periaatteen mukaisesti ja vahvistuttaa veroviranomaisilla.¹²⁹ Tähän ja markkinaperiaatteen käyttöön on johtanut OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden noudattamiseen pyrkiminen. Markkinaperiaatteesta poikkeavat alhaisemmat siirtohinnot voivat kuitenkin erityistapauksissa olla mahdollisia. Tällaisiin tapauksiin on kuitenkin haettava kantonien veroviranomaisten hyväksyntä.

4.3 Tax holidays

Yksi Sveitsin tarjoamista verosuunnittelumahdollisuuksista on uusille yrityksillä ja kehitystä vaativille alueille perustetuille yrityksille mahdollinen verovapaus, joka voi kestää jopa 10 vuotta. Uusille yrityksille ei varsinaisesti ole saatavilla verokannustimia valtion tasolla, sillä DBG:ssä ei säädetä tällaisesta mahdollisuudesta. Tietyille taloudellisille kehitysalueille sijoittautuessa on kuitenkin mahdollista saada verohelpotuksia myös valtion tasolla hakemalla niitä taloudellisen asioiden valtionkansliasta¹³⁰, joka voi myöntää sen taloudellisten uudistusalueiden hyväksi annetusta avusta annetun päätöksen perusteella.¹³¹ Tämä niin kutsuttu Bonny Beschluss (The Bonny Decree) on annettu alun perin vuonna 1978 ja sen

¹²⁷ Kreisschreiben nr.9. 22.6.2005.

¹²⁸ Baumann 2005.

¹²⁹ Kälin 2005, s.4. Asiasta on annettu 19.3.2004 Kreisschreiben nro 4.

¹³⁰ Valtiontalouden kanslia eli Staatssekretariat für Wirtschaft, usein lyhennetty SECO.

¹³¹ Kyseinen asetus on nimeltään Verordnung über die Hilfe zugunsten wirtschaftlicher Erneuerungsgebiete

varsinainen voimassaoloaika päättyi 30.06.2006. Sitä on kuitenkin jatkettu, ja nykyisellään jatkoaika kestää 31.12.2008 asti. Päätöksessä on määritelty ne perusteet, joilla valtio voi myöntää erilaisia etuuksia uusille yrityksille. Näihin etuuksiin kuuluu pääasiallisesti aikarajoitteinen osittainen tai täydellinen verovapaus, mutta myös esimerkiksi lainatakuiden myöntäminen ja muut vastaavan kaltaiset avustavat toimet.

Valtio myöntää verolomia vain, jos yrityksen sijoittautumiskantoni myöntää sellaisen myös, eikä valtion myöntämän veroloman määrä ja pituus voi ylittää kantonin myöntämää. Kantonin myöntämä verovapaus ei kuitenkaan takaa valtion tax holidayn saamista. Mm. Geneven, Zürichin ja Zug:n kantoneihin perustettavat yritykset eivät voi saada valtion vapautusta. Valtion myöntämän veroloman laajuus riippuu sijoituksen taloudellisten vaikutusten laajuudesta, joka määritetään Bonny Beschlussin mukaan. Tärkeimpiä tekijöitä ovat suunnitellun investoinnin taso, tarvittujen tuotteiden ja palveluiden määrä sekä yhteistyö paikallisten tutkimus- ja opetuslaitosten kanssa.¹³² Valtion tasolla ollaan tulevaisuudessa siirtymässä siihen, että verolomista otetaan säädös lakiin. Näillä näkymin tällainen säädös tulee voimaan vuonna 2009, eikä se ole laajuudeltaan yhtä kattava kuin Bonny Beschluss.

Koska valtion myöntämä veroloma riippuu aina kantonin myöntämästä, voidaankin katsoa, että tärkeintä on tutkia verohelpotusten saamista kantonien ja kuntien tasolla. Verovapauden tai veron alennuksen määrä ja kesto riippuu useista seikoista, muun muassa sijoituksen suuruudesta ja lajista, luotujen työpaikkojen määrästä sekä taloudellisista suunnittelunäkymistä.¹³³ Periaatteessa perusteet ovat samansuuntaiset kuin valtion tasollakin. Esimerkiksi Zugin kantonissa kaikki vaatimukset löytyvät kantonin verolaista, eli vaatimuksina ovat useiden työpaikkojen ja harjoittelijan paikkojen luominen, osallistuminen Zugin alueen taloudellisten edellytysten jatkuvaan kehittämiseen sekä innovatiiviseen taloudelliseen toimintaan. Valtion veroloman edellytyksenä on esimerkiksi sijainti tietyllä alueella, yrityksen on oltava pääasiassa tietynlaista toimintaa (esim. tuotanto) harjoittava ja sen on luotava vähintään 20 työpaikkaa, mikäli kyseessä on palvelualan yritys.

StHG 23.3 §:n mukaan kantonit voivat säätää sellaisia lakeja, jotka myöntävät verovapauden uudelle yritykselle tai sellaiselle yritykselle, jonka liiketoiminta muuttuu tai laajenee

¹³²KPMG 2006b

¹³³ Oberson – Hull 2001, s. 74.

huomattavasti. Laki oikeuttaa myöntämään vapautuksen perustamisvuodelle ja seuraavalle yhdeksälle vuodelle. Esimerkiksi Geneven kantonissa laki yritysverotuksesta käyttää tämän mahdollisuuden kokonaan. Laissa on siis säädetty täysin StHG:n mukaisista säännöksistä. Veroalennuksen määrä sellaisissa tapauksissa, joissa verovapautta ei saada kokonaan, on yleensä 30–40 %.¹³⁴ Mikäli verovapaus on täydellinen, koskee se myös minimiveron määrää. Palvelutoimintaa harjoittavien yhtiöiden osalta on yleensä mahdollisuus maksimissaan 50 %:n tax holidayn saamiseen.

Tax holiday-päätöksen saaminen edellyttää yhtiöltä myös usein sitoutumista tiettyihin ehtoihin toiminnan aikana. Esimerkiksi Bernin kantonissa yritykselle myönnetty verovapausjakso sitoo rajoittaa yhtiön osingonjakoa. Yhtiön tulee neuvotella Berne Economic Development Agencyn, sekä veroviranomaisten kanssa mikäli osinkoa halutaan jakaa verovapauden aikana.¹³⁵ Tämä aiheuttaa rajoitteita verosuunnittelumahdollisuuksiin, mikäli voittoa halutaan jakaa omistajille. Usein yritys voikin hyötyä paremmin erityisten verostatusten käyttämisestä, kuin tax holidaysta.

Esimerkki: Suomalainen Oy X Ab perustaa Sveitsiin lääketeollisuuden tuotteita valmistavan yrityksen. Yritys perustetaan Bernin kantonissa sijaitsevan Emmentalin alueelle. Päätoimialana on lääketeollisuuden harjoittaminen eli lääkkeiden valmistaminen ja toiminta suoritetaan paikkakunnalle rakennettavassa tehtaassa. Valmiit tuotteet on tarkoitus viedä Sveitsistä Suomeen ja Ruotsiin. Uusia työpaikkoja luodaan 50, joihin palkataan paikallista, ammattitaitoista työvoimaa. Lisäksi työvoimaa tarvitaan tehdasrakennuksen rakentamiseen. Perustettava Y AG voi hakea BEDA:n viranomaisten avulla päätöstä tax holidayn saamiseksi. Koska Y AG täyttää kaikki pääasialliset vaatimukset, ja on sijoittautunut Emmentalin alueelle, jonka liike-elämää valtio tukee, on sillä hyvin suuret mahdollisuudet saada veronalennus sekä valtion että kantonien tasoilla.

¹³⁴ Oberson – Hull 2001, s.74.

¹³⁵ BEDA 2007, s.5.

5 Voiton siirto ja verosuunnittelu

5.1 Rahoitusmuodon valinta verosuunnittelun näkökulmasta

Konsernin ulkomaantoiminnan yhteydessä on yrityksen rahoitus järjestettävä mahdollisimman verotehokkaalla tavalla. Toiminnan rahoituksen suunnittelulla pyritään minimoimaan sekä asuin- että lähdevaltion tuloverojen määrää, joten konsernin sisäisten rahavirtojen suunnittelun tulee kohdistua sekä maan sisäisiin että rajat ylittävään verosuunnitteluun. Tärkeitä tekijöitä rahoituksen suunnittelussa ovat myös varojen hallintaan liittyvät tavoitteet sekä voittojen kotiuttaminen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Rahoitusrakenteen kokonaissuunnittelun tärkeimmät elementit ovat rahoitusmuodot, yhtiömuodot sekä verolainsäädäntöön liittyvät kysymykset.

Yleensä kannattaa tehdä vähennykset korkean verotuksen valtiossa ja tulouttaa tulot matalan verotuksen valtiossa. Toisensuuntaisia konsernin sisäisiä rahavirtoja kannattaneen pyrkiä välttämään. Nimenomaisesti verokantoihin liittyvä verosuunnittelu kohdistuu usein investointien järjestämiseen verotehokkaalla tavalla. Lisäksi voidaan pyrkiä sijoittamaan rahoitus ja aineettomat oikeudet mahdollisimman järkevällä tavalla. Suunnittelua rajoittavat kuitenkin varsinkin emoyhtiön asuinvaltiossa markkinaehtoperiaate ja väliyhteisölainsäädäntö. Verosopimuksen hyödyntämisestä verosuunnittelussa taas voivat rajoittaa erityiset säännökset, tässä tapauksessa Sveitsin Anti-Missbrauch-säännökset.

Yrityksen rahoitus voidaan järjestää useimmiten joko oman tai vieraan pääoman muotoisena. Lisäksi käytössä voivat olla erilaiset hybridi- ja johdannaisinstrumentit. Eroja oman pääoman sijoituksen ja puhtaan velan käyttämisen välillä on useita. Suurimpia eroja ovat vieraan pääoman tuoton riippumattomuus yrityksen voitosta sekä pääomasijoituksen tuottamat äänioikeudet, joita annettu velka ei aikaansaa. Vieraalla pääoman palautus tapahtuu yleensä etukäteen sovitulla tavalla, kun taas oman pääoman tuotto syntyy esimerkiksi maksettuina osinkoina yrityksen toiminnan tuloksen mukaisesti. Verosuunnittelun kannalta tärkeitä tekijöitä ovat erot maksettujen erien vähennyskelpoisuudessa ja veronalaisuudessa.

Rahoitusmuotona voidaan käyttää myös erilaisia hybridi-instrumentteja, jotka asettuvat puhtaan oman ja vieraan pääoman välimaastoon. Jokainen valtio määrittelee itse hybridi-instrumenttien sijoittumisen tälle kartalle käytettyjen instrumenttien ominaisuuksien

perusteella, sillä niillä on usein molempien rahoitusmuotojen piirteitä. Esimerkkejä hybridi-instrumenteista ovat ikuinen velka tai yhtiön voittoon sidottu lainan korko.¹³⁶ Pääasiallinen tuntomerkki on siis se, ettei käytettyä rahoitusmuotoa voida selkeästi kategorioida joko omaksi tai vieraaksi pääomaksi. Hybridien tulkintaeroja voidaan käyttää hyväksi kansainvälisessä verosuunnittelussa.

5.2 Osingot

5.2.1 Rajat ylittävä osingonjako

Kansainväliset konsernirakenteet johtavat usein tilanteisiin jossa osinkoa maksetaan rajojen yli yhtiöstä toiseen. Osinkotuloja syntyy silloin, kun voittoja jaetaan yhdestä valtiosta toisissa valtioissa asuville osakkeenomistajille. Tällöin syntyy sekä kansainvälistä taloudellista kahdenkertaista verotusta, että kansainvälistä juridista kahdenkertaista verotusta. Näiden poistamismahdollisuuksiin joudutaan siis ottamaan kantaa lähes joka tilanteessa. Suomen ja Sveitsin välisissä tilanteissa näihin liittyviä säännöksiä on molempien sisäisissä lainsäädännöissä, kahdenvälisessä verosopimuksessa sekä EU:n ja Sveitsin välisissä sopimuksissa.

Osinkojen verotus riippuu pitkälti niiden luonteesta. Lähtökohtaisesti ero voidaan tehdä suorasijoitusosinkojen ja portfolio-osinkojen välillä. Suorasijoitusosingosta on kyse silloin, kun yhtiöiden välillä vallitsee omistussuhde, joka ylittää tietyt rajat. Portfolio-osinkoja taas ovat muut osingot, eli esimerkiksi luonnollisten henkilöiden saamat osingot. Suorasijoitusosingon omistusraja voi vaihdella eri oikeuslähteissä. Lisäksi verovelvollisuusasema muuttaa osingonsaajan verotusta. Suomessa rajoitetusti verovelvollisen Suomesta saadut osingot ovat Suomessa veronalaista tuloa ja verotus tapahtuu lähdeverotuksena.¹³⁷ Muista maista saadut tulot eivät ole rajoitetusti verovelvolliselle veronalaista tuloa. Rajoitetusti verovelvollisen Suomessa olevan kiinteän toimipaikan saamat osingot ovat kuitenkin normaalin tuloverotusmenettelyn piirissä. Lähdeverotustapauksissa on kuitenkin huomioitava verosopimuksen säännökset.

¹³⁶ Helminen 2007, Luku 9. Alikapitalisointi ja hybridi-instrumentit. Hybridi-instrumentit.

¹³⁷ LähdeVL 3 §.

5.2.2 Osingon käsitteestä

Osinko-nimike voi käsittää eri maiden lainsäädännössä eri asioita. Suomen sisäisessä verolainsäädännössä ei ole kattavaa osingon määritelmää. Osingon käsite on kuitenkin suppea, eikä se sisällä esimerkiksi peiteltyä osingonjakoa.¹³⁸ Osingon maksajana on verosopimuksen 10.1. artiklan mukaan oltava yhtiö. Suomen ja Sveitsin välisen verosopimuksen 10 artiklan 5 kappaleen mukaan osinkotulon määritelmä on seuraava: ”tulo, joka on saatu osakkeista tai muista voitto-osuuteen oikeuttavista oikeuksista, jotka eivät ole saamisia, samoin kuin muista yhtiöosuuksista saatu tulo, jota sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa voiton jakava yhtiö asuu, kohdellaan verotuksellisesti samalla tavoin kuin osakkeista saatua tuloa”.

Suomen ja Sveitsin välisessä verosopimuksessa ei ole erityistä määräystä siitä, että osingon saajan tulee olla nk. beneficial owner, eli osingon todellinen taloudellinen saaja. Kuitenkin esimerkiksi Sveitsin kansainvälisessä vero-oikeudessa on katsottu beneficial owner-vaatimuksen olevan voimassa ilman erillistä määräystäkin.¹³⁹

5.2.3 Sveitsistä maksettujen osinkojen lähdeverotus

Sveitsissä kannetaan lähdeveron kaltaista veroa tietyistä tuloista. Yhtiö joutuu lähdeverotuksena toimitettavan veron (Verrechnungssteuer) kohteeksi saadessaan tuloja sveitsiläisestä liikkuvasta pääomastaan, eli esimerkiksi koroista ja osingoista. Muita lähdeverotuksen kohteena olevia tuloja ovat sveitsiläiset arpajaisvoitot sekä jotkut vakuutusurituksiset, kuten henkivakuutuksista saadut korvaukset.

Lähdeverotuksesta säädetään erillisessä laissa (VStG) ja sen perustuslaillinen perusta löytyy BV 132.2 §:stä. Veron pidättää tulon maksaja, joka tilittää sen eteenpäin liittovaltion veroviranomaisille. Pääomavarallisuudesta saatuna tulona pidetään lain mukaan korkoja, osinkoja, voitto-osuuksia sekä muita vastaavia tuloja, jotka on saatu kotimaisista lähteistä. Lähdeveron määrä niistä on 35 %. Huomionarvoista on, etteivät rojalit ole lähdeveronalaista tuloa.

¹³⁸ Helminen 2007, Luku 9. Osinko.Osinkotulon käsite.

¹³⁹ Oberson – Hull 2001, s. 120.

Yleisimmät yritysten kohdalla lähdeverotuksen alaiset tulot ovat:

1. Obligaatioista ja muista velkainstrumenteista saadut korot
2. Sveitsiläisissä pankeissa ja rahalaitoksissa olevista talletuksista saadut korot
3. Oikeushenkilöiltä saadut voitonjakovarot (osingot)
4. Tuotot sijoitusrahastoista ¹⁴⁰

Lähdeverotuksella pyritään ensisijaisesti estämään veronkiertoa, sillä sen avulla saadaan verovelvollinen ilmoittamaan tulot, joista lähdevero on pidätetty. Vero palautetaan tietyn edellytyksin verovelvolliselle hyvittämällä se kantonin tai kunnan verosta tai korvaamalla sen muuten, joten periaatteessa lähdevero ei jää Sveitsissä asuvalle lopulliseksi veroksi, mikäli verovelvollinen ilmoittaa tulon oikein lopullisen verotuksen yhteydessä.¹⁴¹ Oikeushenkilöiden kohdalla käytäntö on hieman erilainen. Hyvitysedellytyksenä on, että saatu lähdeverotuksen alainen tulo on kirjattu tuloksi, ja valtio hyvittää veron käteisenä suoraan yritykselle. Verrechnungsteuer-termi kääntyykin suomeksi sananmukaisesti lähinnä kuittaus- tai tilitysveroksi.

Yhtiöt, joita ei katsota Sveitsissä asuviksi, joutuvat lähtökohtaisesti tilanteeseen, jossa lähdevero jää lopulliseksi veroksi. Aiemmin yritys on voinut hakea hyvitystä Sveitsistä jälkikäteen verosopimuksen perusteella, mikäli valtioiden välillä sellainen on asiaa koskien ollut. Tällöin esimerkiksi Suomeen maksetuista osingoista on ensin pidätetty 35 % tulon lähteellä, jonka jälkeen osingonsaaja on voinut kolmen vuoden kuluessa hakea verosopimuksen salliman lähdeverotuksen ylittämää määrää takaisin Sveitsin veroviranomaisilta. Vain yhtiöt, joiden kotipaikka on Yhdysvalloissa ja Saksassa, ovat olleet oikeutettuja saamaan suoran hyvityksen jo tulon lähteellä. Vanha käytäntö on kuitenkin osoittautunut hankalaksi ja aiheuttanut kassavirtaongelmia hitaan edestakaisen rahaliikenteen vuoksi. 1.1.2005 alkaen ovat kotimaiset (sveitsiläiset) tytäryhtiöt olleet oikeutettuja hakemaan lupaa vähentää hyvitys suoraan myös muissa maissa kotipaikkansa omaaville yhtiöille maksettujen osinkojen kohdalla. Tämä on mahdollista mikäli ulkomainen osingon vastaanottava yritys omistaa suoraan vähintään 20 prosenttia sveitsiläisestä osinkoa jakavasta

¹⁴⁰ Oberson – Hull 2001, ss. 45-50

¹⁴¹ Steuerinformationen 2005, s.9.

yhtiöstä.¹⁴² Käytännössä siis osingot ulkomaisille emoyhtiöille eivät ole lähdeverotuksen kohteena kuin poikkeustapauksissa, sillä niiden kohdalla käytetään erityistä ilmoitusmenettelyä ja ne verotetaan nettosummasta lopullisen verotuksen yhteydessä.

15.7.2005 ESTV antoi ohjeet EU:n ja Sveitsin kahdenvälisen sopimuksen 15 § soveltamisesta.¹⁴³ Kyseinen pykälä käsittelee osinkojen, korkojen ja rojaltien lähdeverotusta. Lähtökohtana on EU:n emotytärtyhtiödirektiivin soveltaminen sveitsiläisiin yhtiöihin ja se on saatu osittain vastalahjaksi EU:n säästödirektiivineuvotteluissa. Sen mukaan maksetut osingot eivät ole veronalaisia, mikäli emoyhtiö omistaa suoraan (ja on omistanut vähintään kaksi vuotta) vähintään 25 % tytäryhtiöstä, molemmat yhtiöt ovat yritysverovelvollisia ja toinen yrityksistä sijaitsee EU:ssa ja toinen Sveitsissä. Transaktio ei myöskään saa olla ristiriidassa kotimaisten tai sopimusperusteisten petoksien tai hyväksikäytön estoa koskevien säännösten kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että on kuitenkin mahdollista soveltaa esimerkiksi voimassa olevia muita verosopimuksia.¹⁴⁴

Bilateraalisopimuksen säännöksiä tulee soveltaa verosopimuksista riippumatta, jos omistusosuusraja on ollut korkeampi tai osingoista on pidätetty lähdeveroa. Sopimuksen 15.3 artikla kuitenkin rajoittaa käyttöä, mikäli kaksinkertaista verotusta koskevissa sopimuksissa on sovittu edullisemmista ehdoista. Suomen kohdalla tämä tarkoittanee sitä, että Sveitsistä maksettujen suorasijoitusosinkojen omistusosuusraja on verosopimukseen tehtyjen muutosten jälkeen 20 %.¹⁴⁵ Käytännössä sopimus toimii siis kumpaankin suuntaan, sekä Sveitsistä että Sveitsiin maksettujen osinkojen, korkojen ja rojaltien kohdalla, vapauttaen sen piiriin kuuluvat yhtiöt lähdeverotuksesta.

Mikäli Sveitsistä maksettu osinko ei täytä bilateraaliosopimuksen verovapautta koskevia vaatimuksia, lähdeverotusta koskevat säännökset löytyvät verosopimuksesta. Verosopimuksen 10.2 artiklan mukaan suomalaiselle osingonsaajalle maksetun osingon lähdevero ei saa ylittää 10 %:a. Lähdevero hyvitetään Suomessa, mikäli vastaavasta tulosta

¹⁴² Katso tarkemmin Baumann 2004.

¹⁴³ Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus säästöjen tuottamien korkotulojen verotuksesta annettussa neuvoston direktiivissä 2003/48/EY säädettyjä toimenpiteitä vastaavista toimenpiteistä

¹⁴⁴ Huber – Helbing – Wetli – Klaus 2005, s.2.

¹⁴⁵ Ks. pöytäkirja 92/2006 tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1991 tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan muuttamiseksi 1 artikla koskien sopimuksen 10 artiklan muuttamista.

kannetaan veroa. Hyvitys lienee mahdollinen esimerkiksi silloin, kun suomalaisen yrityksen omistusosuus sveitsiläisestä julkisesti noteeratusta yhtiöstä on alle 10 %, eli osinko katsotaan portfolio-osingoksi, eivätkä verovapauden edellytykset Suomessa täyty, joten osinkotulo on osittain veronalaista. Tällöin Suomeen maksetusta verosta voidaan hyvittää Sveitsiin maksettua veroa vastaava määrä.

5.2.4 Suomalainen yhteisö Sveitsistä maksetun osingon saajana

Osingonsaajan verotus Suomessa riippuu pitkälti saadusta osingosta. Yhteisöjen saamat osingot ovat EVL 6a §:n mukaan hyvin pitkälti verovapaita. Suomalaisen yhtiön sveitsiläiseltä tytäryhtiöltään saamien osinkojen verovapaus perustuu kuitenkin verosopimukseen. Verosopimuksen 23.1 artiklan b-kohdan perusteella saadut osingot vapautetaan Suomen verosta, silloin kun suomalainen yhtiö omistaa välittömästi vähintään 10 % tytäryhtiön osingoista. Nämä suorasijoitusosingot ovat verovapaita tulolähteestä ja omaisuuslajista riippumatta.¹⁴⁶ Verosopimus ei kuitenkaan rajoita yhtiön verottamista siitä voitosta, josta osinko maksetaan, eli se ei puutu Sveitsin tytäryhtiön voittoja koskevaan verotusoikeuteen. Verosopimuksen 23 artikla vastaa EU:n emo-tytäryhtiödirektiivin säännöksistä johdetun EU:n ja Sveitsin toisen bilateraaliosopimuksen 15 artiklan määräyksiä.

Suomalaisen emoyhtiön saamat osingot ovat siis hyvin pitkälti verovapaita. Poikkeuksia pääsääntöön kuitenkin on. Mikäli osinkoja ei ole määritetty verovapaiksi EVL 6a §:n tai verosopimuksen perusteella, ne voivat olla veronalaista tuloa. Suomessa yleisesti verovelvollista yhtiötä voidaan verottaa osittain esimerkiksi sellaisista Sveitsistä saaduista osingoista, jotka eivät täytä suorasijoitusosingon omistusosuusvaatimuksia, eli ns. portfolio-osingoista. Osittain veronalaisista osingoista on 75 % veronalaista tuloa, josta maksetaan veroa 26 %:n yhteisöverokannan mukaan, ja 25 % on verovapaata tuloa. Sellaiset osingoiksi katsottavat tulot, jotka eivät kuulu verosopimuksen osinkoartiklan piiriin, ovat Suomessa kokonaan verotettavaa tuloa, ja niistä maksettavan veron määrä on yhteisöverokannan mukaisesti 26 %.

¹⁴⁶ Helminen, 2007. Luku 9. Osinko. Yleisesti verovelvollisen ulkomailta saadut osingot. Kotimaisen yhteisön ulkomailta saamat osingot.

5.3 Korkotulot

5.3.1 Koron käsite

Koron käsitteen määrittäminen on erityisen tärkeää rajat ylittävien korkojen tilanteessa. Määritelmät voivat vaihdella huomattavasti sisäisessä lainsäädännössä ja verosopimuksessa, jotka yleisimmin perustuvat OECD:n malliverosopimukseen. Niiden perusteella määritellään korkotulo niiden omia tarkoituksia varten, eli sisäisen lainsäädännön tarkoitusta varten sovelletaan sisäisen lainsäädännön määritelmää ja verosopimuksen tarkoituksia varten siitä löytyvää määritelmää. Sisäisen lainsäädännön koron käsite ei yleensä ole merkityksellinen verosopimustilanteessa, vaan kaikki sopimuksessa mainitut erät katsotaan koroiksi, riippumatta siitä miten niitä käsitellään sisäisessä lainsäädännössä. Eroja voi syntyä myös silloin, kun verosopimuksen perusteella tulo määritellään osingoksi, mutta sisäisessä lainsäädännössä sovelletaan koron käsitettä.

Sveitsin ja Suomen välisessä verosopimuksen 11.2 artiklassa korko on määritelty kaikenlaatuisista saamisista saaduksi tuloksi. On yhdenmukaista, onko saamiset turvattu kiinteistökiinnityksellä tai liittyykö niihin oikeus osuuteen velallisen voitosta vai ei. Erityisesti korko tarkoittaa tuloja, jotka saadaan valtion antamista arvopapereista, obligaatioista tai debentureista. Käsite ei kuitenkaan kata maksun viivästymisen johdosta suoritettavia sakkomaksuja.¹⁴⁷

Suomen sisäisessä lainsäädännössä korkona pidetään myös mille tahansa saamiselle maksettua tuottoa niiden nimityksestä huolimatta. Käsitteen katsotaan kattavan kaikki sellaiset erät, jotka määräytyvät ajan, korkoprosentin ja velkapääoman funktiona.¹⁴⁸ Kansainvälisissä tilanteissa koron käsitteen ulkopuolelle jäävät TVL 9.2 §:n mukaan ainakin ne erät, jotka on maksettu lainansaajan omaan pääomaan rinnastettavalle pääomansijoitukselle. EVL 18.1 §:n mukaan korkostatusta ei kuitenkaan poista se, että korko on riippuvainen liikkeen tuloksesta. Keskeistä on rajanveto erilaisten vieraan pääoman ja oman pääoman välimaastossa oleville instrumenteille maksettujen tuottojen välillä.¹⁴⁹

¹⁴⁷ Katso koron käsitteestä verosopimuksissa tarkemmin esim. Helminen 2007.

¹⁴⁸ Helminen, 2007. Luku 9. Korko. Korko sisäisessä lainsäädännössä.

¹⁴⁹ Helminen, 2007. Luku 9. Korko. Korko sisäisessä lainsäädännössä. Kansainväliset tilanteet.

Etuyhteystilanteessa yhteisöjen välillä maksetuista koroista voi syntyä tilanteita, joissa verosopimuksen mukaan katsotaan syntyvän ylikorkoa. Verosopimuksen 11.4 artiklan mukaan ylikoron muodostuminen tapahtuu silloin, kun maksetut korot ovat suurempia, kuin mitä ne olisivat sellaisessa tilanteessa, jossa yhteisöjen välillä ei olisi etuyhteyttä. Tällöin korkoa koskevia verosopimuksen määräyksiä sovelletaan vain siihen osaan, joka riippumattomien yhteisöjen maksamien korkojen määrää vastaava määrä. Ylittävästä osasta voidaan verottaa kummankin sopimusvaltion lainsäädännön mukaan, huomioiden kuitenkin verosopimuksen määräykset.

5.3.2 Korkojen lähdeverotus

Sveitsissä on käytössä sisäinen lähdevero eli Verrechnungssteuer myös korkojen osalta. Sveitsiläinen koron maksaja on siis lain mukaan lähtökohtaisesti veloitettu pidättämään aina 35%:n lähdeveron, oli koron saaja kotimainen tai ulkomainen. Veron ennakonpidätysluonteen mukaan pidätetyt lähdeverot on hyvitetty verovuoden päättyessä maksuunpantavista veroista. Kotimaisten yhtiöiden välillä maksettujen korkojen kohdalla kuittausmenetelmä on ollut käytössä jo useamman vuoden, sillä verojen edestakaisista tilityksistä on syntynyt suuria kustannuksia. Ulkomaille maksetut korkotulot ovat aiheuttaneet myös rasitetta sekä vastaanottavalle että maksajaosapuolelle, joten käytännössä nykyään voidaan hakea jo etukäteen kuittausta. Verrechnungsteuer joudutaan maksamaan täysimääräisenä lähinnä niissä tilanteissa, joissa ei ole verosopimusta.

EU:n ja Sveitsin välisen bilateraalisopimuksessa 15.2 artiklassa säädetään yhtiöiden välillä maksettujen korkojen lähdeverovapaudesta. Samoin kuin osinkojen kohdalla, 15.2 artiklaa sovelletaan tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta silloin, kun se luo edullisemmat olosuhteet kuin kansalliset tai verosopimusmääräykset. Verovapauteen oikeuttavana omistusrajana on 25 %:n suora omistus ja aikarajana vähintään kaksi vuotta. Osingoista poiketen korot voidaan maksaa verovapaasti myös sellaisten yritysten välillä, joista molemmista kolmas yritys omistaa vähintään 25 %. Korkoja koskevat säännökset soveltuvat myös kiinteisiin toimipaikkoihin.

Suomen ja Sveitsin välisessä verosopimuksessa on kuitenkin lähdeverotus kielletty. Verosopimuksen 11.1 artiklan mukaan korosta verotetaan vain koronsaajan asuinvaltiossa. Näin ollen lähdeverotusta ei voi syntyä verosopimuksen ollessa voimassa sellaisista tuloista, jotka kuuluvat koron käsitteen piiriin. Koska bilateraaliosopimuksen määräyksiä voidaan soveltaa vain silloin, kun se tuottaa verosopimusta paremman lopputuloksen, ei tässä tapauksessa sen määräyksillä ole merkitystä.

5.3.3 Suomalainen yhteisö Sveitsistä maksetun koron saajana

Suomalaiselle yhteisölle ulkomailta maksetut korkotulot ovat EVL:n mukaan liikeomaisuudesta saatuna tuottona normaalia yhteisöveron alaista tuloa. Näin ollen myös korkotuloihin liittyvät mahdolliset kulut ovat vähennyskelpoisia. Yrityksen korkotuloja on lähtökohtaisesti pidettävä liiketuloina riippumatta siitä, miten rahoitusomaisuus on sijoitettu tuottamaan korkoa.¹⁵⁰

Koska verosopimus estää korkotulojen lähdeverotuksen, ei kahdenkertaisen verotuksen poistamista koskevia tilanteita synny. Poikkeuksena on ulkomailla olevaan kiinteään toimipaikkaan liittyvä korko, jolloin kiinteän paikan sijaintivaltiolla on verotusoikeus ja Suomi poistaa kaksinkertaisen verotuksen verosopimuksen mukaisesti.

5.4 Rojaltit

Rojaltimaksulla tarkoitetaan immateriaalioikeuksien käyttöoikeuden luovutuksesta korvauksena saatua tuloa. Immateriaalioikeuksia voivat olla esimerkiksi patentit, lisenssit ja tietotaito. Suomen ja Sveitsin välisen verosopimuksen määritelmä rojaltista on seuraava: ”... kaikkia suorituksia, jotka saadaan korvauksena kirjallisen, taiteellisen tai tieteellisen teoksen, siihen luettuina elokuvafilmi sekä televisio- tai radiolähetyksessä käytettävä filmi tai nauha, tekijänoikeuden sekä patentin, tavaramerkin, mallin tai muotin, piirustuksen, salaisen kaavan tai valmistusmenetelmän käyttämisestä tai käyttöoikeudesta tahi kokemusperäisestä teollis-, kaupallis- tai tieteellisuonteisesta tiedosta.” Sisäisten lainsäädäntöjen määritelmillä ei verosopimustilanteessa ole merkitystä kuin sisäisen lainsäädännön omia tarkoituksia varten.

¹⁵⁰ Andersson – Ikkala 2005, s. 51.

EU:n ja Sveitsin välisessä bilateraalisopimuksessa on sovittu myös rojaltien lähdeverotuksesta. Sopimuksen korkoja koskevan artiklan säännökset soveltuvat myös rojaltituloon. Suomen ja Sveitsin välisen verosopimuksen pääsääntönä kuitenkin on, että rojaltista saa verottaa vain asuinvaltio, eli bilateraalisopimuksen määräyksiä ei sovelleta, sillä ne johtaisivat verosopimusta huonompaan lopputulokseen.

Suomessa rajoitetusti verovelvollista ei siis lähtökohtaisesti veroteta lainkaan Sveitsistä saadusta rojaltitulosta. Ainoa poikkeus on kiinteään toimipaikkaan liittyvä tulo. Rajoitetusti verovelvollinen yhteisö maksaa Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan liittyvistä tuloista yhteisön tuloveroa 26 %:n mukaan (LähdeVL 15.3§). Sveitsistä Suomessa yleisesti verovelvolliselle maksetut rojalit taas ovat täällä täysin veronalaista tuloa. Sveitsillä ei ole niihin verosopimuksen 12.1 artiklan perusteella lainkaan verotusoikeutta, eli Sveitsin Verrechnungssteueria ei voida pidättää minkään suuruisena. Yhteisön saama rojaliti on Suomessa normaalia yhteisöverokannan alaista tuloa. Mikäli tulo kuitenkin liittyy Sveitsissä sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, on Sveitsillä oikeus verottaa kiinteän toimipaikan tuloa. Tällöin Sveitsin vero poistetaan Suomessa hyvitysmenetelmää käyttäen liiketulon käsittelyn mukaisesti.¹⁵¹

5.5 Rahoitusmuotojen vertailua

Verosuunnittelullisesta näkökulmasta on yleensä kannattavinta tehdä vähennykset korkean verotuksen maassa ja tulouttaa matalan verotuksen maassa. Toisensuuntaisia konsernin sisäisiä tulovirtoja kannattaneen välttää. Lähtökohtaisesti Sveitsin yritysverokanta on Suomea alempi.

Sveitsistä Suomeen maksetut osingot ovat hyvin pitkälti lähdeverosta vapaita. Ainoastaan alle 10 %:n omistuksissa voi portfolio-osinkojen osalta kyseeseen tulla lähdeverosäännösten soveltuminen Sveitsissä. Maksettu osinko ei ole maksajayhtiölle vähennyskelpoista menoa eikä useimmiten Suomessa saajayhtiön veronalaista tuloa. Käytännössä osingonjako on siis

¹⁵¹ Helminen 2007. Luku 10.

useimmiten verovapaa voitonjakometodi sellaisten yhteisöjen välillä, joiden omistusosuudet ylittävät vaaditut määrät.

Suomalaisen yhtiön Sveitsissä sijaitsevalle yhtiölle antaman lainan korot ovat maksajalleen vähennyskelpoisia kuluja. Ne ovat tietyissä tilanteissa myös lähdeverovapaita. Mikäli edellytykset eivät täyty, on Sveitsin perimä lähdevero melko korkea. Lisäksi korot ovat saajalleen veronalaista tuloa, eli Suomessa niistä maksetaan 26 % veroa. Sama pätee myös rojalteihin. Siksi niiden käyttö rahoitusrakenteiden valinnassa kannattaakin järjestää niin päin, että ne ovat vähennyskelpoisia korkean verotuksen valtiossa.

Sveitsistä Suomeen tapahtuvassa voitonsiirrossa käyttökelpoisimmalta rahoitusmuodolta vaikuttaisi siis oman pääoman ehtoinen sijoitus, jonka perusteella maksetut osingot voidaan useimmiten siirtää verovapaasti. Koska Sveitsin verotus on lähtökohtaisesti alhaisempi kuin Suomessa, ei korkojen ja rojaltien vähentäminen kuluna ole yhtä edullista. Esimerkiksi sveitsiläisen nollaverotuksella toimivan holding-yhtiön tulojen kotiutus voisi tapahtua verovapaasti.

5.6 Verosuunnittelussa erityisesti huomioitavia säännöksiä

5.6.1 Alikapitalisointi

Ulkomaantoimintojen rahoituksen suunnittelun yhteydessä tulee aina huomioida tytäryhtiön sijaintivaltion voimassa olevat säännökset tytäryhtiön emoyhtiöltä saaman oman pääoman ehtoisen ja velkarahoituksen suhteesta.¹⁵² Vieraan pääoman mahdollisesti tarjoamat veroedut voidaan menettää, mikäli etuyhteystilanteissa käytetyn vieraan ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen suhde on ylimitoitettu. Lähtökohtaisena periaatteena etuyhteydessä olevien yhtiöiden välillä suoritetuissa rahoitusjärjestelyissä tulee olla markkinaehtoperiaatteen noudattaminen. Sveitsin ja Suomen välisissä rahoitusjärjestelyissä ei kuitenkaan ole välttämättä ylipäänsäkään kannattavinta järjestää sveitsiläisen tytäryhtiön toimintaa vieraan pääoman ehtoisena.

¹⁵² Malmgrén 2006, s. 47.

Sveitsissä on annettu alikapitalisointikielto sekä DBG 65 §:ssä että StHG 24.1c §:ssä. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että korko, joka maksetaan pääomaksi katsottavalle lainalle, ei ole vähennyskelpoinen. Koron saajaa voidaan verottaa osinkoon verrattavissa olevasta tulosta niissä tapauksissa, joissa etuyhteisyryykseltä saatu laina muodostaa liian suuren osan yrityksen pääomasta, vaikka korko olisikin markkinaehtoinen. Tällöin koron maksaja joutunee pidättämään maksetusta korosta 35 %:n ennakonpidätyksen (Verrechnungssteuer). Valtion verohallinto ESTV antaa ohjelinjat eri omaisuuslajien rahoituksesta eli käytetyn velkarahoituksen maksimimääristä. ESTV määrittää myös hyväksyttävät oman pääoman ja lainapääoman (debt/equity) suhteet.¹⁵³ Yhtiön rahoitusrakennetta voidaan siis testata vertaamalla jokaista omaisuuslajia tiettyyn lainapääoman osuuteen. Yleensä debt/equity-suhde tulee olla vähintään 1:6. Tällöin koron vähennyskelpoisuudessa ei pitäisi olla ongelmia.¹⁵⁴ Alikapitalisointisäännösten soveltumiselta voidaan myös välttyä, jos voidaan näyttää toteen, että velka on saatu riippumattomalta kolmannelta osapuolelta, eikä sitä ole ollut takaamassa osakkeenomistajien etupiirissä olevia henkilöitä.

Alikapitalisointisäännösten välttämiseksi voidaan tietyissä rajoissa pyrkiä kasvattamaan lainoitettavan yrityksen varallisuutta apportoimalla omaisuutta yhtiöön. Näin yhtiön verotettava tulo ei kasva, jos apportoitava omaisuus on ollut esimerkiksi toisen konserniyhtiön osakkeita, joista saadut osingot ovat verovapaita.¹⁵⁵ Kaikkiin vastaaviin järjestelyihin liittyy kuitenkin veronkierron riski, joten erityisen keinotekoisiiin toimiin ei ole syytä ryhtyä.

5.6.2 Siirtohinnoittelu

Kansainvälisen konsernin tapauksessa yksi mahdollisuus veron minimointiin on voiton näyttäminen alhaisen verotuksen valtiossa. Sen siirtäminen muille konserniyhtiöille mahdollisimman pienillä verokustannuksilla voi kuitenkin olla rajat ylittävissä tilanteissa hankalaa, sillä kansainvälisissä tilanteissa tulontasaus yritysten välillä ei ole mahdollista. Konserniyhtiöt pyrkivät usein siirtämään voittoja myös siirtohinnoittelua käyttäen. Siirtohinnoittelua voidaan käyttää myös tasaamaan konsernin tulosta tai tukemaan tappiollisia konserniyrityksiä. Verosuunnittelua kuitenkin rajoittavat kansainvälisessä toiminnassa

¹⁵³ Kreisschreiben No:6, 6.6.1997.

¹⁵⁴ Rohatgi 2002, s. 409.

¹⁵⁵ Hintsanen 2006, s.10

erityiset siirtohinnoittelusäännökset, jotka muun muassa pyrkivät estämään peitellyn konsernituen maksamisen. Toinen mahdollisuus konsernituen kohtelussa on myös sen tulkitseminen pääoman sijoitukseksi.

Verotuksessa konserniyritysten sisäistä toimintaa arvostellaan kuin toiminta tapahtuisi toisistaan riippumattomien yritysten välillä. Tällöin niiden toiminnassa tulee käyttää markkinaehtoperiaatteen mukaisia hintoja. Käytetyt siirtohinnoitteluperiaatteet voivat johtaa kansainväliseen peiteltyyn voitonsiirtoon, mikäli konsernin sisäisissä transaktioissa on käytetty sellaisia ehtoja ja hintoja, jotka eivät vastaa niitä ehtoja ja hintoja, joita toisistaan riippumattomien yritysten välillä tapahtuneissa vastaavissa transaktioissa käytettäisiin. Mahdollisia peitellyn voitonsiirron muotoja ovat muun muassa tavaraliikenteessä maksetut yli- tai alihinnat, yli- tai alisuuret rojalit ja palvelumaksut sekä lainoista maksettu yli- tai alikorko. Näissä tilanteissa voidaan maksajayrityksessä tulouttaa kyseiset erät.¹⁵⁶

Suomessa EVL 7 §:n mukaan vähennyskelpoisia menoja ovat yrityksen toiminnasta aiheutuneet menot ja menetykset. Tämä toimii lähtökohtana menon vähennyskelpoisuuden määrittelyssä. Menon ei voitane katsoa olevan vähennyskelpoinen jos sille ei ole liiketaloudellisia perusteita, eli esimerkiksi maksettu ylihinta ei näin ollen olisi vähennyskelpoista. Laissa verotusmenettelystä säädetään siirtohinnoitteluoikaisun tekemisestä ja dokumentaatiovelvollisuudesta. VML 31 §:n mukaan jos verovelvollisen ja etuyhteydessä olevan osapuolen välisissä liiketoimissa ei ole noudatettu markkinaehtoperiaatetta, ja verovelvollisen verotettava tulo on tämän johdosta jäänyt pienemmäksi tai tappio muodostunut suuremmaksi, voidaan tuloa tai menoa oikaista.

Säännöksessä on lisäksi määritelty etuyhteydessä olevat yritykset. VML 14a §:ssä säädetään siirtohinnoitteludokumentointivelvollisuudesta ja VML 14b §:ssä siirtohinnoitteludokumentoinnin sisällöstä. VML 14c § koskee siirtohinnoitteludokumentoinnin esittämistä ja täydentämistä. Kaikki edellä mainitut siirtohinnoittelua koskevat säädökset ovat tulleet voimaan 1.1.2007. Dokumentointivelvollisuus koskee lain mukaan

¹⁵⁶ Ks. siirtohinnoittelusta tarkemmin esimerkiksi Helminen 2007, Luku 8. Siirtohinnoittelu tai Mehtonen 2005.

- konserniyhtiöitä, jos konsernin palveluksessa on 250 työntekijää tai enemmän riippumatta liikevaihdon tai taseen suuruudesta
- konserniyhtiöitä, jos konsernin palveluksessa on alle 250 työntekijää ja joiden liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma yli 43 miljoonaa euroa
- ulkomaisen yrityksen Suomessa sijaitsevaa kiinteää toimipaikkaa yrityksen ylittäessä edellä mainitut kokorajat
- yhtiöitä, jotka eivät täytä mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa (2003/361/EY) tarkoitettuja yrityksen riippumattomuutta kuvaavia ja muita suositukseen sisältyviä pienen ja keskisuuren yrityksen tunnusmerkkejä.

Dokumentaatiolla verovelvollisen on näytettävä sellaisten liiketoimien hinnoittelun markkinaehtoperiaatteen mukaisuus, joita suomalaisella yhtiöllä on ulkomailla sijaitsevan konserniyhtiön kanssa. Lain mukaan dokumentoinnin on sisällettävä kuvaus etuyhteydestä ja liiketoiminnasta, tiedot etuyhteydessä tapahtuneista liiketoimista, toimintoarviointi, vertailuarviointi käytettävissä olevan tiedon vertailukohteista sekä kuvaus sovelletusta siirtohinnoittelumenetelmästä.

Sveitsissä ei ole erillistä lainsäädäntöä siirtohinnoittelua koskien. Valtion verohallinto ESTV on antanut kuitenkin kattavat ohjeet, jotka pyrkivät noudattamaan OECD:n siirtohinnoitteluohjeita.¹⁵⁷ Kantonien veroviranomaiset ovat suostuneet noudattamaan OECD:n ohjelinjauksia ja valtio ja kantonit tekevät siirtohinnoitteluyhteistyötä. Verotarkastusten kohteena ovat olleet erityisesti pankit ja vakuutuslaitokset sekä ylellisyystavaroita valmistavat yhtiöt.

Myös immateriaalioikeuksia hallinnoivien ja käyttävien etuyhteydessä olevien yhtiöiden väliset toimet ovat olleet erityisen tarkkailun alaisina. Varsinaisia rangaistussäännöksiä ei siirtohinnoitteluoikaisujen teon yhteydessä ole, mutta petoksen tai tahallisen huolimattomuuden yhteydessä yleiset veronkiertosäännökset pätevät. Siirtohinnoitteluoikaisujen yhteydessä eri valtioiden välillä käytetty vastavuoroinen oikaisu

¹⁵⁷ OECD 2001.

perustuu Sveitsin ja Suomen tapauksessa verosopimukseen, ja oikaisuneuvottelut käydään verohallitusten välillä.¹⁵⁸

5.6.3 Väliyhteisölainsäädäntö

Suomessa voimassa oleva väliyhteisölainsäädäntö koskee tilanteita, joissa ulkomaisen yrityksen tulo voi tulla verotettavaksi sen kotimaisen omistajan tulona. Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta koskee yleisesti verovelvollisten omistamia, matalan verorasituksen valtioissa sijaitsevia ulkomaisia yhteisöjä. Väliyhteisölainsäädännöllä on pyritty huomioimaan tilanteet, joissa liiketoiminnan siirtäminen ulkomaille tapahtuu pelkästään veron välttämisen- tai lykkäämistarkoituksessa. Esimerkiksi Sveitsissä verolomiin oikeutettuja tytäryhtiöitä olisi helppo käyttää Suomen veroilta välttymiseen tai ainakin niiden lykkäämiseen, mikäli erityistä lainsäädäntöä ei olisi. Rajoitetusti verovelvollisen yhteisön voidaan katsoa olevan transparentti, ja sen Sveitsistä saamia tuloja voidaan siis verottaa lain soveltuessa Suomessa yleisesti verovelvollisen omistajan tulona.

Ulkomaisella väliyhteisöllä tarkoitetaan laissa Suomessa yleisesti verovelvollisten määräämisvallassa olevaa yhteisöä, jonka tuloverotuksen tosiasiallinen taso yhteisön asuinvaltiossa on alhaisempi kuin 3/5 Suomessa asuvan yhteisön verotuksen tasosta täällä. Väliyhteisöksi voidaan katsoa mikä tahansa tuloverolain mukaan yhteisönä, ts. erillisenä verovelvollisena, kohdeltava ulkomainen yhtiömuoto tai varallisuusmassa, eli esimerkiksi yhtiö, rahasto tai säätiö.¹⁵⁹

Määräämisvallan käsitteellä tarkoitetaan tilanteita, joissa suomalainen yleisesti verovelvollinen omistaa välillisesti tai välittömästi joko yksin tai yhdessä muiden suomalaisten yleisesti verovelvollisten kanssa vähintään 50 % yhteisön pääomasta tai sen osakkeiden tai osuuksien yhteisössä tuottamasta yhteenlasketusta äänimäärästä. Määräämisvallan katsotaan myös olevan olemassa, jos yhdellä tai useammalla täällä yleisesti verovelvollisella on oikeus vähintään 50 prosenttiin yhteisön varallisuuden tuotosta. Tämän

¹⁵⁸ Ernst & Young 2006, s. 71.

¹⁵⁹ Helminen 2007, Luku 7. Väliyhteisölaki. Väliyhteisön määritelmä. Yhtiömuoto.

taustalla on periaate, jonka mukaan vain sellaisia osakkaita tulee verottaa yhteisön jakamattomasta tulosta, joilla käytännössä on mahdollisuus vaikuttaa voitonjakoon.¹⁶⁰

Verotuksen tosiasiallisen tason selvittämiseksi tulee verotettava tulo laskea myös Suomen lainsäädännön mukaan, jotta ulkomaille maksetun Suomen lainsäädännön mukaisesta tulosta lasketun tuloveron määrää voidaan verrata Suomessa maksettavaan veroon, jos yhteisö olisi ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen. 3/5 tarkoittaa 26 %:n verokannan mukaan laskettuna vähintään 15,6 %:n veroa.

Väliyhteisölainsäädännön soveltamiseen on kuitenkin rajoituksia. VYL ei sovellu ulkomaiseen yhteisöön, jonka tulojen on selvitetty pääasiallisesti kertyneen yhteisön asuinvaltiossa harjoittamasta teollisesta tuotantotoiminnasta, siihen rinnastettavasta muusta tuotantotoiminnasta tai laivanvarustustoiminnasta. Tosiasiallinen liiketoiminta ei siis riitä estämään väliyhteisölainsäädännön soveltumista sellaisissa tapauksissa, joissa sijoittautumisvaltiona on EU:n ulkopuolinen valtio. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen antama Cadbury Schweppes-tuomio (C-196/04) rajoittaa väliyhteisölainsäädännön käyttöä EU/ETA-alueella sellaisissa tilanteissa, joissa aidon ja tosiasiallisen taloudellisen toiminnan tuntomerkit täyttyvät.¹⁶¹ Väliyhteisölainsäädännön muutokset ovat vireillä Suomessa, mutta tällä hetkellä EYT:n antama tuomio ei sellaisenaan muuta Sveitsissä toimivien yhteisöjen kohtelua. Nähtäväksi jää, miten tuomio vaikuttaa kahdenkeskisten verosopimusten syrjimättömyysartiklan tulkintaan.

Väliyhteisölainsäädännön soveltumista verosopimusvaltioihin on myös rajoitettu. Lähtökohtaisesti verosopimusvaltiossa asuvaa yhtiötä ei voida katsoa väliyhteisöksi riippumatta siitä, minkälaista toimintaa ne harjoittavat ja vaikka niiden tosiasiallinen verotuksen taso olisi alle 3/5. Edellytyksenä kuitenkin on, että valtiossa on Suomen yhteisöverotuksen tasoon verrattava yleinen yhteisöverojärjestelmä ja ettei yhteisö ole saanut hyötyä asuinvaltionsa erityisistä veronhuojennuksista. Verohallituksen tiedotteessa väliyhteisölainsäädännön soveltamisesta 3/1999 Sveitsi on kuitenkin laitettu niin kutsutulle

¹⁶⁰ Helminen 2007, Luku 7. Väliyhteisölaki. Väliyhteisön määritelmä. Määräämisvalta.

¹⁶¹ Katso tuomion vaikutuksista Suomessa tarkemmin Verohallinnon ohje Drno 696/37/2007: Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisun vaikutus Suomen väliyhteisölains soveltamiseen.

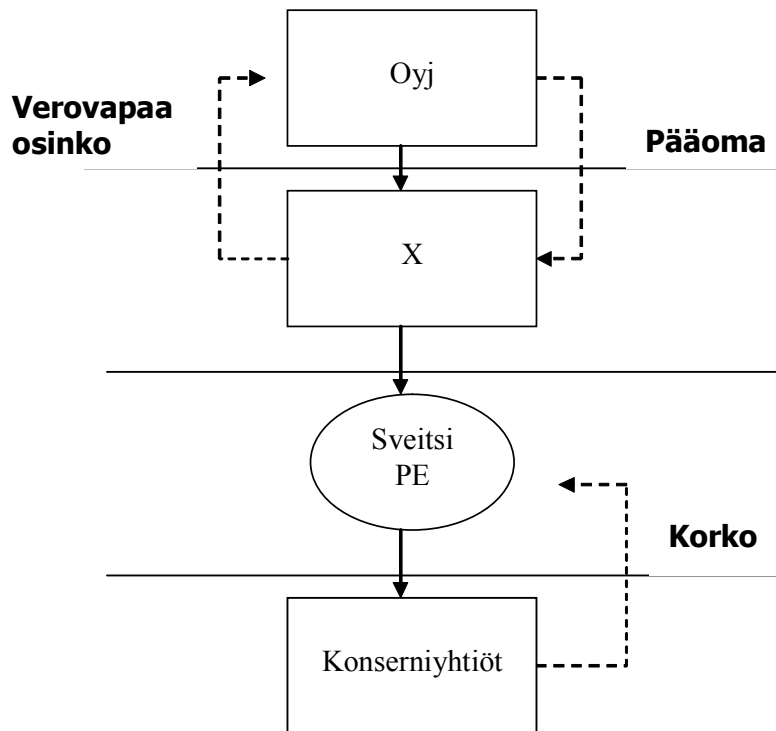
mustalle listalle, jolla olevissa valtioissa asuvia yhteisöjä kohdellaan samoin kuin verosopimuksettomassa tilanteessa, eli verotuksen tason tulee olla vähintään 3/5.

Väliyhteisölainsäädännöllä on suuri vaikutus Sveitsiin sijoittautuvien yritysten kannalta. Erityisesti alhaisimmat verokannat ovat tavoittamattomissa, eikä suurinta osaa erityisistä veroeduista voida hyödyntää, mikäli kyseessä ei ole teollista tai muuta tuotantotoimintaa harjoittava yritys. Huomioitavaa kuitenkin on, että verotuksen tason laskemisessa tulee huomioida tosiasiallinen tilanne, eli joissakin tapauksissa saattaisi riittää se, ettei yhtiö hae minkäänlaista erityisiin veroetuihin oikeuttavaa päätöstä. Lisäksi kantonien väliset erot verotuksen tasossa ovat suuria. Joissain kantoneissa verotuksen tosiasiallinen taso on jopa korkeampi kuin Suomessa. Siksi tapausten tarkastelu yksittäisinä on erittäin tärkeää. On myös huomattava, että esimerkiksi valtion myöntämien tax holiday-etujen edellytyksenä on tuotantotoiminnan harjoittaminen, joka on väliyhteisölainsäädännön soveltumista rajoittava tekijä.

Väliyhteisölainsäädännön soveltumisesta Sveitsissä toimivaan tytäryhtiöön on annettu KHO:n päätös 2003/1807 koskien verotuksen tosiasiallisen tason laskemista. Suomalainen JP Oyj oli hankkinut sveitsiläisen E AG:n koko osakekannan verovuonna. E AG oli saanut vähentää vuonna 1999 vuosilta 1996 ja 1997 muodostuneet tappiot, jonka seurauksena se ei maksanut lainkaan veroa Sveitsiin. Jos E AG olisi ollut Suomessa asuva yhtiö, nämä tappiot eivät olisi olleet vähennyskelpoisia tulosta. Vertailukelpoisten tulosten selvittämiseksi tulokset tuli näin ollen laskea vähentämättä edellisinä vuosina syntyneitä tappioita. Tämän tuloksen perusteella Sveitsissä maksettavan veron määrä ei alittanut 3/5 Suomen verotuksen tasosta, joten E AG:ta ei voitu verottaa väliyhteisönä. Päätöksestä käy ilmi se, ettei Sveitsin tosiasiallinen verotuksen taso ole aina liian alhainen. Yrityksen sijoittautuessa Sveitsiin tulee mahdollisesti pyrkiä välttämään ainakin Zug:n, Schwyz:n ja Obwaldenin kantoneita, joissa verotuksen taso on useimmiten hyvin alhainen. Suurempi ongelma lienee kuitenkin erityisten verostatusten ja muiden verohoukuttimien käyttö. Näitä hyödyntäen yritys voi toimia usein lähes verovapaasti. Saavutettu etu kuitenkin menetetään väliyhteisölainsäädännön soveltumisen kautta.

Väliyhteisölain soveltumiselta voidaan mahdollisesti välttyä myös rakenteiden optimoinnilla ja esimerkiksi kiinteän toimipaikan hyväksikäytöllä. Hintsanen tarjoaa esimerkiksi

rahoitusrakennetta, jossa korkotulo verotetaan Sveitsissä kiinteän toimipaikan tulona, maksetaan luxemburgilaiselle konserniyhtiölle, voi johtaa tilanteeseen jossa väliyhteisölaki ei sovellu. Luxemburg vapauttaa lähes kaiken tulon poistaessaan kaksinkertaista verotusta, ja rahat voidaan kotiuttaa näin ollen Suomeen verovapaasti.¹⁶²

Kuva 5: PE-rakenne¹⁶³

Väliyhteisölainsäädännön soveltuminen on mielenkiintoista myös EU:n ja Sveitsin välisten sopimusten näkökulmasta. Läheiset suhteet ja osittain yhteiset sisämarkkinat voivat johtaa Sveitsin kannalta epäedullisiin tilanteisiin, kun väliyhteisölainsäädäntöä ei sovelleta EU-valtioihin, mutta Sveitsin osalta sen soveltumista ei ole rajoitettu. Väliyhteisölainsäädäntö rajoittaa EU-valtioissa sijaitsevien yritysten mahdollisuuksia suunnitella sijoittautumista Sveitsiin, mikäli yrityksen asuinvaltiossa kyseistä lainsäädäntöä sovelletaan. Sama koskee luonnollisesti kaikkia kolmansiä valtioita, mutta Sveitsin asema Euroopan unioniin nähden on erityinen. Sveitsin voidaan katsoa ainakin osittain jakavan EU:n sisämarkkinoiden tavoitteet ja periaatteet.¹⁶⁴

¹⁶² Hintsanen 2006, s.16.

¹⁶³ Hintsanen 2006, s. 16.

¹⁶⁴ Ks. tarkemmin Sveitsin ja EU:n suhteista esimerkiksi Pistone 2006 ja EU External.

5.6.4 Anti-Missbrauch-säännökset

Sveitsin kattava verosopimusverkosto luo edellytykset niiden hyväksikäyttöön verosuunnittelussa (nk. treaty shopping). Sveitsissä on kuitenkin vuonna 1962 otettu käyttöön erityisiä säännöksiä treaty shoppingin estämiseksi niissä tapauksissa, joissa Sveitsin solmimasta verosopimuksesta hyötyvä osapuoli ei ole verosopimusvaltiossa asuva. Kyseiset säännökset perustuvat valtioneuvoston päätökseen (Bundesratbeschluss von 1962, DBA-Missbrauch).¹⁶⁵

Lähtökohtaisesti ne soveltuvat kaikkiin tapauksiin, joissa verosopimuksista pyrkii hyötymään sellainen henkilö, jolla siihen ei ole oikeutta. Anti-Missbrauch-säännökset eivät päde esimerkiksi bona fide tapauksissa. Lähdeverotus Suomen ja Sveitsin välisissä tilanteissa voidaan kuitenkin välttää melko tehokkaasti ilman verosopimuskeinottelua, joten suomalaisen yrityksen kannalta Anti-Missbrauch-säännökset eivät ole kovin merkityksellisiä.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Valtion veroviranomaiset ovat antaneet kaksi ohjetta asiaa koskien, Kreisschreiben 31.12.1962 ja Kreisschreiben 17.12.1998.

¹⁶⁶ Katso tarkemmin esimerkiksi Oberson – Hull 2001, ss. 155.

6 Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Sveitsin tarjoamien verotuksellisten etujen luonnetta. Sveitsin valintaan yrityksen toimintavaltioksi voidaan löytää useita verotuksellisia syitä. Valtion sisäinen verokilpailu tarjoaa edellytykset aktiivisen verosuunnittelun hyödyntämiseen ja edullisten rakenteiden muodostamiseen. Sveitsin tarjoamien veroetujen, niin alhaisten verokantojen kuin verokannustinjärjestelmien, näkökulmasta ei ole yllättävää, että Sveitsi on useasti osana monissa kansainvälisissä verosuunnittelurakenteissa.

Yhtiö joutuu Sveitsissä maksamaan lähtökohtaisesti veroa sekä tulostaan että varallisuudestaan. Tuloveroa yhtiö maksaa sekä valtiolle että kantoneille ja kunnille. Sisäisen sijoittautumispäätöksen tarkka valmistelu on tarpeen, sillä kantonista ja kunnasta riippuen yrityksen efektiivinen verokanta voi vaihdella välillä 12,97 % -29,07 %. Puutteellisen suunnittelun seurauksena voidaan siis joissakin tapauksissa kohdata Suomea ankarampi verotus. Alhaisimmat verokannat ovat Obwaldenissa, Zug:ssa ja Schwyz:ssä, joihin sijoittautuessa verokanta on yli 10 prosenttiyksikköä Suomen yhteisöverokantaa alhaisempi. Aina on kuitenkin huomioitava yrityksen tulojen ja varallisuuden määrä, sillä verokanta määräytyy joissakin kantoneissa niiden perusteella. Sisäisten verolakien mukaan laskettujen verotettavan tulon määrien eroavaisuudet johtavat myös siihen, ettei verokantoja voi täysin verrata. Lähtökohtaisesti Sveitsin lainsäädännön mukaan laskettu verotettava tulo lienee kuitenkin alhaisempi kuin Suomen.

Varallisuusverot ovat melko alhaiset, maksimissaan 0,6 %:a pääomasta, mutta silti huomattava menoerä verrattuna Suomeen, jossa varallisuusveroa ei ole. Muut yritysten kohtaamat verot, kuten leimavero ja kiinteistövero, riippuvat yrityksen toiminnasta ja omistuksista. Mahdollisesti yritys saattaa joutua maksamaan myös niin kutsuttua minimiveroa, jos verotus jää muuten sitä alhaisemmaksi. Useimmat verostatuksiin oikeutetut yhtiöt ovat kuitenkin vapautettuja myös minimiverosta. Verokantojen arvioinnissa on huomioitava lisäksi verojen vähennyskelpoisuus, sillä efektiivinen verokanta muodostuu sen seurauksena pienemmäksi.

Sveitsissä verokilpailua käydään jo yrityksen verotettavan tuloksen laskemisessa. Joidenkin kantonien omien lainsäädäntöjen perusteella on mahdollista saada vähentää suurehkoja poistoja, jotka pienentävät osaltaan verotettavaa tulosta. Lisäksi valtion osakkuusvapautus poistaa luovutusvoittojen ja osinkotulojen veronalaisuutta konserniyhtiöiden välisissä toimissa. Huonona puolena tulojen veronalaisuutta tarkasteltaessa on kuitenkin nimittävä se, että sellaisissa tapauksissa, joissa tuloja saadaan osakkuusvapautuksen soveltumisalan ulkopuolelta, ovat osingot ja luovutusvoitot täysin veronalaista tuloa. Osakkuusvapautus toimii kuitenkin konserniyhtiöiden välillä yhtenä tuloksentasauskeinona, mikäli tulovirrat voidaan järjestää oikealla tavalla.

Sveitsin valintaa toimintavaltioksi puoltavat myös erilaisten verokannustinten hyödyntämismahdollisuudet. Suosituimpia kansainvälisten konsernien hyödyntämiä Sveitsiin sijoitettuja toimintoja ja rakenteita ovat muun muassa holding-yhtiöt, eurooppalaisten yhtiöiden pääkonttorit, rahoitustoiminta ja rahastot, agentti- tai komissionäärirakenteet, ostaja/tai myyntitoiminnot sekä immateriaalioikeuksiin ja lisensseihin liittyvät toiminnot. Tässä työssä käsitellyistä eduista esimerkiksi holding-yhtiön käyttö johtaa Sveitsissä lähes aina nollaverotukseen, mikäli muuta liiketoimintaa ei harjoiteta. Myös sopimusvalmistusrakenteita hyödyntäen on mahdollista saada jaettua sekä riskejä että verotusta kustannuksia ja tuloja optimoiden esimerkiksi suomalaisten ja sveitsiläisten toimijoiden välillä.

Toimintamallin valinnassa työssä keskityttiin joko kiinteään toimipaikan tai erillisen yhtiön käyttämiseen Sveitsissä. Kiinteään toimipaikan käyttö ei ole ollut yhtä yleistä kuin itsenäisen yhtiön perustaminen. Taustatekijänä ovat usein niihin liittyvät verotukselliset ja juridiset epävarmuudet. Lyhytkestoisessa toiminnassa kiinteä toimipaikka kuitenkin saattaa olla käytännöllisempi, sillä sen perustaminen ja toiminnan lopettaminen on melko yksinkertaista. Kiinteään toimipaikkaan liittyy olennaisena se, että sen tappiot voidaan vähentää Suomessa päätoimipaikan tulosta. Tämä voi olla joissakin tilanteissa ratkaiseva tekijä, sillä alkuvaiheen toiminnassa syntyy usein tappioita.

Konserniavustuksen antaminen ulkomailta Suomeen ei ole nykyisellään mahdollista, joten on mahdollista että sveitsiläinen tytäryhtiö menettää käyttämättömät tappionsa, mikäli se esimerkiksi lopettaa toimintansa ennen tappioiden vähentämismahdollisuutta. Kiinteään

toimipaikan muodostuminen Suomeen voi mahdollistaa konserniavustuksen. Pitemmän tähtäimen suunnitelmissa on kuitenkin huomioitava, että kiinteän toimipaikan kohdalla Suomen verotus muodostuu joka tapauksessa lopulliseksi veron määräksi, sillä Suomi soveltaa verosopimuksessa liiketuloon hyvitysmenetelmää ja Sveitsi vapautusmenetelmää.

Kiinteän toimipaikan ja erillisen yhtiön vertailussa voittojen kotiuttaminen on kiinteästä toimipaikasta helppoa, sillä niihin ei tavallisesti liity Suomessa veroseuraamuksia. Mikäli erillisen yhtiön toiminnan rahoitus voidaan kuitenkin järjestää oman pääoman ehtoisena, voidaan voittoja kotiuttaa tällöinkin hyvin pitkälti verovapaasti. Osinkoverotuksen osalta Sveitsistä Suomeen maksetut osingot voivat usein olla täysin verovapaita, mikäli ne täyttävät omistusosuusvaatimukset. Niistä ei myöskään pidätetä Sveitsissä lähdeveroja. Sveitsin tarjoamien veroetujen saamisen kannalta kiinteän toimipaikan ja erillisen yhtiön välillä ei ole eroa, sillä verosopimuksen syrjäntäkieltoartikla että StHG:ssä sovellettava samanlaiseen kohteluun velvoittava pykälä johtavat niiden yhdenmukaiseen kohteluun.

Voittojen siirtämisessä Sveitsistä Suomeen onkin huomioitava erityisesti osinkojen hyödynnettävyys. Sveitsiin tehtyjen oman pääoman ehtoisten sijoitusten perusteella maksetut osingot ovat useimmiten verovapaita. Korkotulojen vähennyskelpoisuutta ei voida Sveitsissä hyödyntää välttämättä tehokkaasti, mikäli yrityksen verokanta on alhainen. Lisäksi korkotulot ovat Suomessa veronalaista tuloa. Rojaltien hyödyntäminen esimerkiksi hallintoyhtiöstatukseen oikeutetun yhtiön hallinnoimien immateriaalioikeuksien yhteydessä voi mahdollisesti johtaa edullisiin tilanteisiin.

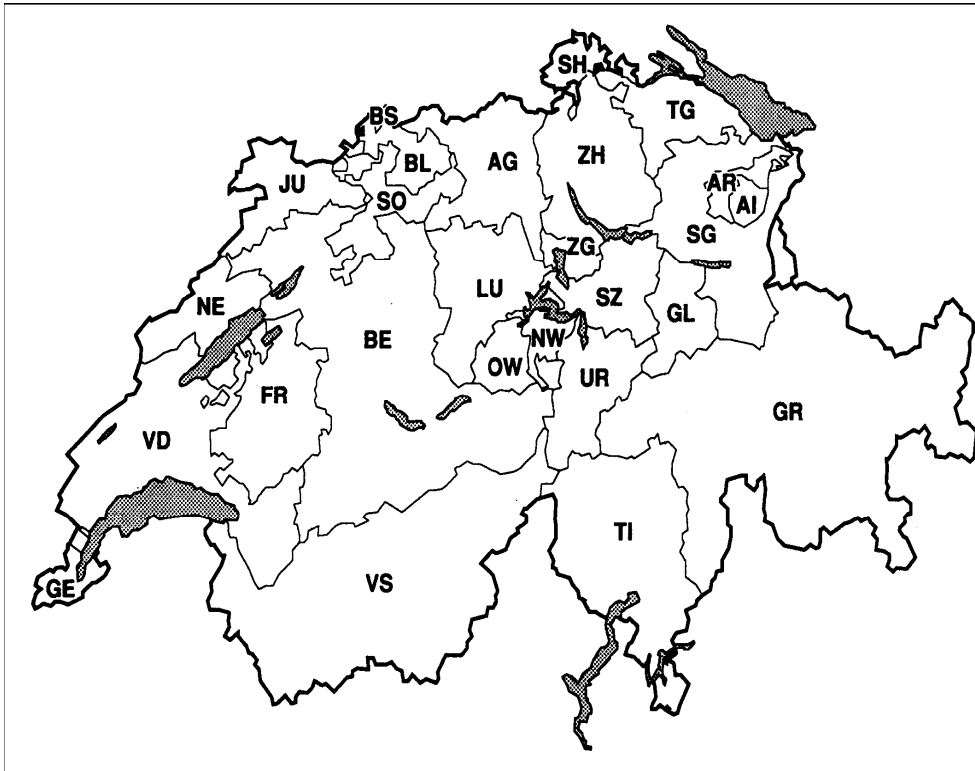
Siirtohinnoittelussa yritysten välisissä toimita on sekä Suomen että Sveitsin viranomaisten mukaan käytettävä markkinaehtoperiaatetta. Molemmat valtiot noudattavat ohjeistuksessaan OECD:n siirtohinnoitteluohjetta. Sveitsissä myös kantonit ovat muokanneet ohjelinjauksensa yhdenmukaisiksi valtion ohjeiden kanssa. Osaltaan on yllättävää, että Sveitsi on panostanut siirtohinnoitteluohjeisiin ja sen pohjalta tehtäviin verotarkastuksiin niin laajasti, sillä yleinen ilmapiiri verolta välttymisen estämiseksi ei ole kovin tiukka. Konserniyhtiöiden välisten liiketoimien käyttäminen voitonsiirron suunnittelussa on siis pyritty saamaan molemmissa valtioissa markkinaehtoperiaatteen mukaiseksi.

Yksi suomalaisen yrityksen sijoittautumista rajoittava tekijä on väliyhteisölainsäädäntö. Nykyisellään se voi aiheuttaa ongelmia Sveitsiin sijoittautuville yrityksille. Väliyhteisölain soveltuminen tulee aina huomioida ja sijoitettavat toiminnot suunniteltava tarkoin. Lisäksi tulee harkita, onko tarpeellista sijoittautua esimerkiksi alhaisimpia verokantoja soveltaviin kantoneihin, vai voiko hieman korkeammalla verokannalla toimiminenkin olla kannattavaa. Sveitsin käyttäminen kiinteän toimipaikan sijoittamisvaltiona voi olla mahdollista myös, mikäli sen tulot voidaan kotiuttaa verovapaasti esimerkiksi kolmannen valtion kautta. Väliyhteisölainsäädännön tuleva kehitys voi myös osaltaan helpottaa Sveitsiin sijoittautumista, mikäli tosiasiallisen toiminnan kriteerien täyttyminen koskisi myös sitä. Nähtäväksi jää, voidaanko EY-tuomioistuimen antamaa ratkaisua soveltaa Sveitsiin esimerkiksi sen EU:n kanssa solmimien sopimusten perusteella.

Sveitsin sijoittautuva yritys voi siis saada suurehkoja veroetuja, mikäli yritystoiminta on järjestetty oikein ja rahoitusmuodot on mietitty tarkkaan. Veroetujen saaminen edellyttää useimmissa tapauksissa melko tiukkojen kriteerien täyttämistä, esimerkiksi tax holidayn saaminen edellyttää useita tekijöitä, joita ulkomaisen yrityksen voi olla vaikeaa Sveitsissä saavuttaa. Lisäksi monet erityisstatukset vaativat Sveitsin käyttämistä vain tulojen läpikulkuvaltiona, sillä liiketoiminnan harjoittaminen voi olla kiellettyä tai rajoitettua. Suomalaisen yhtiön kannalta voi Sveitsistä saatavien veroetujen hyödyntäminen olla erityisen ongelmallista myös väliyhteisölainsäädännön kannalta. Mahdollisia toimivia ratkaisuja saattaakin löytyä esimerkiksi todellisen tuotantotoiminnan sijoittamisesta.

Sveitsin yrityksille tarjoamien veroetujen tulevaisuus on mielenkiintoinen. Euroopan unionin painostus tuskin ainakaan lähitulevaisuudessa johtaa verokilpailun laantumiseen, tai vaikuttaa muuten ratkaisevasti verokannustimien poistamiseen, mutta pitkällä tähtäimellä Sveitsi voi joutua niistä ainakin osittain luopumaan, mikäli haluaa laajentaa oikeuksiaan Euroopan unioniin nähden. Sveitsin EU:n kanssa solmimat useat sopimukset ovat kuitenkin taanneet sille jo nyt osaltaan sellaisen aseman, että sen kansalaisilla ja sinne sijoittuneilla yrityksellä on monia muita EU:n ulkopuolisia maita laajemmat etuoikeudet. Osa niiden välillä solmituista sopimuksista on ollut sellaisia, joita EU on tarvinnut enemmän kuin Sveitsi. On mielenkiintoista nähdä, mihin EU:n pyrkimykset vaikuttaa lähinaapurinsa sisäisiin toimiin tulevaisuudessa johtavat.

Liite 1. Kantonit ja niistä käytetyt lyhenteet

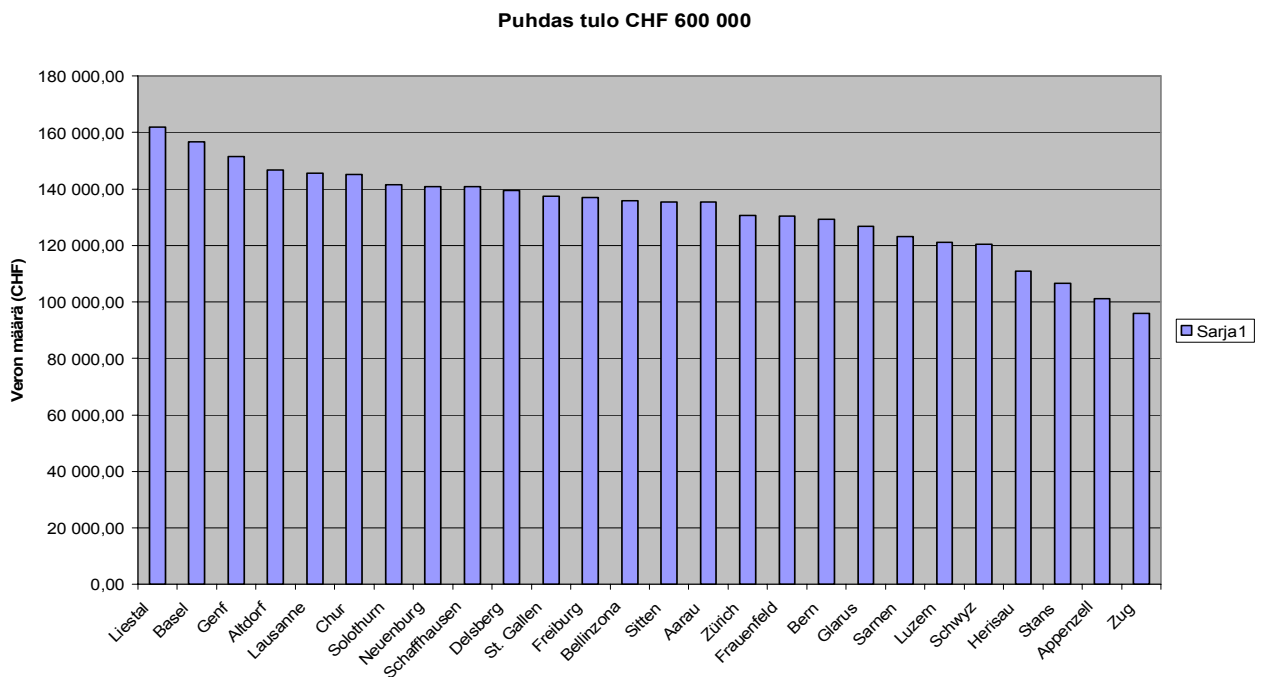
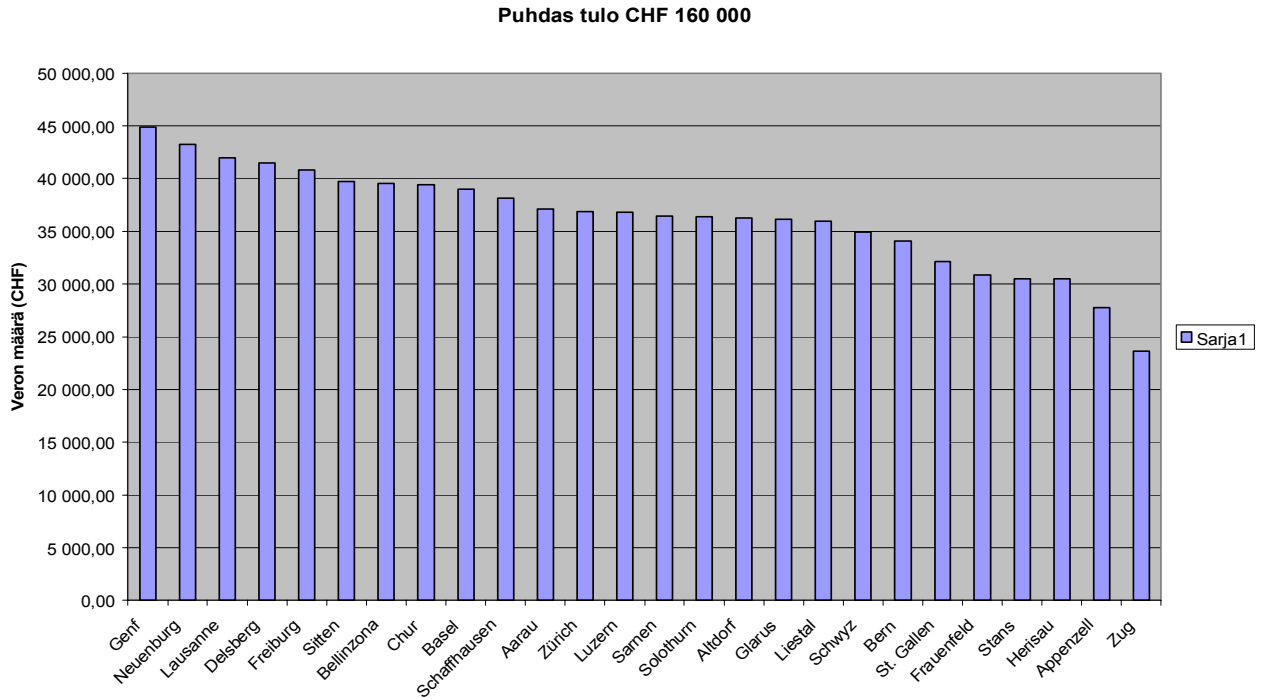

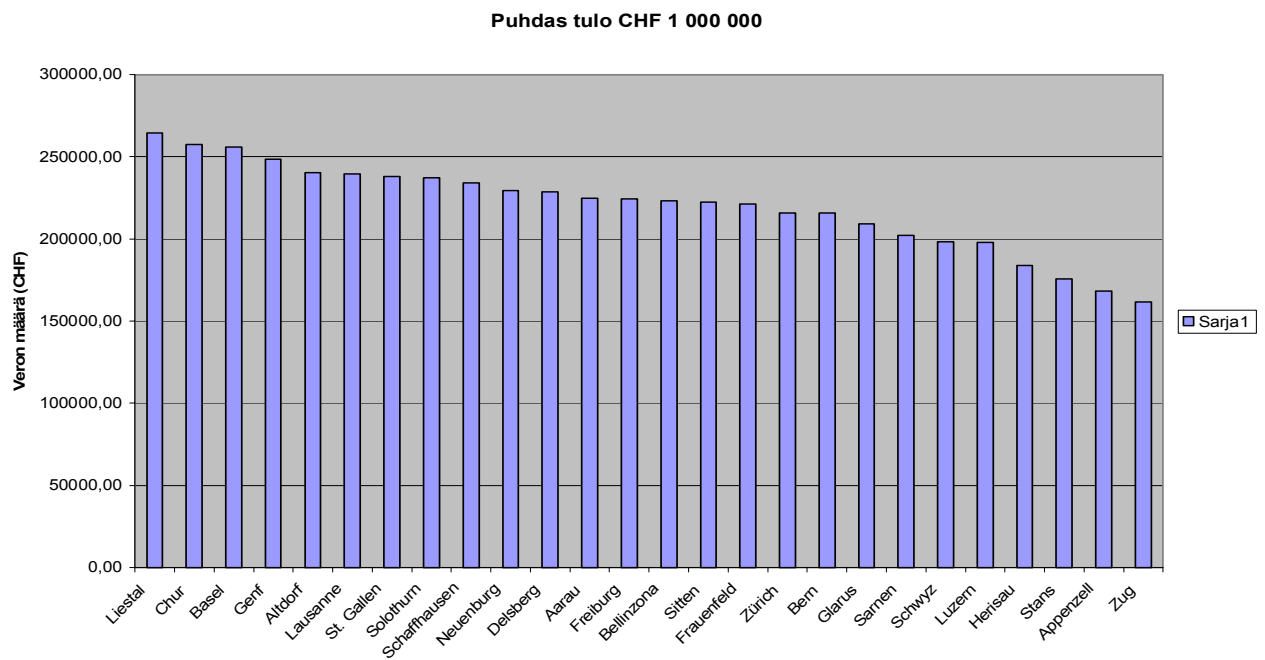
Kantonien lyhenteet:

AG = Aargau	NW = Nidwalden
AI = Appenzell-Innerrhoden	OW = Obwalden
AR = Appenzell-Ausserrhoden	SG = St. Gallen
BE = Bern	SH = Schaffhausen
BL = Basel-Land	SO = Solethurn
BS = Basel-Stadt	SZ = Schwyz
FR = Freiburg	TG = Thurgau
GE = Genève	TI = Tessin
GL = Glarus	UR = Uri
GR = Graubünden	VD = Waadt
JU = Jura	VS = Wallis
LU = Luzern	ZG = Zug
NE = Neuenburg	ZH = Zürich

Liite 2. Kantonien verorasituksen vertailua

Esimerkissä on tulon laskennan pohjana käytetty verostatuksia hyödyntämätöntä yhtiötä, jonka varallisuus on 2 miljoonaa frangia. Luvut ovat kantonien pääkaupunkien kunnallisveron mukaan laskettuja.

***Lukujen lähteenä: Steuerbelastung in den Kantonshauptorten in 2005.
www.estv.admin.ch/d/dokumentation/zahlen_fakten/dok/steuerbelastung/2005/kh/ganz.pdf***